Kisah Para Rasul

Yesus me menaa yadoonaa seta bagee yuwa me Roh pesee kaa ukuwanaa, peenaa seta menaa

Mee kapogee mee ko Lukas me Teopilus see mée to paagoo wiyaagoo yaebeamaata kapogee. Lukas me petamanii kapogee mee ko Yesus kabata yoo kaama epoo to wodoo pakaa-seometa yoo too yaayupii da kuwa Wa me ukuwanaa, peenaa seta menaa yuwa uduma yaebeamaata.

Mee kapogee yiba menaa kuwa ko Yesus pakaa-seometa kaama wodoo Wa me topenaa seta bagee yuwa Roh Kudus okoo yiba esee-aweta kaama omaago ma ukuwanaa, peenaa seta menaa kuwa. Yesus me topenaa seta bagee kuwa eto mee kapogee yiba Yesus me menaa yadoonaa seta bagee see ekaa mee ebeamaata, ogei menaa kaa rasul see ekaa weeyaa.

Pasal 1-12 yiba ko okoo me Israel magaa kaa petamanii yadoonaa seta menaa agoo, kuwa ko Yerusalem magaa ma, Yudea wee kaa magaa ma, Samaria wee kaa magaa ma kuwa magaa kuwa kaa yadoonaa segee seta menaa topa. Pasal 13-28 yiba ko mée tomaa-tomaa apanaa yuwa okoo me magaa kaa yadoonaa segee naadi kaama beesekaa Roma magaa kaa too yadoonaa seta menaa topa. Okoo me kuwa menaa yadoonaa segee seta kuwa Yahudi bagee yuwa me be, Musa me menaa kuwa sikii yoka naadi okoo wegee-wegee seta. Kiya okoo Roh pesee kaa makii taa,

Yesus mee mikee Ebo Kristus ii see menaa mee kisee too yaweganaa segee seta. Lukas waa miya Paulus ma epo peenaa seta. Kuwa epo peenaa seta menaa kuwa ko pasal 16, 20, 21, 27, 28 kuwa yiba agoo.

Paulus wa me kuwa menaa yadoonaa seta kuwa ko eta wedo. Eta wedo yadoogeeta kaama mée me Yesus me doometa menaa be kaa Paulus mee peneata Roma magaa kaa Ebo Kaisar paagoo badaa maata. Mee kaama asii menaa kuwa mee kapogee yiba ebeano taa.

Yesus mee epoo to wodoo pakaa-seometa kaama wodoo tahun amaamo waa naa omemaata tahun 63 mee yiba mokoo Lukas me mee kapogee yaebeamaata.

Mee kapogee yiba mena kutuu yuwa kuwa ko kisee:

1:1-26 Petamanii menaa ma, Roh mee diitoo taai see aseta menaa ma

2:1–8:3 Roh mee eseta kaama Yerusalem magaa kaa Yesus me menaa yadoonaa seta menaa

8:4–12:25 Yudea wee kaa magaa kaa ma, Samaria magaa kaa ma Yesus me menaa yadoonaa seta menaa

13:1–14:28 Paulus me Yesus me menaa yadoonaa seta kuwa petamanii etaa kaa menaa

15:1-35 Yerusalem magaa kaa ebo menaa daakomeeta menaa

15:36–18:22 Paulus me Yesus me menaa yadoonaa seta kuwa wiyaagoo to etaa kaa menaa

18:23–21:16 Paulus me Yesus me menaa yadoonaa seta kuwa wedaagoo to etaa kaa menaa

21:17–26:32 Yahudi bagee me Paulus peneata Yerusalem magaa kaa ma, Kaisarea magaa kaa ma kiyoo digiyoo ee yiba dogeamaata kaama wa me wegagee seta menaa
27:1–28:31 Paulus mee Roma magaa kaa badaa maata menaa

1 Epao, Teopilus. Eto mee kapogee mee ko ni me wiyaagoo to kapogee kaebeataaka. Ni me petamanii kaebeamaama kapogee mee ko Yesus me ukuwanaa, peenaa seta menaa yuwa ma, Wa me mée topenaa seta menaa yuwa ma kuwa uduma petamanii kaama kisee too
2 epoo to wodoo badaa maageemi yoo too kuwa menaa yuwa uduma daamaa kaebeamaama. Kuwa ko Waa epoo to wodoo badaa magaano taa kaboo Wa me menaa nadoonaasi naadi wig-inta bagee yuwa paagoo "Kisee ukuwaai, kisee ukuwaai" see menaa eebaa kuwa Roh Kudus me pesee kaa daamaa ase-manee seta.
3 Waa boodi ma boota kaama aya andoo peemi wodoo Wa me menaa yadoonaa seta bagee yuwa paagoo peenaa seta. Okoo me Waa mikee aya andoo peepi ii see gaasi naadi agiyoo miya okoo paagoo maamaa deeyaabuu seta. Unu mée wiyaa to kuwa okoo me Waa deege-deege seta, bedaa Ogatamee Wa too ebo mée eetuyaa menaa kuwa miya Wa me okoo paagoo eewegagee seta.

Yesus me Wa me menaa yadoonaa see bagee yuwa eewegata menaa

4 Kaawaa ena Yesus ma okoo paaya enaataa naano agiyoo notaaki too Wa me asiino, "Eto kiipaa Yerusalem magaa kaa too toogee taai,

apanaa magaa kaa se peenaa taai. Nagamee me
ikii paagoo kiniita see kiseta Mée mee kiniitagi,
Ani me kisema see see yoka nakaayoo diitoo
segee taai.
5 Mee ko idukaa Yohanes wa me uwo yiba mée
yatukumeta kiya bedaa eebaa umiino taa kaa ikii
Roh Kudus yiba kitukumaatagi yoka nakaayoo
too diitoo segee taai" see asigi.
6 Kaawaa ena ma Yesus me menaa yadoonaa
see bagee yuwa Waa ma enaataa kutuu semaata
kaama okoo me asiino, "Tuhan, idukaa Israel
magaa kaa inii Israel bagee yuwa too ebo toogee
seta see see Aa eto kiipaa miya inii ebo mée
tuyaape ye?" see asegea naaki
7 Wa me asiino, "Kuwa ko Nagamee Wa me too
ukuwaaniyaayaa agiyoo da. Mee naagoo, mee
naagoo kuwa Wa too ipi yoka koogo tooi.
8 Kiya eebaa umiino taa kaa Roh Kudus mee
ikii kaa eseanta kaama pesee kikiyaatagi. Pe-
see kikiyaata kaama ikii Yerusalem magaa ma,
Yudea wee kaa magaa ma, Samaria wee kaa
magaa ma kuwa magaa kuwa kaa Ni me menaa
nadoonaa taatagea, bedaa kisee too uwo otoo
to kaa, maga otoo to kaa bagee paagoo miya
naweganaa segee taatagea" see asigi.

Yesus epoo to wodoo pakata menaa

9 Kuwa menaa eewegamaata kaama Ogatamee
me Waa epoo to wodoo pakayaagi. Pakagi,
pakagi kisee deatookea naaki sinu yuwa yibaa
taa pakaa-booneenigi, ewo.

1:5 Luk 3:16, Yoh 1:33 **1:6** Yeh 37:24-27 **1:8** Luk 24:47-49

10 Epoo to yaato maamaa pakaa-diitoo taakea
naaki taka ena okoo geboo da kaa poodee see
dokaa maata see bagee wiya yiinaageeta topea.
11 Kuwa mée wiya me asiino, "Ei, Galilea wee
kaa bagee yuwa, ikii kaasee kaa aii epoo to
yaato pakaa-diitoo taakea ya? Yesus mee epoo
to wodoo pakapi see deepea see see Waa bedaa
kisee metaki isiitagi" see asegea.

Yudas mee boopi naadi wa me komoo mée waa ena wiginta menaa

12 Yesus mee Zaitun kutuu to kaa kaama epoo
to wodoo pakaa-seometa kaama Wa me menaa
yadoonaa see bagee yuwa esedoota Yerusalem
magaa kaa ekaapa see yoo esegea.
13 Eseemaata kaama okoo me omegee see
ee kaa asii mee kakadee kaa pakagea. Kuwa
bagee ekaa yuwa ko Petrus, Yohanes, Yakobus,
Andreas, Pilipus, Tomas, Bartolomeus, Matius,
Yakobus ena mee, Alpeus yoopaa mee, kiyoo
kaama Simon, yape tukuu mée, bedaa Yudas ena
mee, Yakobus yoopaa mee wodopasi.
14 Api noonaa miya kiyoo topea. Yesus baayo
Maria mee miya topa, Yesus ebee nokaa yuwa
miya topea. Okoo uduma ena dimii, ena menaa
kaa epo enaataa sembahyang segeekea.
15 Kiyoo topea bagee okoo eebaa, mée seratus
dua puluh mokoo. Kaawaa ena Petrus mee
yiinaageeta asiino,
16 "Neawaagi nokaa, neebee nokaa ikii nayii.
Kuwa Yesus peneasiino see bagee eemimi mée
Yudas mee, wa me ukuwata peeta yuwa kuwa
idukaa Roh Kudus me Daud paagoo 'Wa me

kisee ukuwaatagi, kisee ukuwaatagi' see menaa
kuwa aseta. Kuwa menaa wegawoo naadi kaama
mikee eto uwa daaga.
17 Yudas mee inii epo peenaa see mée, Yesus
me menaa epo yaweganaasi naadi wiginta mée
kiya" see asigi.
18 Yudas me pedeo agiyoo ukuwataa to kaa
maseta kepee kuwa me maga ena edaamea. Mee
magaa kaa waa okaamaata kaama eseanigi naaki
yoogaa yuwa pagimedaa simi.
19 Kuwa menaa yuwa Yerusalem magaa kaa
bagee uduma yeemaata kaama mee magaa
mee okoo me menaa kaa Akeldama see ekaa
muntaamea. Akeldama see ekaa mee wegayu ko
Tadaa Magaa see ekaa mee.
20 Bedaa Petrus me asiino, "Idukaa Mazmur
kapogee yiba Daud me ebeamaata menaa ena
mee ko kisee:
'Mee pedeo agiyoo ukuwata mée wa me omegee
sipi ee mee
mée ena ma se umii, aii kisee too ekeasii' see
menaa ebeamaata. *Mzm 69:26*
Bedaa mena ena ma kisee:
'Wa me komoo apanaa bagee agoo kiyaano daa-
maa' see menaa miya ebeamaata. *Mzm
109:8*
21 Kisee ebeamaata yoka eto ko Yudas wa me
komoo toono mée ena niiwigineai. Mee mée mee
gaayu ko waa idukaa petamanii kaama Tuhan
Yesus inii paagoo omegee seta kaboo kaama waa
miya inii ma epo enaataa peenaa segee seta mée
waa ena inii wigineano daamaa.

1:19 Mat 27:6-8

22 Mee mée mee waa miya Yesus mee Yohanes
me uwo yatukumemaata kaama asii kisee too
epoo to wodoo badaa maageemi yoo too kuwa
yaayupii kuwa uduma deepi mée gaayu too
daamaa. Waa ma inii 'Yesus mee aya andoo
peepi see kuwa deepe yoka' see menaa epo
weganaasi naadi niiwigineai" see asigi.
23 Okoo me maamee daamaa, maamee daamaa
naadi kaama mée ekea wiya ekaa maagea. Ena
mee ekaa da ko Yusup Barsabas, ena mee ekaa
da ko Matias. Barsabas wa ekaa da ena mee ko
Yustus see ekaa mee.
24 Okoo me sembahyang taano, "Tuhan, mée
me dimi menaa ipi see Mée mee A too yoka kuwa
mée wiya kuwa A me wigintaata mée mee ii see
kuwa inii daamaa mée deeyaai.
25 Yudas mee A me menaa kadoonaa, A me
agiyoo kaukuwanaa see kuwa wa me be kaa
kaekeasimi. Wa me pedeo ukuwataa to masigi
yoka sikii. Wa me wisintaami yuwa kuwa
apanaa bagee me kaukuwageesi yoka A me
wigintaata mée to mee inii mée deeyaai" see
asegea.
26 Kisee aseta kaama Ogatamee me wigintaata
mée to 'Mee ii' see ipi kaano see naadi agiyoo ena
maadeekea naaki Matias kaa kega. Mee kaama
wodoo Yesus me menaa yadoonaa see mée gaasi
ma wiyaagoo to mée mee ko Matias mee.

2

Roh mee mée paagoo eseta menaa

1 Pentakosta naagoo Yesus mikee gaayaa bagee
okoo uduma ee ena kaa kutuu semaata

2 toomuu taaka too ko taka ena epoo to kaa
kaama tukuu damaa to esega, yiino ebo, ebo
boo tukuu see see okoo topea ee yiba uduma
seemega.
3 Kuwa kaboo da biyaa gada see see agiyoo
kuwa eseanega, dabegea da keenda see agiyoo.
Wudidaa naadi kiyoo topea bagee yuwa mée
ena-ena okoo kaa peaneeka.
4 Roh Kudus mee kuwa bagee yuwa yiba esee-
awedaa naadi kaama okoo uduma apanaa tomaa
kaa bagee me menaa ipi kedaakea, Roh pesee kaa
mena tomaa-tomaa yuwa kaa wegataakea.

5 Kuwa kaboo da Yahudi bagee mée eebaa okoo
kiyoo-kiyoo maga uduma kaa kaama Yerusalem
magaa kaa meemaaii naadi kiyoo omegeekea.
Okoo Ogatamee me menaa ipiipi yadeetaa see
bagee yuwa.
6 Okoo mée eebaa mee tukuu damaa to mee
kaasee agiyoo naadi moga peedoota mee ee kaa
peemaagea naaki kiyoo topea bagee yuwa me wa
me menaa kaa, wa me menaa kaa wegataakea
see yeegea. Okoo dimi nagimegea.
7 Okoo dimi nagimeamoo naadi kaama aasee
taano, "Kuwa uduma Galilea wee kaa bagee, se
maa?
8 Kiya inii me menaa gakata okoo ipi kaa
wegataakea yaai, mee kaasee agiyoo ya?
9 Inii ko noonaa Partia magaa kaa bagee,
noonaa Media bagee, noonaa Elam bagee,
noonaa Mesopotamia bagee, noonaa Yudea wee
kaa bagee, noonaa Kapadokia bagee, noonaa
Pontus bagee, noonaa Asia bagee,
10 noonaa Prigia bagee, noonaa Pampilia

bagee, noonaa Mesir bagee, noonaa Libia magaa
kaa Kirene bagee, noonaa miya Roma magaa kaa
kaama mepea bagee,
11 noonaa Kreta bagee, noonaa Arab bagee.
Inii noonaa Yahudi bagee, noonaa apanaa tomaa
kaa bagee kiya Ogatamee yaapaagee see bagee
yuwa. Inii mena tomaa-tomaa maamaa eebaa
kiya okoo kisee inii ena me, ena me menaa
kaa wegataakea. Okoo Ogatamee me omaago
ma ukuwagee seta agiyoo wegaaiikea kuwa inii
daamaa yeegea.
12 Yaai, mee kaasee agiyoo naa ya?" see menaa
aaseekea.
13 Kiya apanaa bagee yuwa me wisineekee
kaa asiino, "Okoo anggur poo uwoo maamaa
noomaata kaama boomagaa see kaa wegataakea
see deega" see asegea.

Petrus me Ogatamee me Roh mee isiyaagi ii see kuwa nekeensi naadi wegata menaa

14 Kuwa kaboo da Petrus mee Yesus me menaa
yadoonaa see bagee gaasi ma ena kuwa ma
enaataa yiinaageeta kaama wa me wegaano,
"Ei, ikii Yahudi bagee ma, Yerusalem magaa
kaa bagee miya ikii uduma kuwa ukuwadaaka
agiyoo yuwa daamaa nekeensea yoka ni me
menaa nayiitoo taai.
15 Ikii me gaano, 'Okoo anggur poo uwoo
maamaa noomaata kaama boomagaa see kaa
wegataakea menaa too' see se ke. Eto pedeo
komaa yaato, keno iyee see kaboo, poo uwoo se
notaa see kaboo yoka

16 uwo noomaata boomagaa see kaa se kiya
idukaa nabi Yoel me ebeamaata menaa ena
wegawoo naadi kaama eto kiipaa uwa daaga yoo.
Wa me menaa mee ko kisee:
17 'Ogatamee me wegaano, "Epeekaa wodopasi
yaato*
Ni me Roh mee ko mée tomaa okoo uduma
kaa yakabagekumiita.
Kisee yakabagekomeeta kaama ikii me yogaa
yuwa, paayogaa miya, ukuyogaa miya Ni
me kisi-manee siyaa menaa naweganaa
taatagea,
ikii egaanaa yuwa miya dega-dega kaa di-
itagea,
ikii ebo bagee yuwa miya unu kaa diitagea.
18 Wodopasi yaato Ni me agiyoo naokagee see
bagee yuwa, paayogaa miya, api miya
okoo uduma kaa
Ni me Roh mee yakabagekomeeta kaama Ni
me ase-manee siyaa menaa kuwa nawe-
ganaa taatagea.
19 Asiyoo epoo to yaato miya Anii dimi nagii-nagii
see agiyoo agoo kiyaabuu taata,
bedaa magaa da kaa kiyoo miya apanaa
kisee nekeensi naadi agiyoo agoo kedaa
taata,
tadaa ma, biyaa ma, utuu ebo miya kisee
diitagea.

---

* **2:17** Idukaa nabi Yoel me "Epeekaa wodopasi yaato kisee kaata, kisee ukuwaaniita" see wegata menaa kuwa ko mena noonaa mikee wodopasi yaato uwa daata, mena noonaa eto mee Roh mée kaa eseanigi naagoo miya uwa daaga naadi kaama Petrus me nabi Yoel me wegata menaa da okoo ase-maneegi.

20 Kenoo to mee digiyoo takiiniita,
bedaa agoo to mee miya tadaa epoo da kaata.
Kuwa agiyoo yuwa ukuwaandaa taata wodoo esee ebo see naagoo kaata,
Tuhan Wa too ebo, Wa too asii-sege see diitagea naagoo mee.
21 Kuwa kaboo da Tuhan nao naadi mena naugiyaa bagee uduma daba daagimaa peeyaabuu taata" see aseta'
see kuwa idukaa wegata menaa. *Yl 2:28-32*
22 Eto ko Israel bagee yuwa, ikii nayiitoo taai. Yesus mee, Nazaret magaa kaa Mée mee Ogatamee me pesee kiyaata kaama ikii me 'Mee ko Ogatamee me isiyaata Mée to ii' see kuwa nekeensea naadi agiyoo ma, apanaa dimi nagii-nagii agiyoo maamaa eebaa ikii paagoo ukuwanaa segee simi. Kuwa uduma ikii miya ipi.
23 Yesus mee Waa aii kisee boomi se kiya idukaa ko 'Kisee bogaatagi, kisee booyaatagea' see kuwa Ogatamee me ebeataata. Apanaa tomaa kaa bagee yuwa ma ikii epo enaataa kisee Yesus peneata piya bokoo to kaa booyaamea
24 kiya Waa boota kaama kisee eke see kuwa ko taa, iyo. Kuwa bogaano yaato pesee da kuwa Ogatamee me yataa kiyaata aya andoo peeyaami.
25 Mikee, idukaa Daud me Yesus kaa wegawoo seta menaa ena mee ko kisee:
'TUHAN Waa ni paagoo kisee too naatoowoo segeeki,
Waa ani me dagi yagaa yaato anii ma enaataa kemaata
anii weda taa, se makii taapa.

26-27 Kisee kemaata anii dimi menaa da ede ma, ede ma toogeeka,
Wa too yaapaagee siwoo segeeka.
Anii boota kaama boota bagee toogee yoo Aa se naekeasiipe,
Anii ko Aa ma dimii menaa kaa too umiwoo see mée yoka
ni me boota maa to mee A me dabiino be naadi kiyoo se naekeasiipe,
má yaato miya daamaa-daamaa toowoo taapa.
28 Anii daamaa umiwoo, toowoo taano etaa da mee A me nadeeyaage,
Aa anii ma enaataa kemaata ni me umiwoo, toowoo siyaa kuwa A me ede ma, ede ma too see nakiyaage' see menaa ebeamaata. *Mzm 16:8-11*

29 See kuwa mée yogaa yuwa eto ko kuwa inii awee da kaa nekeeniino menaa kuwa kii-wegaanaka, mee ko kisee: Kuwa idukaa inii ma tomaa kaa mée Daud wa me ebeamaata menaa kiya ukuwaaniino yaato kuwa waa ekaato kaa se. Waa idukaa mikee boomaata kaama wa bootaa da ogo maata yoo amoo maa kaa topa. Wa me maa to mikee dabeta yoka kuwa 'Ni me boota maa to se dabiipa' see wegata menaa kuwa Daud waa ekaato kaa menaa se.

30 Daud waa nabi bagee yoka ukuwaaniino yaato kuwa apanaa bagee kaa yadoowoosi naadi menaa ebeamaata. Mee ko idukaa Ogatamee me Daud aseta menaa ko 'Taa ma taa a me asii-kaba-kaba bagee ena mee Waa miya aa see see Ani me ebo tuyaata, Anii kisee se kaukuwaano ko daa' see aseta.

2:30 2Sam 7:12-13

31 Kisee aseta kemaata Daud me gaano,
'Kuwa menaa kuwa ko Ebo Kristus kaa menaa
yoka Waa boota kaama aya andoo pootagi ii'
see nekeenta kaama kuwa menaa ebeamaata.
Ogatamee me Ebo Kristus mee boota kaama
boota bagee toogee yoo ekeasiino taa, Wa bootaa
da miya dabiino taa see kuwa idukaa kaama
Daud waa ipi kemaata kuwa menaa yuwa ebea-
maata.
32 Mee Yesus mee mikee boomaata kaama
Ogatamee me aya andoo peeyaami see kuwa inii
deeme.
33 Waa asiyoo epoo to wodoo pakaamaata
kaama Ogatamee me Wa me dagi yagaa yaato
esee ebo tuyaami. Idukaa Ogatamee me Yesus
asiino, 'Roh Kudus mee epeekaa mée paagoo
isiyaata' see aseta kuwa me Yesus me Roh mee
inii kaa mée yakabagekomeegi. Eto kuwa ikii me
yeetaa, deetaa see agiyoo kuwa mee kaama too.
34 Daud waa epoo to wodoo pakaano taa yoka
kuwa menaa kuwa waa ekaato kaa menaa se.
Daud me yawegawoo seta menaa ena mee ko
kisee:
'TUHAN me ni epoo Mée Tuhan mee paagoo
asiino,
"Aa Ni me dagi yagaa yaato animagaai, kisee
too
35 Aa ma yape kiyaa bagee yuwa kuwa Ani
me daba, peedi kaekeata A me badoo
da miyoo taa kaekeasiita" see aseta' see
menaa ebeamaata. *Mzm 110:1*
36 Kisee kemaata ikii daamaa nekeenii: Yesus
mee, ikii me piya bokoo to kaa paku wugitaata
Mée mee, Ogatamee me Wa too wigintaata Mée
Tuhan, Ebo Kristus mee ebo tuyaagi ii see kuwa

Israel bagee ikii uduma daamaa nekeensea naadi
kiiwegaga" see asigi.
37 Kuwa menaa yiitookea bagee yuwa esee
dimi boodi, gaagaa ebo kegea. "Yaai, inii eto
kaasee ukuwaakee daamaa naa ya?" see asegea
naaki
38 Petrus me asiino, "Ikii mée gakata ikii me
pedeo yuwa uduma Ogatamee me epa kiekeasi
yoka ikii kuwa uduma ekeata Waa ma dimii
menaa kaa too umiwoo, toowoo taai, bedaa
Yesus Kristus ekaa yiba uwo tukumaai. Mee
kaama Ogatamee me inii aii mée maniyaa Mée
Roh Kudus mee ikii daamaa aii masiipea.
39 Ogatamee me 'Roh mee kiniita' see mée
asimi yoka eto ko ikii ma, ikii me asii-kaba-kaba
bagee yuwa ma, beesekaa toogee siyaa bagee
miya ikii uduma, inii epoo Mée Tuhan Ogatamee
Wa me Ni paagoo nameei see asiipi bagee yuwa
uduma paagoo Roh mee maniipi" see asigi.
40 Bedaa Petrus me apanaa gaamaasi naadi
menaa eebaa miya eewegagi, kuwa ko kisee:
"Eto begaa kaa bagee kuwa dimi pedeo yoka ikii
okoo ma enaataa se kipedeo kiyaasi yoka okoo
me iyee-payee kuwa wisintagaai" see maamaa
asigi.
41 Kiyoo kaama wa me menaa mikee nao
naadi dimi yiba awegea bagee yuwa uduma
uwo tukumegea. Kuwa bagee egataayaa naaki
mée tiga ribu. Apanaa mikee gaamea bagee ma
aatabi siyaa naaki mee asii mée eebaa.
42 Okoo uduma ena dimii, ena menaa kaa too
omegee, toogeekea. Yesus me menaa yadoonaa
see bagee okoo me mée topegee seta menaa

yuwa okoo daamaa yayeegee, roti magu ka-
bataata epo noogee, sembahyang epo koo segee,
kisee epo ukuwagee see.
43 Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa
me Yesus mikee nao see gaasi naadi agiyoo ma,
apanaa dimi nagii-nagii agiyoo miya maamaa
eebaa ukuwayaabuu naadi kaama mée uduma
dimi nagimegee see too.
44 Yesus mikee gaayaa bagee yuwa okoo ena
dimii, ena menaa kaa too omegee, toogee naadi
kaama kabu see bagee peenaa ma taa, okoo me
agiyoo-pagiyoo uduma epo agiyoo too see gaataa
see.
45 Agiyoo yago bagee yuwa me kepe taa see
bagee kepe maniino see naadi kaama okoo me
agiyoo ena waa naa ekaa montaa. Kuwa masiyaa
kepee yuwa kepe taa bagee goo-maneeyu, kisee
aaukuwanaa segee see bagee yuwa.
46 Okoo egapii gakata Ogatamee me ee kaa
miya kutuu segee see, bedaa okoo me omegee
see ee kaa miya kutuu segee naadi kaama ede
ma, ede ma naano agiyoo epo noogee taa see.
Egaa ena waa ena me ee kaa, egaa ena waa ena
me ee kaa dimi peedi kaa kisee too epo enaataa
agiyoo noogee segee see,
47 okoo Ogatamee mee epo enaataa yaapaagee
see, okoo kisee ukuwanaa segee see. Kuwa me
kaama apanaa bagee me kuwa daamaa bagee
yoka naadi epa kegea. Egapii gakata Yesus
mikee gaayaa bagee yuwa eebaa kega, eebaa
kega, Ogatamee me kisee too yaukuwaaniyaabuu
segeeki.

2:45 Kis 4:32-37

3

Bado oogimaata see mée ena daamaa yakiyaata menaa

1 Kaawaa ena Petrus ma, Yohanes ma ekea
uwaataa da keno wedo see kaboo, sembahyang
segee see kaboo yoka ekea miya peedoota
Ogatamee me ee kaa
2 peemaaga too ko bado oogimaata see mée
ena kiyoo tupi. Waa agoo keta yoo kaama kisee
too poono naka see mée. Ogatamee me ee
mee tapa yaato kene ena mee ekaa da ko Diino
Disi See Kenee To kaa kiyoo pakaaneekea bagee
paagoo wa me kepe idimisi naadi kaama egapii
gakata mée me kiyoo dogeamoo segee see, waa
kisee too ukuwagee see mée.
3 Mee mée to me Petrus ma, Yohanes ma ekea
Ogatamee me ee mee tapa yaato pakaaniino see
kookea kuwa deeta kaama asiino, "Kepe nii"
asigi.
4 Ekea me waa emaa wugitaata kaama Petrus
me asiino, "Aa enaa too mée diitoo taai" see asigi.
5 Wa me gaano, 'Kepe niinakea ye' naadi ekea
too deatooki.
6 Petrus me asiino, "Kepe mee ko imi taa kiya
ni me agoo see agiyoo kuwa kaniinaka. Kuwa ko
Nazaret magaa kaa Mée Yesus, Ebo Kristus Wa
too pesee see ekaa mee me aa anoogeeta peenaa
taai" see asigi.
7 Dagi yagaa yaato yagaa pe-peneata goekeasigi
naaki kisee ki bado, ekepea kaguu kuwa uduma
pesee keegoogi.

8 Mani-mani see anoogeeta kaama daamaa too
peenaaki. Waa ma okoo wedo Ogatamee me
ee kaa epo peetaaki too mee mée to Ogatamee
yaapaageeki, esee ede kaa yuku-yuku sepegeeki.
9 Ogatamee kisee yaapaageeki, kisee peenaaki
yuwa kuwa okoo kiyoo topea bagee yuwa miya
deegea.
10 Mee mée mee ko mikee egapii gakata Diino
Disi See Kenee To kaa animaata "Kepe nii"
see asegee see mée ii see nekeenegea. Waa
daamaa yakiyaagea kuwa kaa okoo sooi, esee
dimi nagimegea.

Petrus me mée yuwa eewegata menaa

11 Kuwa bagee yuwa dimi nagimeamoo naadi
kaama moga peedoota Ogatamee me ee bapi
yaato peegee see etaa kaa kiyoo okoo wedo
paagoo peemaagea naaki mee mée to epa kaa
Petrus ma, Yohanes ma yagaa peneata totaaki.
Mee ee bapi yaato peegee see etaa ekaa da ko
Salomo see ekaa mee ee bapi yaato peegee see
etaa see ekaa muntaata.
12 Petrus me kuwa mée tabaa da deeta kaama
asiino, "Israel bagee yuwa, wae. Ikii kaasee kaa
dimi nagimetaakea ya? Ikii kaasee kaa enaa
mée maamaa deetaakea ya? Enaa me pesee kaa
waa daamaa peeyaage se, enaa dimi topoo see
bagee kemaata kaama waa daamaa yakiyaage
miya taa.
13 Idukaa inii ma tomaa kaa bagee Abraham
ma, Isak ma, Yakub ma okoo me yaapaagee
see Mée Ogatamee Wa me agiyoo daamaa

3:12 2Kor 3:5

yaokagee see Mée Yesus mee Ogatamee me
Waa ebo, Waa asii-sege, kisee yaekeasigi. Ikii
me Yesus mee patamisi naadi Pilatus paagoo
yaekegataata kaama be kaa wigintaamea. Pila-
tus me 'Waa pedeo agiyoo ukuwaano taa yoka
daba peeyaapa' see kisimi
14 kiya ikii me kisee be. Mikee, Yesus Waa
pedeo ena ma taa see Mée, dimi topoo too see
Mée kiya ikii me Pilatus paagoo 'Apiyoo mée
wugitaa see mée wa too daba mée yapeeyaai' see
asemea.
15 Yesus mee ko mée daamaa aya tuyaayaa Mée
kiya ikii kisee booyaamea. Ikii me booyaamea
kiya Ogatamee me aya andoo peeyaami, see
kuwa enaa me deeta kaama weganaake.
16 Yesus Wa ekaa da pesee see Mée ii see gaataa
to kaa mee mée bado yuwa pesee yakiyaagi. Mee
mée mee ikii uduma ipi, waa poono naka see
kuwa ikii idukaa kaama deegee sepea. Yesus
mikee nao see gaataa to kaa bado yuwa pesee
yakiyaagi see kuwa ikii miya deegea.
17 Neawaagi nokaa yuwa, neebee nokaa yuwa,
Yesus booyaamea kuwa ikii ma, ikii me ebo
bagee yuwa ma kuwa uduma Waa Ebo Kristus
ii see kuwa nekeeniino taa, ewo kemaata kaama
booyaamea.
18 Mikee kiya Waa aii boopi se. Ikii me booy-
aamea kuwa ko idukaa nabi bagee yuwa me 'Ebo
Kristus mee kisee bogaatagi, kisee booyaatagea'
see menaa wegawoo naadi kaama uwa daaga.
19 See keta yoo ikii me pedeo yuwa kiwonaa-
peasi yoka uduma ekeata Ogatamee ma dimii

3:14 Luk 23:18-19 **3:18** Yes 53:1-11, Luk 24:26-27

menaa kaa too umiwoo, toowoo taai.
20 Ikii kisee ukuwayu ko ikii dimi menaa da
mee Tuhan me daamaa kiadumiyaabuu siwoo
taapi, bedaa Ebo Kristus mee ikii paagoo ki-
isiyaatagi, mee ko ikii paagoo ebo kiitoowoosi
naadi daamaa wigintaata Mée Yesus mee.
21 Eto kiipaa Waa epoo to wodoo tupi. Uwoo
to, magaa to uduma petamanii pedeo ena ma
taa kaboo see see, iminookaa Ogatamee me
kuwa uduma bedaa esee daamaa too kiyaano
see naagoo isiyaatagi. Idukaa Wa me nabi bagee
daamaa wigintaata yuwa doodoo Wa me kuwa
menaa wegawoo seta.
22 Idukaa Musa me Israel bagee yuwa aseta
menaa ena mee ko kisee: 'Ikii me Eboo Ogatamee
Waa iminookaa ikii me asii-kaba-kaba bagee ena,
anii see see nabi bagee ena kiagoo kiyaatagi. Mee
Mée mee Wa me menaa too daamaa yayeewoo
taai.
23 Wa me menaa si yayeetaa see bagee kuwa
uduma Ogatamee me bagee yuwa se yoka wig-
intaata pedeo kiyaabuu taatagi' see kuwa Musa
me aseta.
24 Idukaa apanaa nabi bagee yuwa me miya
Ebo Kristus me ukuwata peeta yuwa kuwa 'Kisee
kaata, kisee ukuwaaniita' see aseta. Samuel waa
ma, wa asii nabi bagee yuwa ma okoo uduma
kisee wegawoo seta.
25 Kuwa nabi bagee me menaa kuwa ikii kaa
ki daamaa uwa daaga. Idukaa Ogatamee me ikii
me bagee yuwa paagoo aseta menaa miya kisee.
Wa me Abraham paagoo 'A me asii-kaba-kaba

3:23 Ul 18:15-19

bagee doodoo mée tomaa-tomaa yuwa uduma
daamaa kiyaabuu taata' see aseta menaa kuwa
miya mikee eto inii kaa daamaa uwa daaga.
26 Ogatamee Wa me agiyoo daamaa yaokagee
see Mée Yesus Waa magaa da kaa isiyaami mee
ko ikii me pedeo yuwa ekeata kaama Ogatamee
me ikii daamaa kikiyaabuu taano see naadi
Yesus mee Israel bagee paagoo keta 'Pooi' see
asimi" see kuwa Petrus me aseta menaa.

4

Petrus ma, Yohanes ma ekea digiyoo ee yiba dogeamaata menaa

1 Petrus ma, Yohanes ma ekea kuwa mée tabaa
da mena eewegataaka too ko Yahudi kaa ebo-ebo
yuwa meemaagea, noonaa imam bagee, noonaa
Saduki kaa bagee. Ogatamee me ee diitoo taa see
bagee me eboo miya epo meemaagea.
2 Petrus ma, Yohanes ma ekea me "Ogatamee
me Yesus boota kaama aya andoo peeyaami mee
me inii miya kisee mée aya andoo peeyaatagi"
see menaa kuwa mée topetaakea. Kiya kuwa
menaa kuwa Yahudi kaa ebo-ebo yuwa me be,
esee kagoo kaa
3 ekea peneata kaama apaadee taano see kiya
digiyoo takiinega yoka tokoma too naadi digiyoo
ee yiba aii kisee dogeamaagea.
4 Kisee dogeamaagea kiya ekea me eewegapea
menaa mikee gaagea bagee kuwa eebaa. Kuwa
bagee yuwa ma, miyoo taa Yesus mikee gaamea
bagee yuwa ma kuwa uduma, paayogaa yogaa
yuwa too egataayaa naaki mée lima ribu mokoo.

3:25 Kej 22:18

5 Tokoma mee da Yahudi kaa ebo-ebo yuwa
ma, Musa me menaa mée topetaa see bagee
yuwa ma, apanaa ebo bagee miya okoo uduma
Yerusalem magaa kaa kutuu semaagea.
6 Okoo paagoo Ebo Imam ekaa da ko Hanas
see mée to tupi, Ebo Imam bagee apanaa miya
topea. Okoo ekaa yuwa ko Kayapas, Yohanes,
Aleksander, apanaa miya topea.
7 Okoo kutuu semaata kaama Petrus ma,
Yohanes ma ekea digiyoo ee yiba kaama badaa
maageeta okoo yupii da kaa ekeasegea. Kuwa
bagee yuwa me ekea asiino, "Etoomanaa ekea
me mee bado oogimaata see mée to daamaa
yakiyaamea mee ko maamee me pesee kaa,
maamee ekaa yiba kisee ukuwaaniyaamea ya?"
see asegea.
8 Kuwa kaboo da Roh Kudus mee Petrus yiba
esee-awigi naadi kaama wa me asiino, "Ebo
yuwa, ikii daamaa nayeeweei.
9 Enaa me bado oogimaata mée ena daamaa
yaukuwame agiyoo mee kaa kaama ikii me eto
kenaagoo mée asedeekea, mee ko 'Ekea me
kaasee pesee kaa daamaa yakiyaamea ya?' see
kuwa ikii nekeeniino taa yoka
10 ikii ma, Israel bagee apanaa yuwa miya
uduma daamaa nekeensea yoka kisiinaka, kuwa
ko Nazaret magaa kaa Mée Yesus, Ebo Kristus
mee Wa too pesee see ekaa da mee me mee bado
oogimaata mée to daamaa yakiyaami kemaata
eto kiipaa waa ikii paagoo daamaa yiinaageeta
toomuu taaki see ikii deegea. Mee Yesus mee
ko ikii me piya bokoo to kaa booyaamea kiya
Ogatamee me aya andoo peeyaami Mée mee.

11 Ogatamee me menaa yiba Wa kaa wegawoo
seta menaa ena mee ko kisee:
'Ikii oma ee maataa see bagee me be kaa tameep-
eata omaa mee ko
TUHAN me masegeeta tuku omaa mee daa-
maa pee-yaekeata' see menaa ebeamaata.
Mzm 118:22
Tuku omaa to mee ko Yesus mee ebea-ebea.
12 Wa kaa too mée daba daagimaa peeyaa. Epoo
to miyoo, magaa da kaa kiyoo apanaa ekaa yago
mée ena ma mée maniino taa, kisee inii daba
mée daagimaa peeyaano Mée ena ma taa" see
asigi.
13 Kuwa Yahudi kaa ebo-ebo yuwa dimi nag-
imegea. 'Yaai, ekea kuwa ebo bagee se, sekolah
miya taa see bagee kiya Yesus sekaataa peenaa
semea mee me kisee omaago ma menaa we-
gataakea' see dimii gaagea.
14 Okoo me "Ekea pedeo ukuwagea" see
wegaano see kiya iyo, apiyoo mee daamaa
yakiyaamea mée to kiyoo yiinaageeta toomuu
taaki yoka pedeo menaa ena ma se asegea.
15 Okoo yuwa too mena aawegaa taano see
naadi kaama "Petrus ma, Yohanes ma ekea yoo
da kaa pooi" see asegea. Peegea naadi kuwa
bagee yuwa me aawegaa taano,
16 "Inii naa kaasee ukuwaapea naa ya? Ekea
mikee dimi nagii-nagii agiyoo ukuwamea. Mee
agiyoo da mee Yerusalem magaa kaa bagee
kuwa uduma ipi kegea yoka inii me 'Ekea kisee
ukuwaano taa, kisee taa' see menaa kuwa we-
gaano iyo.

4:12 Yoh 14:6, 1Tim 2:5 **4:13** Luk 10:21

17 Ekea me kuwa Yesus kaa menaa weganaa
segee siyu ko mee magaa kaa bagee apanaa
yuwa miya ipi kaapea naadi inii me ekea paagoo
kisee niiasii: 'Ekea Yesus kaa menaa bedaa egaa
ena ma se weganaa taai. Weganaa siyu ko
bedaa kipeneata kaama kidogeamaape' see kuwa
niiasii" see kuwa okoo me aawegaakea.
18 Kuwa menaa aawegaa semaata kaama
Petrus ma, Yohanes ma paagoo "Ekea bedaa
meei" see asegea. Okoo me asiino, "Eto ko Yesus
kaa menaa apanaa bagee se eewegaai, se tupii"
see omaago ma asegea.
19 Kiya ekea me asiino, "Ikii me kuwa mée
asiyaa menaa kuwa naa ebo naadi kiyiino daa-
maa ye, Ogatamee me mée asiyaa menaa kuwa
ebo naadi yayiino daamaa ye see kuwa ikii me
too gaai
20 kiya enaa me too gaayu ko enaa ebo menaa
yeemaame, ebo agiyoo deemaame yoka apanaa
bagee se eewegaakee kuwa iyo" see asegea.
21 Mee bado oogimaata mée to daamaa
yakiyaagea kuwa deegea bagee mée eebaa.
Ogatamee me mee dimi nagii-nagii agiyoo
ukuwaaniyaagi nao naadi yaapaageekea. Kisee
kemaata kuwa Yahudi kaa ebo-ebo yuwa me
Petrus ma, Yohanes ma hukuman maniino iyo,
mée yuwa wedaagea yoka okoo me omaago
ma asiino, "Ekea kipeneasiyaa yoka gaai" see
maamaa aseta kaama ee kaa daba peeyaagea.
22 Mee daamaa yakiyaagea mée wa me poono
naka see omegee seta yuwa eebaa, uduma tahun

4:19 Kis 5:29 **4:20** 1Yoh 1:1-3

mée wiya yoka kiyoo kutuukea bagee yuwa Ogatamee yaapaageekea.

Yesus mikee gaayaa bagee yuwa me sembahyang menaa

23 Petrus ma, Yohanes ma ekea daba peeyaata kaama ekea peedoota Yesus mikee gaayaa bagee yuwa paagoo peemaata kaama imam ebo yuwa ma, Yahudi kaa ebo-ebo yuwa ma okoo me asegea menaa yuwa eewegagea.
24 Okoo kuwa menaa yeeta kaama epo enaataa Ogatamee paagoo sembahyang menaa ko "Ebo Wodoo Eboo Tuhan, A me epoo to ma, epoo to kaa agiyoo-pagiyoo miya, magaa to ma, magaa da kaa agiyoo-pagiyoo miya, uwo ma, uwo kaa tookee agiyoo-pagiyoo miya kuwa uduma A me too ogaataata.
25 Idukaa inii ma tomaa kaa mée Daud mee, A me agiyoo daamaa kaokagee see mée wa yiba Roh Kudus mee esee-aweta kaama wa me ebeamaata menaa ena mee ko kisee:
'Kuwa mée tomaa-tomaa yuwa okoo kaasee kaa kagoo too koo taakea ya?
Okoo me otoopa dimi daakee menaa kuwa kaasee kaa ya?
26 Magaa da kaa ebo tookee bagee yuwa okoo me TUHAN mee miya wisintaakea,
Wa me ebo tusi naadi wigintaata Mée to Waa miya wugiino see naadi kutumeeii taakea' see menaa ebeamaata. *Mzm 2:1-2*
27 Mikee, kuwa menaa yuwa uwa daaga. Mee ko magaa da kaa ebo tookee bagee yuwa Herodes ma, Pilatus ma, Israel bagee yuwa miya, apanaa tomaa kaa bagee yuwa miya okoo uduma

yigimemaata kaama A me ebo tusi naadi daamaa wigintaata Mée, pedeo ena ma taa see Mée, A me agiyoo daamaa kaokagee see Mée Yesus mee patamaano see naadi menaa koogo weganaa naadi kisee booyaamea.

28 Mée me booyaamea kiya Ogatamee A me 'Waa kisee bogaatagi, kisee booyaatagea' see kuwa A me idukaa ebeataata yoo boomi. A me kisee ebeataata yoka A me pesee kaa ukuwaaniyaame.

29 Eto ko okoo me inii mée kagoo too koo taakea yuwa deede. Okoo me 'Ikii kipeneasiyaa yoka gaai' see mée omaago ma asegea kiya inii ko A me agiyoo daamaa kaokagee see bagee yuwa yoka inii A me menaa kuwa weda taa see kaa too kaweganaa taano uu see dimii mée manii.

30 A me yagaa petaata kaama mée kaa meaniyaa agiyoo miya yataa kiyaabuu taai, bedaa Yesus mikee nao see gaasi naadi agiyoo ma, apanaa dimi nagii-nagii agiyoo miya mée yaukuwaaniyaabuu taai. A me agiyoo daamaa kaokagee see Mée mee, A me daamaa wigintaata pedeo ena ma taa see Mée Yesus Waa ebo ekaa mee me kisee mée yaukuwaaniyaabuuse naadi kasege" see kuwa okoo me sembahyang menaa.

31 Sembahyang semaata kaama kisee ki okoo me epo totaakea ee to kaa kiyoo maki-makaaka. Kuwa kaboo da taa ko Roh Kudus mee okoo mée uduma yiba esee-awedaa naadi kaama Ogatamee me menaa uu see dimii ma yaweganaakea.

4:28 Kis 2:23

Yesus mikee gaayaa bagee kuwa uduma ena dimii, ena menaa kaa too ukuwagee seta menaa

32 Okoo uduma ena dimii, ena menaa kaa umiwoo, toowoo naadi kaama okoo me agiyoo-pagiyoo uduma epo agiyoo too, 'Mee ni me, mee wa me' see gaayaa bagee ena ma taa.
33 Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa me Tuhan Yesus mee aya andoo peepi nao, kisee menaa omaago ma weganaakea. Kiyoo toogeekea bagee uduma Ogatamee Wa me esee epaakee kaa
34 agiyoo sikii taa see bagee okoo yupii ena ma taa. Mee ko ebo agiyoo agoo see bagee yuwa me pe-doogeeta kaama maseta see kepee yuwa doodoota
35 Yesus me menaa yadoonaa see bagee paagoo pe-eke. Kiyoo kaama kuwa kepee yuwa bedaa kepe taa see bagee yuwa paagoo yawudikomee taa see. Kisee too ukuwagee naadi kaama okoo yupii kepe taa see bagee ena ma taa.
36 Mée ena miya kisee ukuwagi. Waa Siprus magaa kaa kabata mée to, ekaa da ko Yusup, Lewi apaa kaa mée, wiyaagoo to ekaa da ko Barnabas. Ibrani menaa kaa apanaa bagee dimi mena daamaa pesee kiyaabuusi naadi menaa weganaa see mée see wegayu ko Barnabas see mee.
37 Wa me maga okogoo ena apanaa bagee ena me edaamaagi. Wa me kuwa edaata kepee yuwa masedoota Yesus me menaa yadoonaa see bagee paagoo pe-ekeasigi.

4:32 Kis 2:44-46

5

Ananias ma, Sapira ma bogaa me koo seta menaa

1 Kuwa bagee yuwa kisee daamaa
ukuwageekea kiya mée ena ekaa da ko Ananias
tupi. Wa me apii Sapira ma ekea me maga
okogoo to naa apanaa bagee me edaata kaama
kepe masegea.
2 Kuwa kepee yuwa noonaa paimee me enaa
taano yoka naadi kaama koogo maataagi.
Apanaa yuwa doodoota Yesus me menaa
yadoonaa see bagee paagoo pe-ekeasigi. Wa
me deebaa sipi kuwa apii to miya ipi.
3 Petrus me asiino, "Ananias, wae. Iblis me
aa dimi mena kapesee kiyaata kaama a me Roh
Kudus deebaa taano see agiyoo mee kaasee kaa
naa ya? Aa kepe noonaa yaato koogo maataage
kuwa kaasee kaa ya?
4 Mee maga okogoo to mee petamanii a me
kepe masiino taa kaboo a me magaa too see
kuwa mikee, se maa? Kepe maseta kaama kuwa
masepe kepee kuwa miya a me kepee too, se
maa? Mikee, a me kepee yoka a me ede kiyaa
agiyoo pe-edaano miya daamaa yoka kaasee kaa
mee pedeo agiyoo ukuwape? A me deebaa taano
see agiyoo mee ko inii mée deebaa siyaa agiyoo
se kiya a me Ogatamee mee deebaa taano see
naadi koo sepe" see asigi.*

---

* **5:4** Ananias wa me kepee uduma se maniino miya daamaa kiya mée me 'Wa me kuwa kepee uduma manigi, apanaa bagee me manegea see see' kisee nagaasi naadi manigi yoka kepe uduma manega poga-poga naadi deebaa taano see kooki agiyoo.

5 Ananias kuwa menaa yeemaata kaama ma-
gaa da kaa kisee ki bekea eseanigi ye gaayaa
naaki boogi. Kuwa menaa yeegea bagee yuwa
uduma esee wedaagea.
6 Boogi naadi kaama egaanaa noonaa megea.
Bootaa da bebenataata kaama doogea, ogo
maataagea.
7 Egaaniino taa kaboo keno wedo waa naa
toomaata kaama apimee mega. Paimee boopi see
kuwa ewo.
8 Meemaaga kaboo Petrus me asiino, "Maga
kaa kepee ko ekea kisuwa kuwa too masepea
ye?" asigi naaki "Mikee, kisuwa masepe" see
asega.
9 Petrus me asiino, "Ekea kaasee kaa Tuhan me
Roh me mée se nekeeniipi naadi deebaa taano
see koo sepea ya? A me pai to ogo maapea
bagee kenee to taa megea. A bootaa da miya
kadogaanakea" asetaagi naaki
10 kisee ki apii to magaa da kaa bekea es-
eanega ye gaayaa naaki booga. Egaanaa yuwa
meemaata kaama bedaa api bootaa da doodoota
paimee ogo maapea yoo pe-maataagea.
11 Kuwa me kemaata kaama Yesus mikee
gaayaa bagee yuwa ma, apanaa aii yeegea bagee
yuwa miya uduma esee weda kegea.

Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa me dimi nagii-nagii agiyoo ukuwaaniyaabuu seta menaa

12 Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa
me Yesus mikee gaasi naadi agiyoo ma, apanaa
dimi nagii-nagii agiyoo miya maamaa eebaa
ukuwaaniyaabuu segeekea. Kuwa kaboo da

Yesus mikee gaayaa bagee uduma Ogatamee me
ee to kaa, Salomo see ee bapi yaato peegee see
etaa da kaa kiyoo kutumeeii segeekea.
13 Apanaa bagee yuwa me okoo ma epo toono
kuwa wedaagea kiya okoo daamaa bagee yoka
naadi ebo ekeasegea.
14 Umiwoo, toowoo naadi Yesus mikee gaayaa
bagee mée eebaa, paayogaa miya, api miya
eebaa kedaaka.
15 Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa
me dimi nagii-nagii agiyoo ukuwanaakea kaboo
Petrus waa ayayaa da ikiyoo yago bagee kaa pe-
baasi naadi okoo me ometaa see opee to ma
doodoota etaa da kaa yadogeamaagea.
16 Yerusalem magaa geboo da kaa bagee miya
ikiyoo meanta bagee yuwa ma, paa yago bagee
yuwa ma uduma yadogeamaagea. Okoo kuwa
agiyoo uduma yataa kiyaabuukea.

Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa digiyoo ee yiba dogeamaata menaa

17 Kuwa kaboo da Ebo Imam ma, waa ma
enaataa Saduki kaa bagee yuwa ma okoo me
Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa okoo
yaato mée eebaa peedaakea kuwa be.
18 Okoo me kuwa Yesus me menaa yadoonaa
see bagee yuwa peneata kaama ebo mee digiyoo
ee yiba dogeamaagea.
19 Digiyoo ee yiba dogeamaata toomuu naadi
digiyoo takiinega. Daatooyiba yaato Tuhan
paagoo kaama malaikat bagee ena mee digiyoo
ee yiba koogo eseemaagi. Kene moneewaagea

kiya kene yakabataata kaama yoo da kaa koogo eepeegi.
20 Wa me okoo asiino, "Eto ko ikii peedoota Ogatamee me ee to kaa peemaata kaama kuwa mée daamaa tuyaabuu siwoo siyaa menaa kuwa pe-eewegaai" see asigi.
21 Kisee asigi naadi peedoota keno awega see kaboo Ogatamee me ee kaa peemaata kaama kiyoo topea bagee yuwa tupi-maneekea.

Kuwa kaboo da taa ko apanaa ee kaa Ebo Imam ma, waa ma enaataa see bagee yuwa ma okoo kutuu semaata kaama "Israel kaa mena pekataa see bagee yuwa uduma meei" see asegea. Meemaagea kaboo digiyoo ee diitoo taa see bagee yuwa paagoo asiino, "Kuwa Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa digiyoo ee yiba kaama badaa namaagii" see asegea.
22 Peedoota digiyoo ee yiba seemegea ko ewo. Toono taa naadi metaki ebo bagee paagoo peemaata kaama asiino,
23 "Inii digiyoo ee yiba peemaata kaama deeyaa naaki okoo toono taa, ewo. Kene uduma daamaa muntaata topa, diitoo taa see bagee miya kiyoo toomuu taakea kiya toono taa" see asegea.
24 Kuwa menaa yuwa Ogatamee me ee diitoo taa see bagee me eboo ma, Israel kaa ebo-ebo yuwa ma okoo uduma yaai. "Mee kaasee agiyoo ya? Kaasee ukuwaaniipa naa ya?" dimi nagimegea.
25 Kuwa kaboo da mée waa ena meemaata kaama asiino, "Ikii me digiyoo ee yiba dogea-maamea bagee kuwa eto kiipaa Ogatamee me ee kaa mée topetaakea, pe-dii" see asigi.

26 Kiyoo kaama Ogatamee me ee diitoo taa see
bagee me eboo ma, apanaa diitoo taa see bagee
ma okoo peedoota Yesus me menaa yadoonaa
see bagee yuwa paagoo peemaata kaama pe-
neasegea. Kiyoo mena yiitoo taakea bagee yuwa
me oma kamu mée wugiipea yoka naadi omaago
ma se peneasegea. Badaa maadoota ebo bagee
paagoo eepeegea.
27 Eepeemaagea kaboo Ebo Imam me asiino,
28 "Ei, inii me ikii 'Kuwa Yesus kaa menaa kuwa
se topenaa taai' see kiseme kiya mée yayiino taa.
Yerusalem magaa kaa bagee uduma ipi kiyaagea
yaai. Bedaa Yesus mee 'Yahudi kaa ebo yuwa me
booyaamea yoka' see mée yaweganaakea menaa
kuwa miya be keekee" see asigi.
29 Kiya Petrus ma, mena yadoonaa see bagee
apanaa yuwa ma okoo me asiino, "Ikii me mée
asegea menaa kuwa mée me menaa too. Inii
Ogatamee me menaa yayiino kuwa too gaano
pedeo naadi kisege.
30 Ikii me Yesus mee piya bokoo to kaa booy-
aamea kiya inii me bagee yuwa me idukaa
kaama yaapaagee siwoo seta Mée Ogatamee Wa
me aya andoo peeyaami.
31 Mee Mée mee ko Ogatamee me Wa me
dagi yagaa yaato asii-sege see yoo kiyoo mumo
magaakee Mée kiyaami, bedaa inii Israel bagee
yuwa inii me pedeo yuwa ekeata kaama Wa me
epa mée yaekeasiino see naadi Waa inii daba
mée daagimaa peeyaano Mée kiyaami.
32 Kuwa ukuwaaniyaabuu seta yuwa uduma
inii miya deeta kaama yaweganaake, Roh Kudus

5:29 Kis 4:19-20

me kisee miya mée paagoo ase-manee segeeki.
Roh mee Ogatamee me menaa daamaa yayeetaa
see bagee yuwa paagoo maniyaa yoka" see asigi.

33 Kuwa ebo bagee yuwa me Petrus me menaa
yeeta kaama esee be kaa okoo patamaano see
kookea
34 kiya kuwa mena pekataa see bagee yupii
Parisi kaa eboo ena ekaa da ko Gamaliel mee
tupi. Waa ko Musa me menaa mée topetaa see
mée to, mée uduma me waa ebo ekee see mée.
Waa yiinaageeta kaama asiino, "Kuwa Yesus me
menaa yadoonaa see bagee yuwa yoo da kaa
peenaa eepooi" see asigi.
35 Yoo da kaa eepeanegea see kaboo Wa me
kuwa mena pekataa see bagee yuwa asiino,
"Israel bagee yuwa, daamaa nayeeweei. Ikii me
kuwa bagee yuwa yaukuwaano see agiyoo kuwa
daamaa gaagaa taai.
36 Eto kuwa bagee kuwa mokoo idukaa miya
kisee bagee agoo, kuwa ko aii kisee mée ena
ekaa da ko Teudas wa me 'Anii ebo bagee yoka'
see wegataa see mée kemaata mée maamaa
eebaa, empat ratus waa naa wa sekaataa peenaa
semea. Kiya waa booyaata kaama wodoo wa
sekaataa bagee uduma wodeda-peeda semea, wa
me menaa miya aii kisee yawisintaamea.
37 Bedaa kiyoo kaama aii kisee mée ena miya
agoo, ekaa da ko Yudas, Galilea wee kaa mée ena.
Mée ekaa yuwa uduma kapoge kaa maageemi
kaboo da taa ko wa me menaa weganaa naadi
mée noonaa wa sekaataa peenaa semea. Waa
miya booyaata kaama wa sekaataa bagee uduma
miya wodeda-peeda semea.

38 Eto ko kuwa Yesus me menaa yadoonaa
see bagee kuwa miya kisee kiyaa yoka emaa se
wugii, kisee-kisee se ukuwaai. Okoo me menaa
ma, okoo me gaanaa, peenaa see yuwa ma kuwa
manii to ko aii mée kaa too gaayu ko kuwa
uduma ketaa-ketaa taapa
39 kiya manii to ko Ogatamee kaa gaayu ko ikii
okoo me menaa se weganaasi naadi taameekee
agiyoo ena ma se ukuwamaayaa. Ikii Ogatamee
ma aawisii naadi Waa ma yape bagee kiyaa yoka
daamaa gaagaa taai" see asigi. Wa me menaa
kuwa kiyoo yiitookea bagee yuwa daamaa yoka
see gaata kaama
40 okoo me "Kuwa Yesus me menaa
yadoonaa see bagee yuwa ee yiba eemeei"
see asegea. Eemeemaagea kaboo "Kuwa bagee
yuwa pepeaduu me dakamaai" see asegea.
Dakamemaata kaama okoo paagoo omaago ma
asiino, "Eto kaama wodoo Yesus kaa menaa
kuwa ekeata Wa ekaa da se weganaa taai" see
aseta kaama daba peeyaagea.
41 Okoo kuwa mena pekataa see bagee yuwa
paagoo mena wegamaata kaama ee kaa peetaaka
too aawegaa sepegeekea menaa ko "Kuwa bagee
yuwa me kisee mée dakamegea, kisee mée
ekeasegea kuwa daamao. Yesus Wa too ebo, inii
peedi kiya Yesus ekaa ebo kisi naadi inii kaa mée
yaukuwaanega agiyoo yoka kiiboo, paamee" see
ede ma, ede ma sepegeekea.
42 Egapii gakata okoo Ogatamee me ee kaa
miya, okoo me ee yuwa kaa miya Yesus me
menaa mée yuwa topenaakea, bedaa "Yesus mee

5:41 Luk 6:22-23, 2Tim 1:8, 1Pet 4:13-16

ko Ebo Kristus see wegawoo seta Mée mee yoka"
see menaa kuwa miya weganaakea, kisee too koo
senaa segee seta.

6

Yesus mikee gaayaa bagee yuwa paagoo naano agiyoo eewodegeesi naadi mée petoo wiginta menaa

1 Kuwa kaboo da Yesus mikee gaayaa bagee
maamaa eebaa kedaakea. Okoo Yahudi bagee
kiya noonaa Yunani menaa wegataa see bagee.
Egapii gakata naano agiyoo mée uduma paagoo
eewodegeekea kiya kaawaa ena kuwa Yunani
menaa wegataa see bagee yuwa me Ibrani
menaa wegataa see bagee yuwa asiino, "Yaai,
inii me api miyaa yuwa naano agiyoo mée si
yamanegeekea" see asegea.
2 Yesus me menaa yadoonaa see bagee
gaasi ma wiya okoo me kuwa Yesus mikee
gaayaa bagee apanaa yuwa "Uduma meei"
asegea. Meemaagea kaboo okoo me asiino, "Inii
Ogatamee me menaa kiiwegageeke yoka naano
agiyoo kiiwudiino kuwa miya enaataa kana. Inii
Ogatamee me menaa kiiwegaano gaano pedeo
yoka
3 eto ko naano agiyoo mée eewudiino bagee
wigineai. Kuwa bagee wigineano kuwa ko aii
bagee se kiya mée me okoo dimi daamaa bagee
yuwa yoka see yawegayaa bagee too, dimi ipi,
Roh mee pudii, kuwa see see bagee okoo petoo
wigineai. Wiginemaata kaama inii me 'Ikii mée
eewodegee taai' see asiipe.

6:2 1Tim 3:8-13

4 Inii gaayu ko sembahyang ukuwagee taape,
Ogatamee me menaa miya kiiwegagee taape
yoka" see asegea.
5 Kuwa menaa yiitookea bagee uduma daamao
naadi kaama mée petoo wiginegea. Ena mee
ekaa da ko Stepanus. Wa me Yesus mikee gaano
dimii mee ebo, Roh Kudus mee miya pudii see
mée. Kiyoo kaama Pilipus ma, Prokorus ma,
Nikanor ma, Timon ma, Parmenas ma, Nikolaus
ma kuwa. Nikolaus mee ko Antiokia kaa bagee,
apanaa tomaa kaa bagee kiya Yahudi bagee me
see see Ogatamee yaapaagee see mée keta.
6 Kuwa mée petoo to wiginemaata kaama
badaa maadoota Yesus me menaa yadoonaa
see bagee yuwa paagoo peemaata kaama
kuwa agiyoo daamaa eeukuwageesi naadi sem-
bahyang yaukuwagea, yagaa okoo petoo to kaa
yamaagea.
7 Kuwa kaboo da Ogatamee me menaa
yadoonaa segee naadi kaama Yerusalem magaa
kaa Yesus mikee gaayaa bagee eebaa kedaakea.
Imam bagee eebaa miya Yesus mikee nao naadi
Wa me menaa yayeetaa see bagee kegea.

Mée me Stepanus mee be kaa yaukuwata menaa

8 Stepanus mee Ogatamee Wa me pesee agiyoo
daamaa wa kaa maamaa aii yadootagaa see mée
kemaata wa me mée yuwa paagoo dimi nagii-
nagii agiyoo eebaa ukuwaaniyaabuuki
9 kiya mée noonaa me kisee be kegea. Okoo
Yahudi bagee me sembahyang segee see ee ena
kaa peegee taa see bagee yuwa. Okoo me
sembahyang segee see ee ekaa da ko Daba

Peeyaata Bagee Me Sembahyang Ee see ekaa
munta.* Okoo noonaa Kirene bagee, noonaa
Aleksandria bagee, noonaa Kilikia magaa kaa
bagee, noonaa Asia wee kaa bagee. Okoo me
Stepanus be kaa pesee menaa asegea
10 kiya Roh me waa mena ipi kiyaata kaama
kuwa bagee yuwa waa ma se aawisii semaayaa.
11 Kuwa me kemaata okoo me mée noonaa
paagoo koogo-koogo see asiino, "Stepanus waa
mée me be kisi naadi mena yakobaai" see
asegea. Kuwa bagee yuwa me yakobanaa taano,
"Stepanus mee Musa ma, Ogatamee ma wisinigi
kuwa inii yeepe" see yaweganaakea naaki
12 mée eebaa Stepanus kagoo kegea. Yahudi
kaa ebo-ebo yuwa ma, Musa me menaa mée
topetaa see bagee yuwa ma, Yahudi bagee
apanaa miya okoo uduma Stepanus pe-peneata
kaama doodoota Yahudi kaa mena pekataa see
bagee yuwa paagoo dogeamaagea.
13 Mena pekataa see bagee yuwa paagoo
kaama okoo wa kaa makapaa menaa eebaa
yawegagea. "Mee mée mee me Ogatamee me
daamaa wigintaata pedeo ena ma taa see ee to
mee wisinigi, Musa me menaa yuwa miya kisee
too wisinegeeki.
14 Wa me pedeo wegapi menaa ena mee
ko kisee: 'Nazaret magaa kaa Mée Yesus me
Ogatamee me ee to mee umiyaatagi' see we-
gapi. Bedaa kiyoo kaama 'Musa me wegawoo

---

* **6:9** Kuwa bagee yuwa okoo idukaa mée me agiyoo yaokageesi naadi hamba kiyaata bagee kiya mee kaama asii daba peeyaata bagee yuwa keta. **6:10** Luk 21:14-15

seta menaa kuwa Yesus me apanaa menaa ma
aapeka taapi' see kuwa miya wegapi" see menaa
yakobamaagea.
15 Kuwa kaboo da kuwa mena pekataa see
bagee uduma Stepanus diitookea naaki ebeyu-
maa da diino ebo, malaikat bagee me ebeyumaa
da keenda see deegea.

7

Stepanus me Yahudi kaa ebo yuwa aseta menaa

1 Ebo Imam me Stepanus asiino, "Okoo me
a kaa 'Wa me Musa ma, Ogatamee ma kuwa
wisinegeeki' see kawegagea menaa kuwa mikee
ye, taa ye?" see asigi naaki
2 Stepanus me asiino, "Neataagi nokaa yuwa,
neawaagi nokaa yuwa, neebee nokaa yuwa, ikii
daamaa nayeeweei. Idukaa Abraham mee, inii
mée tomaa asii-kaba-kaba seta mée waa Haran
magaa kaa poono taa kaa Mesopotamia magaa
kaa omegee, toogee seta kaboo Wa too ebo, Wa
too asii-sege see Mée Ogatamee me Abraham
paagoo mena esee-eewegata.
3 Wa me asiino, 'A me magaa ma, a me bagee
ma ekeata Ni me kasiipa magaa kaa pooi' see
asigi.
4 Asigi naadi waa Kasdim magaa kaa kaama
peedoota Haran magaa kaa peemaata kaama
kiyoo omegee, toogee naadi waataagi boota.
Boota kaama Ogatamee me waa badaa maadoota
nakaayoo, inii me magaa kaa.

7:3 Kej 12:1

5 Kuwa kaboo da Ogatamee me waa maga
peenaa ma maniino taa kiya Wa me asiino, 'Mee
magaa mee epeekaa aa ma, a me asii-kaba-
kaba bagee ma ikii kiniita' see aseta. Kuwa ko
Abraham waa yoga taa kaa aseta menaa yuwa.

6 Bedaa Ogatamee me asiino, 'Mee magaa
mee a me asii-kaba-kaba bagee ikii kiniino taa
kaboo da okoo apanaa bagee me magaa kaa
omegee, toogee taatagea. Kiyoo maga epoo
bagee me agiyoo-pagiyoo kuwa uduma a me asii-
kaba-kaba bagee yuwa me kana ma yaokagee
taatagea, kisee too tahun empat ratus. Kuwa
bagee yuwa me a me asii-kaba-kaba bagee yuwa
pedeo daba ekee siwoo taatagea
7 kiya Ani me kuwa bagee yuwa kaa pedeo
agiyoo yadootagaata. Ani me pedeo agiyoo
yadootaata kaama a me asii-kaba-kaba bagee
uduma daba pootagea. Okoo nakaayoo
meemaata kaama Anii ebo naekee, naapaagee
siwoo taatagea' see aseta.
8 Bedaa Ogatamee me Abraham asiino, 'Ikii ko
Ni me bagee yoka Anii miya daamaa kiukuwagee
siwoo taapa, ikii me miya ikii paayogaa yuwa
kado ponee yadaapeasiyaa ebea-ebea da mee
nadeewoo taai' see aseta. Omegee, toogee
naadi kaama Abraham me Isak see yogaa kaba-
maata kaama wagaagoo to naagoo nagamee me
yugumee kado ponee yadaapeata. Kiyoo kaama
Isak me Yakub kabata, bedaa Yakub me yoga
gaasi ma wiya kabata. Kuwa mée gaasi ma
wiyaa to kuwa ko inii mée tomaa asii-kaba-kaba

7:5 Kej 13:14-15 **7:7** Kej 15:13-14

seta bagee yuwa.

9 Kuwa kaboo da nagamee me Yusup too esee
epa kigi kuwa yagaanii yuwa me be kegea naadi
Mesir magaa kaa esetaakea bagee paagoo Yusup
pe-doogeeta kepe maseaweegea. Mesir magaa
kaa yadoodoo peegea kiya Ogatamee mee Yusup
ma enaataa kemaata
10 wa me yaai-yaai agiyoo yuwa uduma yataa
kiyaabuu segee seta, bedaa Yusup dimi ipi
kiyaata kaama Mesir kaa eboo Ebo Piraun me
waa ede kigi. Mee Mesir kaa eboo me 'Yusup aa
ebo kakiyaaga yoka ni me ee ma, Mesir magaa
ma kuwa uduma aa nadiitoo segee taai' see asigi
naaki kisee ukuwaanega.
11 Kuwa kaboo da Mesir magaa ma, nakaayoo
Kanaan magaa ma kuwa uduma naano agiyoo
taa uwaa mega yoka inii me bagee yuwa ae-wae
segee seta. Naano agiyoo imi taa kega
12 kiya Mesir magaa kaa kiyoo gandum poo
agoo see menaa yeeta kaama nagamee Yakub
me wa me yogaanii yuwa, inii mée tomaa asii-
kaba-kaba seta bagee yuwa asiino, 'Ikii mani
naano agiyoo niimasigii' see asigi. Mee naano
agiyoo masegeemea mee petamanii etaa kaa
masegeemea.
13 Okoo wiyaagoo to etaa kaa Mesir magaa kaa
eseemaata kaama Yusup me okoo paagoo 'Anii
ko Yusup mee yoka' see asigi. Kuwa menaa yuwa
doodoota Ebo Piraun paagoo eewegagea naaki
Yusup me bagee yuwa ipi kigi.

7:8 Kej 17:10, 21:2-4, 35:23-26 **7:9** Kej 37:3-28 **7:10** Kej 41:41-43 **7:11** Kej 42:1-5 **7:13** Kej 45:1-11

14 Yusup wa me yagaanii yuwa asiino,
'Nagamee ma, ikii tukuguu uduma Mesir magaa
kaa nakaayoo isii see pakaa-naasii' see asigi.
Asigi naadi mée tujuh puluh lima kuwa okoo wa
paagoo esegea.
15 Yakub ma okoo tukuguu to uduma Mesir
magaa kaa eseemaata kaama omegee, toogee
naadi kaama kuwa eseta bagee yuwa boogee
seta.
16 Okoo boota yuwa doodoota nakaayoo meta.
Meemaata kaama ogo magata. Okoo noonaa
Sikem magaa to kaa beapa ena kaa kiyoo magata.
Mee beapa mee ko idukaa Hemor bagee me
beapa kiya Abraham me edaata beapa mee.
17 Maamaa omegee naadi kaama Ogatamee
me Abraham paagoo "Anii taa ma taa kisee
kiukuwaata, kisee kiniita" see aseta menaa
yaukuwaaniyaano see kaboo Mesir magaa kaa
inii tomaa kaa bagee kuwa mée eebaa kedaa
siwoo seta.
18 Kuwa kaboo da Mesir magaa to kaa tookee
eboo apanaa ena agoo, Yusup mee kiyoo ebo
toogee seta see kuwa ewo see mée.
19 Wa me inii tomaa kaa bagee yuwa deebaa
naadi pedeo daba ekee siwoo seta. Okoo mée
eebaa kaapea yoka naadi yogaanii yuwa uduma
boosi naadi wa me omaago ma asiino, 'Ikii me
yogaa yuwa kabamaata kaama tameai' see asigi.
20 Kuwa kaboo da kiyoo api ena me Musa see
yogaa kabamaaga, Ogatamee me epa see yogaa
mee. Kabamaata kaama okonaka me ee yiba
koogo boonegee kisee too keno wedo omemaata

7:15 Kel 1:6-18

kaama
21 yogaa to yoo da kaa ekeasegea naaki Mesir
kaa eboo wayoopane me pee-yaageega. Eto ni
me yogaa yoka naadi muniwoo ebo.
22 Musa waa Mesir kaa bagee me ipi see menaa
uduma topegee naadi kaama waa mena wegaano
miya omaago, agiyoo ukuwaano miya ipi see
mée keta.
23 Waa tahun mée wiya omemaata wodoo 'Ni
me bagee yuwa, Israel bagee kuwa pe-diinaka'
naadi peegi.
24 Peemaata kaama deamaagi too ko Mesir
bagee ena me Israel bagee ena aii kisee
dakametaaki. Musa me kisee pedeo yaai naadi
kaama Mesir kaa mée to patamemaata boogi.
25 Musa me gaano, 'Israel bagee yuwa me Mesir
bagee me agiyoo kana ma, kana ma yaokagee see
kuwa Ogatamee me inii daba mée peeyaano see
naadi Musa wigintaagi ii see kuwa Israel bagee
me nanekeeniipea' see gaagi kiya kuwa Israel
bagee me kisee se nekeenegea.
26 Tokoma mee da Musa peedoota Israel
bagee paagoo peemaagi too ko mée ekea wiya
aadakamee taakea. Emee-emee taano see naadi
'Ekea ena tomaa yoka kaasee kaa aadakamee
taakea naa ya?' see asigi.
27 Kiya ena mee, dakametaaki mée wa me
Musa wisineekee kaa asiino, 'A me kisee mée
asiyaa mée to se.
28 A me etoomanaa Mesir kaa mée
to patameepeaseme mee see see bedaa
naukuwaano see naadi mege ye?' see asigi.

7:20 Kel 2:1-10 **7:23** Kel 2:11-15

29 Kuwa menaa yuwa Musa yaai naadi oodoota
Midian magaa kaa peemaata kaama kiyoo
omegee, toogee naadi api ena goemaata kaama
yoga wiya kabagea.
30 Maamaa omegee naadi kaama tahun mée
wiya omemaata kaama Musa waa Sinai bagoo
to kaa ebo mee maga ugii da kaa kiyoo pakagi.
Sinai bagoo to apaapa peetaaki too ko malaikat
bagee ena kiyoo katu see piyaa wodoo to yibaa
taa kitaa awee da kaa kigi. Kitaa biyaa gada
peetaaka kiya se poonooga.
31 Musa me mee kaasee agiyoo yaai, pakaa-
diinaka naadi pakaamaagi too ko mee piyaa
yibaa taa kaama Tuhan me asiino,
32 'Anii ko idukaa aa ma tomaa kaa bagee
Abraham ma, Isak ma, Yakub ma kuwa me ebo
naekee, naapaagee see Mée' see asigi. Musa esee
wedaagi naadi totomooki, diino weda kaa.
33 Ogatamee me asiino, 'Anii topa yoka aa
yiinaageeta totaake yoo kiyoo ko daamaa wigin-
taata pedeo ena ma taa see yoo yoka bado doko
beamagaai.
34 Israel bagee kuwa Ni me bagee yoka okoo
me ae-wae, sooi-wooi segeekea kuwa Anii mikee
deegeeka. Anii okoo daba daagimaa peeyaano
see naadi eseemaaga yoka eto ko aa Mesir magaa
kaa pooi' see asigi.
35 Musa mee ko waa idukaa mée me wisinta
mée to. Okoo me 'A me kisee mée asiyaa mée to
se' see kuwa wa paagoo asemea kiya Ogatamee
me Israel bagee okoo me eboo yakiyaami. Wa
me okoo daba daagimaa peeyaano see naadi mee

7:30 Kel 3:1-10

piyaa yiba kaama malaikat see mée to me Musa
mee 'Israel bagee paagoo pooi' see asigi.
36 Asigi naadi mee Musa see mée to me
Israel bagee yuwa Mesir magaa kaa kaama
daba eepeegi. Mesir magaa kaa miya, Kapoo
See Uwo Pikuu da kaa miya, ebo mee maga
ugii da kaa miya dimi nagii-nagii agiyoo eebaa
ukuwaaniyaabuu senaa segeeki kisee too tahun
mée wiya.
37 Mee Musa see mée to mee wa me Israel
bagee aseta menaa ena mee ko kisee: 'Iminookaa
Ogatamee me ikii me asii-kaba-kaba bagee ena,
anii see see nabi bagee ena kiagoo kiyaatagi' see
asigi.
38 Musa waa kuwa Israel bagee yuwa ma
enaataa ebo mee maga ugii da kaa epo omegeeka
too ko Sinai bagoo to kaa malaikat see mée to
me kisee too toowoo see menaa kuwa wa paagoo
ase-maneeki. Ase-maneeta kaama Musa me
kuwa menaa yuwa inii me bagee yuwa maamaa
ase-manee siyaa naaki
39 si yeegea, aii wisinegeekea. Okoo me
'Nakaayoo be, inii Mesir magaa kaa metaki
pookee naaki ou' naadi kaama
40 Musa waa Sinai bagoo to kaa pakaa-seomigi
kaboo da okoo me Harun asiino, 'Musa see mée
to waa Mesir magaa kaa kaama nakaayoo mée
eepeepi kiya waa maga bagoo to kaa kaama
bedaa eseemagaapi ye, se eseemagaapi ye ewo,
wisintayu. Inii dimi magaakee eboo ena ma
daamaa mée eepeesi yoka mee ebea-ebea ipiipii

7:36 Kel 7:3, 14:21, Bil 14:33 **7:37** Ul 18:15 **7:38** Kel 20:18-21
7:39 Kel 16:2-3

mée eetaai' see asegea.
41 Okoo sapi ebea-ebea ena ipiipii semaata
kaama ede ma, ede ma mee ebea-ebea da inii me
eboo yoka naadi yaapaageekea, kupi-maniino
agiyoo miya mee ebea-ebea da paagoo biyaa kaa
yapooniyaagea.
42 Ogatamee me okoo Anii naapaagee taano
dimii taa yoka epoo to kaa agiyoo-pagiyoo yuwa
aii yaapaagee segeesi yoka naadi okoo yaekeata.
See ukuwata mee ko Ogatamee me wegata
menaa ena nabi bagee me ebeamaata, mee ko
'Israel bagee, ikii tahun mée wiya ebo mee
maga ugii da taa omenaa, peenaa seta
kaboo ikii kupi-manee taano agiyoo eebaa
patamegee segee seta kuwa
Anii naapaageesi naadi agiyoo se, Ani
kaa biyaa kaa napooniyaabuu segee seta
agiyoo se, se maa?
43 Ikii makapaa ogatamee Molok mee ma, Repan
mee ma ekea yaapaagee see kaa Molok me
doka ee to yadoonaa seta,
bedaa okadee ebea-ebea da miya yaipiipii se-
maata kaama mee ko Repan see eboo yoka
naadi yadoonaa seta.
Ikii kisee makapaa ogatamee yaapaagee see
bagee yoka Babel bagee me magaa kaa
woo maa kaa pe-kidogeamaapa' see
menaa ebeamaata. *Am 5:25-27*
44 Inii me bagee yuwa ebo mee maga ugii
da taa peenaa, omenaa semea kaboo Ogatamee
me doka ee ena namaasi naadi mee ee ebea-
ebea da Musa deeyaagi. Mee doka ee mee ko

7:41 Kel 32:1-6

Ogatamee mee inii ma epo enaataa tupi ii see
kuwa nekeensi naadi ee mee. Mee doka ee
maataata kaama kiyoo pe-maataa, pogataa, kisee
ukuwanaa segee naadi kisee too
45 Yosua me nakaayoo magaa to kaa Israel
bagee yuwa eepeegi. Ogatamee me nakaayoo
maga epoo bagee yuwa yaabagagee naadi inii
me bagee yuwa kuwa magaa yuwa takeata mee
doka ee to nakaayoo maatagaa sepegee seta.
Omegee, toogee naadi kisee too Daud mee ebo
mée eetoogee seta.
46 Daud waa Ogatamee me esee epa see mée.
Wa me Ogatamee asiino, 'Yakub me yaapaagee
seta Mée, A me inii paagoo mée eetoogee taano
esee ebo ee ena naa kamagaano daamaa ye?' see
asigi
47 kiya wa me yogaa Salomo wa me Ogatamee
me ee yamaataagi.
48 Ee yamaataagi kiya Ogatamee Waa ko Ebo
Wodoo Eboo Asii-sege see Mée yoka mée me
magaakee ee yiba Waa se tuyaa Mée. Ogatamee
me kisee aseta menaa kuwa nabi bagee ena me
yaebeamaata, mee ko kisee:
49 'Epoo to kaa kiyoo ko Ni me ebo animagaano
yoo,
bedaa magaa to kuwa uduma Ni me badoo
dookumiino yoo.
See kuwa naadi kaama ikii kaasee ee Anii
namaayaa ya?
Ni me toomuu taano yoo kaasee namagaa-
pea naa ya?

7:44 Kel 25:8-9 **7:45** Yos 21:43-45 **7:46** 2Sam 7:2-3 **7:47** 1Raj 8:15-21 **7:48** 1Raj 8:27, Kis 17:24-25

50 Anii ko se-agiyoo, we-agiyoo kuwa uduma
Ogaataata Mée, se maa?' *Yes 66:1-2*
see menaa kuwa ebeamaata" see asigi.
51 Bedaa Stepanus me kuwa Yahudi kaa ebo-
ebo yuwa asiino, "Ikii kisee bagee tabaa da
kideega. Ikii dimi eboo, aii tomaa kaa bagee me
dimi gaayaa-gaayaa mokoo, apa taa bagee yuwa
too. Idukaa ikii me bagee yuwa me Roh Kudus
mee si yayeegee seta see see ikii miya kisee Waa
wisinegeekea.
52 Idukaa ikii me bagee me nabi bagee yuwa
wegee-wegee taano taa bagee ena agoo ye?
Kuwa nabi bagee me 'Topoo too see Mée mee
meetagi' see wegawoo seta bagee yuwa kiya
idukaa ikii me bagee yuwa me okoo miya
patamemea, bedaa mee topoo too see wegawoo
seta Mée Waa miya ikii me yaekegataamea, ikii
me booyaamea.
53 Ogatamee mee idukaa Israel bagee me daa-
maa nadoowoosi naadi menaa kuwa malaikat
bagee yuwa me doodoota ikii me bagee yuwa
paagoo daamaa kisi-manee seta kiya ikii si yay-
eewookea" see asigi.

Stepanus mee wogeepeata menaa

54 Kuwa Yahudi kaa mena pekataa see bagee
yuwa kuwa menaa yeemaata kaama Stepanus
mee esee kagoo ebo kegea, ego dakagegea.
55 Kiya Stepanus waa Roh Kudus mee pudii
naadi epoo to wodoo pakaa-diitoo taaki naaki
Ogatamee tupi, diino esee ebo. Ogatamee me

7:52 Mat 23:34-37

dagi yagaa yaato Yesus Waa yiinaageeta ebo
totaaki.
56 Stepanus me asiino, "Ikii deataaweei. Asiyoo
epoo to kabaanta Ogatamee me dagi yagaa yaato
Mée Yogaa mee yiinaageeta ebo totaaki deega
nao" see asigi.
57 Kuwa yiitookea bagee yuwa apa takimegea,
ebo menaa dabeata kaama yiibaga Stepanus
paagoo epo enaataa peegea.
58 Waa ma amoo-tapu-tapu sedoota kota amoo
pe-dogeamaagea. Wa me menaa yeepea bagee
yuwa oma kamu me wugitagaano see naadi okoo
me tapaato dokaa yuwa beageegea. Beageeta
kaama kiyoo bagee ena ekaa da ko Saulus wa
paagoo ekeasegea.
59 Oma kamu wugitaakea kaboo Stepanus me
ebo menaa-menaa kaa asiino, "Tuhan Yesus,
wae. Ni me dimi menaa da namasii" see asigi.
60 Kaguu to magaa to kaa weetaata ebo menaa
kaa "Tuhan, wae. Kuwa okoo me nabooyaagea
kuwa okoo kaa pedeo si yadootagaai" see aseta
kaama boogi.

8

1 Stepanus mee booyaagea kuwa Saulus waa
miya ede kigi.

Saulus me Yerusalem magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee wegee-wegee seta menaa

Mee naagoo Yerusalem magaa kaa kiyoo
Stepanus booyaata kaama Yesus mikee gaayaa
bagee apanaa yuwa miya wegee-wegee

7:58 Kis 22:20 **7:60** Mat 5:44, Luk 23:34

senaakea. Noonaa Yudea wee kaa oodaakea, noonaa Samaria wee kaa oodaakea, Yesus me menaa yadoonaa see bagee gaasi ma wiya kuwa too se oota Yerusalem magaa kaa too toomuukea.
2 Ogatamee me menaa ipiipi yadeetaa see bagee noonaa me Stepanus bootaa da masegeeta ogo maataata kaama ebo yegee aamagaakea.
3 Kiya Saulus me Yesus mikee gaayaa bagee yuwa uduma wegee-wegee taano see naadi abanaaki. Okoo me ee yuwa omaago ma kene yakabanaaki, ee yiba seemeta kaama paayogaa miya, api miya uduma pe-peneata doodoota digiyoo ee yiba seemiyaabuuki, kisee ukuwanaa segeeki.

Pilipus me Yesus me menaa Samaria magaa kaa yaweganaa seta menaa

4 Kuwa wegee-wegee naadi oodaa seta bagee yuwa okoo peanee sepea magaa kaa kiyoo-kiyoo Yesus me doometa menaa daamaa yawe-ganaakea.
5 Pilipus see mée to miya Ogatamee me ebo toowoosi naadi wigintaata Mée Ebo Kristus kaa menaa kuwa doodoota Samaria magaa kaa pee-yaweganaaki.
6 Kiyoo bagee uduma daamaa esee yiitookea, wa me dimi nagii-nagii see ukuwayaabuuki agiyoo miya daamaa diitookea, kisee koo segeekea.
7 Kuwa ko paa yago bagee yuwa Pilipus me "Paa pooi" asigi naaki paa yuwa ebo menaa-menaa kaa peedaakea, bedaa bado pedeo bagee

miya, oogimaata bagee yuwa miya bado daamaa
kedaakea.
8 Mee kaama kiyoo magaa kaa bagee yuwa
esee ede kegea.
9 Mee magaa kaa mée ena agoo, ekaa da ko
Simon. Wa me duya kaa deetaaki yuwa kuwa
Samaria bagee okoo dimi nagimegeekea. Waa
"Anii ebo bagee yoka" see weganaa see mée.
10 Mée uduma, peedi bagee miya, ebo bagee
miya okoo me "Sooi, waa esee ebo, Ogatamee me
pesee kiyaata mée to ii" see asegeekea.
11 Waa idukaa kaama kisee too duya kaa
deegee naadi mée eebaa dimi nagimaakee kaa
wa me menaa maamaa yeegeekea.
12 Kuwa kaboo da taa ko Pilipus me "Ogatamee
mee ebo mée eetotaaki, Wa me wigintaata
Mée Yesus, Ebo Kristus mee Wa me menaa
yayeeweei" kisee weganaaki naaki kiyoo bagee,
paayogaa miya, api miya Yesus mikee nao see
gaagea, uwo tukumegea.
13 Simon waa miya Yesus mikee nao see
gaagi. Uwo tukumemaata kaama kisee ki Pilipus
sekaataa peegi. Pilipus me mée me mikee gaasi
naadi ukuwaaniyaabuu senaa see agiyoo ma,
apanaa diino ebo kaa dimi nagii-nagii agiyoo ma
kuwa uduma Simon waa dimi nagimigi.
14 Kuwa kaboo da "Samaria bagee miya
Ogatamee me menaa mikee nao see gaagea"
see menaa kuwa doodoota Yerusalem magaa
kaa Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa
paagoo eewegagea. Okoo me Petrus ma, Yohanes
ma asiino, "Ekea kuwa pe-diino see yoka Samaria
magaa kaa pooi" see asegea.

15 Ekea peedoota kuwa bagee yuwa paagoo peemaata kaama Roh Kudus mee okoo miya masisi naadi sembahyang yaasegea.
16 Mee ko Roh mee kuwa Samaria bagee yuwa kaa eseaniino taa, okoo Tuhan Yesus ekaa yiba uwo tukumeta kuwa too kemaata Roh mee okoo kaa isisi naadi yaidimegea.
17 Kiyoo kaama ekea me kuwa Samaria bagee kaa yagaa yamaagea naaki Roh Kudus mee masegea.
18 Yagaa yamaataata kaama Roh mee masegea kuwa Simon waa miya deegi. Wa me 'Anii miya kisee ukuwaga naaki ou' see gaata kaama ekea asiino, "Anii kiedaanaka yoka
19 anii miya yagaa yamaataa siyaa bagee yuwa okoo Roh Kudus mee masisi naadi pesee da mee anii miya nii" see asigi.
20 Kiya Petrus me asiino, "Ogatamee me inii mée aii maniyaa Mée Roh mee ko kepe me se edaayaa. A me kisee edaano see dimii gaape yoka aa ma, a me kepee ma epo enaataa pedeo kaano daamaa.
21 Ogatamee me aa dimi koopoo see mée kadeegi yoka Wa me menaa yadoonaa, Wa me agiyoo yaukuwanaa see kuwa aa peenaa ma epo yaukuwaano iyo, be.
22 Kuwa me kemaata a me pedeo dimii mee ekeasii, Tuhan paagoo maamaa idimaai, a me pedeo dimii mee epa kaekeasiipi kepa.
23 A me 'Anii naaki ou' see dimii mee esee ebo. Mee pedeo dimi mee me aa kagadimetaata kaama kisee dimii gaawoo see mée kadeega" see asigi.

24 Simon me asiino, "Yaai, kuwa ekea me pedeo
see nasegea menaa ena ma Tuhan me ni kaa se
nadootaasi yoka Wa paagoo naidimaai" see asigi.
25 Kiyoo kaama mee magaa kaa Petrus ma,
Yohanes ma ekea me "Enaa me Tuhan mee
kisee deeme, bedaa Wa me kisee mée asimi"
see menaa kuwa eeweganaakea. Yerusalem
magaa kaa metaki peetaaki too Samaria bagee
me magaa kaa ekea Yesus me doometa menaa
eewegapegee seta.

Pilipus me Yesus kaa menaa Etiopia magaa kaa mée to paagoo eewegata menaa

26 Kuwa kaboo da malaikat bagee ena Tuhan
me menaa doodoota Pilipus paagoo asiino,
"Yerusalem magaa kaa kaama Gaza magaa kaa
peegee see etaa da mee etaawee Gaza magaa
doodoo pooi" see asigi. Mee etaa da mee ebo mee
maga ugii da taa peegee see etaa da.
27 Etaawee peetaaka too ko eta mana kaa
Etiopia kaa mée ena kiyoo tupi. Waa ko Etiopia
magaa kaa ebo tookee apii ekaa da ko Kandake
wa me agiyoo-pagiyoo yadiitoo taa see mée. Waa
Ogatamee ebo ekee, yaapaagee taano see naadi
Yerusalem magaa kaa peegeeta
28 metaki Etiopia magaa kaa kuda wodaa
me doonaa see komaa da taa peetaaki. Waa
nabi Yesaya me idukaa ebeamaata menaa ena
deepegeeki.
29 Kuwa kaboo da Roh me Pilipus asiino, "Kuda
komaa da taa kitaa pooi" see asigi.
30 Yiibaga komaa da kaa peemaagi too ko nabi
Yesaya me ebeamaata menaa ena wegataaki.

Pilipus me "Kuwa menaa yuwa aa naa nekeenege
ye?" asigi naaki 31 "Yaai, mena nase-manee taano
bagee taa yoka anii kaasee nekeeniyaa? Iyo yoka
ni paagoo pakaanii" see asigi.
32 Mee mée to me deetaa sipi menaa mee ko
kisee:
"Domba wodaa ena patamaano see yoo eepeeyaa
mokoo,
bedaa domba pooduu to iyuu daayaa kaboo
se menaa siyaa mokoo miya,
mee mée mee koogo mena ena ma wegaano
taa.
33 Waa pedeo agiyoo ukuwaano taa kiya Waa
daba, peedi kiyaagea, pedeo agiyoo Wa
kaa yadootaagea.
Wa me magaa da kaa omegee, toogee seta yuwa
sikiiniyaata yoka Wa me asii-kaba-kaba
seta bagee yuwa miya ewo, se wegayaa"
Yes 53:7-8
see menaa ebeamaata.
34 Mee Etiopia kaa mée to me Pilipus asiino,
"Kuwa menaa yiba mee mée mee maamee ya?
Nabi Yesaya waa ekaato kaa ebeamaata menaa
ye, apanaa bagee kaa menaa ye?" see asigi naaki
35 Pilipus me mee ebeamaata menaa da ipiipi
eewegamaata kaama Yesus kaa menaa daamaa
tupi-manee sepegeeki.
36 Etaawee peetaa siyaa naaki uwo piku ena
agoo. Etiopia kaa mée to me asiino, "Aa naa
deede. Apiyoo uwo piku ena agoo yoka uwo
tukumaano daa ye?" see asigi.
37 [Pilipus me "Aa Yesus esee mikee nao see
gaayu ko aa uwo tukumese" see asigi naaki
"Yesus Waa mikee Ogatamee me wigintaata Mée,

Ogatamee Yoopaa see kuwa anii mikee nao see
gaaga" see asigi.]
38 Mee Etiopia kaa mée to me wa me komaa
yadoonaa see mée to asiino, "Nakaayoo tuguu-
nii" see asigi. Pilipus ma ekea magaa da kaa
eseanta ekea paaya uwo yiba seemegea. Kiyoo
kaama Pilipus me waa uwo yatukumigi.
39 Maayoo kaa pakaanegea naaki Tuhan me
Roh me Pilipus mee maseageeyu. Etiopia kaa
mée to me Pilipus mee ewo, se deegi kiya wa me
peetaaki magaa kaa ede ma, ede ma sepegeeki.
40 Pilipus waa Ogatamee me maseageeta doo-
doota amoo Asdod magaa kaa pe-ekeata kaama
waa peedoota Kaisarea magaa kaa peetaaka too
maga gakata Yesus me doometa menaa yawe-
gapegeeki.

9

Yesus me Saulus paagoo eewegata menaa

1 Kuwa kaboo da taa ko Saulus me Yesus
sekaataa peetaa see bagee yuwa wugiino see
menaa omaago ma weganaaki. Waa Ebo Imam
paagoo mena ena idimaano see naadi peegi.
2 Mee ko Damsik magaa kaa kiyoo Yesus me
etaa yaato peetaa see bagee, paayogaa miya, api
miya kuwa wa me peneata Yerusalem magaa
kaa dogeamoo taano see yoka wa me Ebo Imam
paagoo asiino, "Anii kisee daba ukuwaano see
naadi Damsik magaa kaa sembahyang segee see
ee yuwa kaa eboo yuwa me anii naipi kiyaasi
naadi kapoge ena naebeai" see asigi.

9:1 Kis 22:4-16, 26:9-18

3 Kapoge yaebeamaata kaama peedoota Damsik magaa kaa peenaa ekaapa see yoo peemaagi too ko kisee ki taka ena epoo to wodoo kaama wikimedoota magaa da kaa wa paagoo eseebaaga, uduma kisee wikimegooga.
4 Waa magaa to kaa esee-gapuunta kaama mée mena wuu da yeegi. "Saulus, Saulus wae. Aa kaasee kaa nawegee-wegee taake?" see asigi.
5 Saulus me "Tuhan, Aa maamee ya?" asigi naaki "Anii ko a me nawegee-wegee taa see Mée, Yesus mee.
6 Eto ko anoogeeta a me peetaake magaa kaa pooi. Kiyoo peemaata kaama 'Aa kisee ukuwaai, kisee ukuwaai' see kasiipea yoka" see asigi.
7 Kuwa Saulus ma epo peetaakea bagee yuwa mee menaa da yeegea kiya mée imii da ewo, se deegea yoka mena ena ma se asegea, kisee koogo toomaagea.
8 Saulus waa yiinaageeta emaa wikiinigi kiya agiyoo ena ma diino naka. Okoo ma enaataa bagee yuwa me wa me yagaa da peneata kaama badaa maadoota Damsik magaa kaa eepeegea.
9 Peemaata kaama kiyoo unu wedo kuwa uduma peenaa ma diino naka, naano agiyoo miya, uwo miya uduma peenaa ma noodee taano taa.

10 Damsik magaa kaa kiyoo Tuhan Yesus sekaataa peetaa see mée ena agoo, ekaa da ko Ananias. Tuhan me dega-dega kaa asiino, "Ananias wae" asigi naaki "Tuhan, nakaayoo topa" see asigi.
11 Tuhan me asiino, "Peedoota eta ena ekaa da ko Topoo See Etaa da kaa kiyoo pooi. Peemaata

kaama Yudas see mée to me ee kaa kiyoo Tarsus
magaa kaa kabata mée to Saulus mee abaai. Waa
eto kiipaa sembahyang taaki.
12 Waa miya dega-dega kaa kadeepi. Kuwa ko
waa bedaa diino keago kisi naadi Ananias see
mée to me meedoota ni paagoo yagaa ni kaa
namaagi see kuwa kadeepi yoka pooi" see asigi
kiya
13 Ananias me asiino, "Tuhan, mee mée to
me Yerusalem magaa kaa A me bagee kiyoo
maamaa wegee-wegee simi menaa kuwa mée
eebaa niiwegamea.
14 Bedaa Saulus me inii nakaayoo A ekaa
kaweegee taa see bagee yuwa wa me daba
peneasi naadi kapogee ena imam ebo yuwa me
yaebeamaamea kuwa miya anii wedaaga yoka"
see asigi.
15 Tuhan me asiino, "Waa ko Ni ekaa da
nadoonaasi naadi wigintaata mée yoka dimi se
nagimaai. Israel bagee paagoo miya, mée tomaa-
tomaa apanaa yuwa paagoo miya, magaa da
kaa ebo tookee bagee paagoo miya kuwa uduma
Ni me menaa naweganaa taapi mée yoka wa
paagoo pooi.
16 Waa Ni ekaa da nadoonaa see mée kemaata
mée me waa maamaa wegee-wegee taapea. Waa
kisee maamaa ae-wae taano gaano pedeo see
kuwa Ani me waa deeyaapa" see asigi.
17 Asigi naadi Ananias peedoota Saulus tupi ee
yiba seemigi. Saulus kaa yagaa yamaata kaama
asiino, "Saulus, enaa Yesus yiba ena kenaa bagee,
aa nakaayoo metaaki too etaa da kaa a paagoo
awee da kaa agoo kipi Mée Tuhan Yesus Wa me

'Saulus paagoo pooi' see nasigi. Wa me aa bedaa diino keago kese naadi, bedaa Roh Kudus mee a yiba kaawisi naadi kaama a paagoo namiyaagi" see asigi.

18 Asigi naadi taka ena kipii see see agiyoo kuwa Saulus me emaa masii to kaa kaama oseata eseanega naaki diino keago kigi. Waa anoogeeta uwo yatukumegea.

19 Naano agiyoo noomaata kaama pesee kigi.

Waa Damsik magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee apanaa yuwa paagoo unu wiya waa naa omemaata

20 kisee ki peedoota sembahyang segee see ee yuwa yiba Yesus kaa menaa eeweganaa taano ko "Yesus Waa mikee Ogatamee Yoopaa yoka" see menaa weganaaki.

21 Wa me menaa yiitookea bagee dimi nag-imegea. "Mee mée mee Yerusalem magaa kaa Yesus ekaa weegee see bagee yuwa wegee-wegee taa see mée, se maa? Nakaayoo miya kuwa bagee yuwa peneata kaama imam ebo yuwa paagoo dogeamoo taano see naadi migi, se maa?" see asegea.

22 Kiya Saulus me Yesus kaa menaa yaweganaa taano kuwa pesee kega, pesee kega naadi kaama apanaa bagee yuwa okoo apaa-apaa siyaagi. "Yesus mee ko idukaa kaama Ogatamee me wigintaata see wegawoo seta Mée mee yoka" see menaa kuwa ipi kaa omaago ma weganaaki kuwa Damsik magaa kaa Yahudi bagee yuwa me pe-asiino menaa ena ma taa.

Saulus mee oota menaa

23 Omegee naadi Yahudi bagee yuwa me Saulus
wugiino see menaa koogo aawegaakea
24 kiya kuwa wugiino menaa yuwa Saulus
waa ipi kigi. Kuwa bagee yuwa egapi yaato
miya, daatooyiba yaato miya mee magaa kaa
peegee see etaa da kaa waa patamaano see naadi
yuumaanegeekea.
25 Kiya daatooyiba yaato Saulus wa me topenaa
see bagee yuwa me mee magaa kaa oma wagee
to tokogoo da taa kitaa Saulus mee iduunee ayaa
yiba awemaata kaama togoo one me maga kaa
koogo isiyaagea.
26 Magaa da kaa eseanta peedoota Yerusalem
magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee paagoo
peemaagi naaki okoo wedaagea. Waa 'Yesus
mikee gaayaa see mée se' see gaagea
27 kiya Barnabas mee kisee dimii taa. Wa
me Saulus badaa maadoota Yesus me menaa
yadoonaa see bagee yuwa paagoo mena yawe-
gagi. Kuwa ko Saulus me etaa da kaa Tuhan
deepi see menaa ma, Tuhan me waa asimi
menaa ma, wa me Damsik magaa kaa Yesus kaa
menaa omaago ma yaweganaa sipi kuwa miya
uduma wa me okoo paagoo daamaa eewegagi.
28 Saulus mee okoo paagoo omegee taaki too
Yerusalem magaa kaa Tuhan kaa menaa omaago
ma yaweganaaki.
29 Saulus waa wugiino see bagee kiyoo agoo.
Okoo Yahudi bagee kiya Yunani menaa wegataa
see bagee yuwa. Okoo Saulus ma omaago ma
mena aawegaakea kiya waa wugiino see naadi
kaama koogo dimi daagea.

9:23 2Kor 11:32-33

30 Kuwa wugiino menaa yuwa Yesus mikee
gaayaa bagee yuwa me ipi keta kaama Saulus
koogo badaa maadoota Kaisarea magaa kaa
eepeemaata kaama "Aa Tarsus magaa kaa pooi"
see asegea.
31 Kuwa kaboo da taa ko Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa Yudea wee kaa miya, Galilea wee
kaa miya, Samaria wee kaa miya kuwa uduma
mée me wegee-wegee taano taa kemaata okoo
uu see dimii pesee kiwookea. Okoo Tuhan Wa
too ebo, Wa too wedaagea, bedaa Roh Kudus
me okoo dimi mena pesee kiyaabuu segee naadi
kaama Yesus mikee gaayaa bagee yuwa mée
eebaa kedaaka.

Petrus me dimi nagii-nagii agiyoo ukuwata menaa

32 Petrus waa kiyoo-kiyoo peenaa naadi egaa
ena peedoota Lida magaa kaa kiyoo Yesus mikee
gaayaa bagee paagoo peemaagi too ko
33 kiyoo oogimaata mée ena agoo, ekaa da ko
Eneas. Waa tahun wagoo kuwa peenaa ma se
peenaa, opee to kaa too ometaa see mée.
34 Petrus me waa asiino, "Eneas, wae. Yesus
Kristus me aa poono daamaa kakiyaagi yoka
anoogeeta a me opee to bebenamagaai" see asigi
naaki taka ena anoogeegi.
35 Kuwa Lida magaa kaa bagee ma, Saron ma-
gaa kaa bagee miya uduma mee mée to daamaa
peenaaki kuwa deeta kaama Tuhan Yesus mikee
nao see gaagea.
36 Kiyoo kaama maga ena ekaa da ko Yope
magaa kaa kiyoo Yesus mikee gaayaa apii ena
agoo, ekaa da ko Tabita, Yunani menaa kaa

ekaa gaayu ko Dorkas see ekaa mee. Mee apii
waa daamaa agiyoo aii yaukuwagee, daba bagee
yuwa aii manegee, kisee ukuwagee see apii.
37 Kuwa kaboo da ikiyoo meanta kaama booga.
Bootaa da uwo wetogemaata kaama ee asii mee
kakadee kaa pakaa-ekeasegea.
38 Pakaa-ekeata kaama kuwa Yesus sekaataa
peetaa see bagee yuwa me "Petrus waa Lida
magaa kaa tupi" see menaa yeegea. Lida magaa
kaa kaama Yope magaa mee ekaapa yoka okoo
me "Mée wiya waa pe-dii" see asegea. Ekea
Petrus paagoo peemaata kaama "Nakaayoo moga
meei see kasegea" see asegea.
39 Petrus ekea ma epo peedoota ee to kaa asii
mee kakadee kaa eepakaamaagi too ko bootaa
da paagoo api miyaa uduma yege aamagaa
taakea. Dorkas waa bogaano taa kaboo mée
yaiyagee seta dokaa yuwa, ebo miya, peedi miya
deeyaagea.
40 Petrus me okoo uduma "Yoo da kaa es-
eanii" see aseta kaama kagu keagee da kaa
sebaata kaama sembahyang yaidimigi. Kiyoo
kaama bootaa da yaato ikigi maataata kaama
asiino, "Tabita aa anoogii" asigi naaki kisee ki
emaa wikiinega. Petrus deeta kaama anoogeeta
toomuu taaka.
41 Petrus me wa me yagaa da peneata
goekeasigi naaki yiinaageega. Kiyoo kaama
Petrus me mena ugigi naaki kiyoo Yesus mikee
gaayaa bagee yuwa ma, api miyaa yuwa ma
kuwa uduma pakaamaagea ko mikee, apii to
anoogeeta totaaka.
42 Kuwa menaa yuwa doonaa segee naadi

kaama Yope magaa kaa bagee uduma yeegea,
mée eebaa Tuhan mikee nao see gaagea.
43 Petrus mee kiyoo bagee ena ekaa da ko
Simon, wa me ee kaa maamaa eeomegee seta.
Simon waa woda kado gukumemaata ipiipii taa
see mée.

10

Malaikat bagee ena me Kornelius paagoo aseta menaa

1 Kuwa kaboo da Kaisarea magaa kaa mée ena
agoo, ekaa da ko Kornelius. Waa ko Roma kaa
okaa yago bagee me eboo ena. Wa me okaa yago
bagee kutuu ekaa da ko Italia kaa kutuu.
2 Kornelius waa ma, wa me ee kaa bagee ma
uduma dimi topoo see bagee yuwa. Okoo Yahudi
bagee se kiya Ogatamee Wa too weda, Wa too
ebo ekee taa see bagee yuwa. Kepe waa, agiyoo
waa imi taa see bagee yuwa wa me agiyoo yawu-
ditaa, Ogatamee paagoo maamaa sembahyang
ukuwataa, kisee ukuwagee see mée.
3 Egaa ena uwaataa, keno ese-kotoonigi kaboo
dega-dega kaa Ogatamee me menaa eseasegee
see bagee ena wa paagoo migi see kuwa mikee
deegi. Wa me "Kornelius, wae" asigi naaki
4 mee mée to maamaa diitooki, esee weda kaa
asiino, "Ei, ebo bagee, maagiyoo?" asigi. Mee
malaikat see mée to me asiino, "A me sem-
bahyang menaa kuwa Ogatamee me kayeegeeki,
bedaa a me apanaa bagee aii manegeeke kuwa
miya Waa daamaa kadeegeeki. Kuwa agiyoo
uduma Ni paagoo daamaa naekega-manee siyaa
agiyoo mokoo, kisee Waa kanekeenigi.

5 Eto ko mée ena ekaa da Simon mee badaa
maagiino bagee peeyaai. Waa ekaa ena mee
Petrus,
6 eto kiipaa Yope magaa kaa, maakaa pikuu da
geboo da kaa magaa kaa tupi. Waa kiyoo apanaa
Simon, woda kado ipiipii taa see mée me ee kaa
omegeeki" see asigi.
7 Mee malaikat see mée to kuwa menaa ase-
maata kaama pe-seomigi kaboo Kornelius wa
me agiyoo yaokagee see bagee wedo "Ikii meei"
asigi. Ena mee okaa yago mée, Ogatamee mikee
gaayaa see mée.
8 Kornelius wa me deepi yuwa uduma eewega-
maata kaama "Yope magaa kaa Petrus mee
badaa pe-namaagii" see asigi.

Ogatamee me Petrus dega-dega kaa deeyaata menaa

9 Tokoma mee da kuwa bagee yuwa Petrus
badaa maagiino see naadi Yope magaa kaa
peetaakea. Kuwa kaboo da taa ko Petrus waa
sembahyang taano see naadi kenoo to mée
mumoo to kaa pakaamaagi see kaboo ee dagii
da kaa pakaamaata kaama
10 sembahyang taaka too ko naano agiyoo
naadi dimii mega. Kuwa ee kaa bagee yuwa
naano agiyoo eeyuwitaakea kaboo waa dega-
dega kaa deegi.
11 Wa me deegi kuwa ko epoo to kabaanta
kaama ebo dokaa ena mokoo otoo yuwa pe-
neata kaama magaa da kaa esee-sekeetaata toga.
12 Eseanta kaama agiyoo-pagiyoo eebaa topa.
Bado wui see agiyoo ma, bogaa yiba agiyoo-
pagiyoo ma, bedo woda tomaa-tomaa ma, magaa

da taa peenaa-paanaa see agiyoo tomaa-tomaa
miya mee dokaa da kaa topa.
13 Kuwa kaboo da mena wuu ena yeegi, mee ko
"Petrus, aa anoogeeta kaama kuwa agiyoo yuwa
patameeii naadi naai" see asigi.

14 Petrus me asiino, "Yaai, Tuhan, kuwa uduma
daa see agiyoo. Kisee agiyoo ena ma anii
noodiino taa" see asigi.

15 Bedaa mee mena wuu da asiino, "Ni me
'Daamaa, dagu' see wegataayaa agiyoo yuwa
'Kuwa daa, pedeo' see kuwa se wegaai" see asigi.

16 Petrus me kuwa agiyoo yuwa emaa taka
wedo deamaagi too ko taka ena dokaa da mee
bedaa epoo to wodoo metaki pakaa-seomega.
17 "Mee kaasee agiyoo deepa naa ya? Kaasee
menaa nasigi naa ya?" see dimi nagii-nagii taaki
too ko yamokiyoo Kornelius me pooi see asigi
bagee yuwa megea. Okoo Simon wa me ee
abanaa naadi wa me ee kaa peemaata kaama
wagee kenee to kaa kaama asiino,
18 "Wae, Simon mee nakaayoo omegeeki ye?
Petrus see ekaa miya weeyaa see mée mee
abanaake" see asegea.
19 Kuwa kaboo da Petrus wa me yumakaa
deepi yuwa gaagaa taaki too ko Roh me asiino,
"Yamokiyoo aa kaabanaakea bagee okoo wedo
topea.
20 Kuwa Ni me kamiyaaga bagee yoka aa dimi
se gaagaa taai, okoo paagoo eseemaata okoo
sekaataa pooi" see asigi.

10:14 Im 20:25 **10:15** Mrk 7:15-19

21 Esedoota okoo paagoo "Wae, ikii me
abanaakea mée mee anii yoka maagiyoo kaa
megea ya?" see asigi.
22 Okoo me asiino, "Kornelius see mée to me
'Petrus pe-nadii' see mée asigi naadi mege. Waa
ko Roma kaa okaa yago bagee yuwa me eboo.
Waa dimi topoo, Ogatamee Wa too weda see
mée, Yahudi bagee uduma waa dimi daamaa see
yawegataa see mée. Wa paagoo malaikat bagee
ena me asiino, 'Petrus me aa kaawegaano see
menaa kuwa aa yeese yoka badaa pe-maagii' see
asimi naadi mege" see asegea.
23 Petrus me "Daamaa, pakaanii, niiumii" see
asigi.

Omemaayu tokoma mee da Petrus ma, Yope
magaa kaa Yesus yiba ena kenaa bagee noonaa
ma epo enaataa peedoota eta mana kaa
omemaayu,
24 tokoma mee da Kaisarea magaa kaa
peemaayu. Kuwa kaboo da Kornelius wa me
okoo mani megea naaki ou naadi maamaa diitoo
taaki. Waa ma kenaa bagee miya, epa see bagee
apanaa miya uduma Petrus me menaa daamaa
yeesi naadi "Ee kaa meei" see asenaa sipi yoka
kuwa bagee miya wa me ee kaa diitoo taakea.
Petrus nuwaa Kornelius me ee kaa peemaata
kaama
25 pakaanigi too ko Kornelius peedoota Petrus
paagoo yaapaagee taano see naadi wa me badoo
da kaa mumoo to esee-ekeasigi.
26 Kiya Petrus me "Anii miya mée yoka anoogii"
see aseta kaama yagaa da peneata anoogeeyaagi.
27 Waa Kornelius ma mena aawegaa naadi

kaama bedaa peedoota ee yiba kiwisi ena kaa
peemaagi too ko mée eebaa kiyoo kutumemaata
totaakea.
28 Petrus me okoo asiino, "Anii Yahudi kaa
mée to yoka ikii apanaa tomaa kaa bagee ma
kiitoono kuwa daa, ikii me ee yiba seemaano
mee miya daa see kuwa Yahudi bagee kisee
menaa wegawoo siyaa kiya Ogatamee me 'Kisee
menaa se wegaai' see nasimi. Kuwa bagee
kuwa daa kiyaa yoka pedeo, see kuwa taa see
nadeeyaami.*
29 Kisee kemaata ikii me 'Meei' see nasemea
naagoo anii dimi nagimaano taa, mani nakaayoo
daba mepa. Eto ko ikii kaasee kaa nakaayoo
badaa namaapea ya?" see asigi.
30 Kornelius me asiino, "Unu wedo ompea mee
naagoo eto see see keno ese-kotoonigi kaboo anii
ee kaa sembahyang taaka too ko taka ena apiyoo
mée ena yiinaageeta totaaki, wa me dokaa kuwa
uduma wisidaaka.
31 Wa me nasiino, 'A me sembahyang menaa
kuwa Ogatamee me kayeegeeki, bedaa a me
apanaa bagee aii manegeeke kuwa miya Waa
daamaa kadeegeeki. Kuwa agiyoo uduma Waa
kanekeenigi yoka
32 eto ko mée ena ekaa da Simon mee badaa
maagiino bagee peeyaai. Waa ekaa ena mee
Petrus, eto kiipaa Yope magaa kaa kiyoo apanaa

---

* **10:28** Petrus me "Kuwa bagee kuwa daa kiyaa yoka pedeo see kuwa taa see nadeeyaami" see aseta menaa mee ko miyoo taa Petrus paagoo Ogatamee me dega-dega kaa Yahudi bagee me naano daa see agiyoo kuwa dagu see deeyaami yoka apanaa tomaa kaa bagee eetoono daa see taa see gaasi naadi aseta menaa mee. **10:28** Kis 10:15

Simon, woda kado ipiipii taa see mée me ee kaa
maakaa pikuu da geboo da kaa omegeeki' see
kuwa nasegeemi.
33 Kuwa me kemaata aa mese naadi 'Moga
badaa pe-namaagii' see asema. Aa dimi
ekegataata nameemaage, paamee. Tuhan me aa
'Pe-eewegaai' see kasigi menaa yuwa inii uduma
yiino see naadi yigimemaage. Eto ko inii paaya
Wa emaa dagii da kaa nakaayoo topea yoka
daamaa naawegaai" see asigi.

Petrus me eewegata menaa

34 Petrus me eewegata menaa kuwa ko kisee:
"Ogatamee me magaa da kaa mée tomaa-tomaa
kuwa toma ena mee epa, toma ena mee be
see gaataa see se, kisee mée se pekataayaa, se
wigintaayaa, okoo uduma endagii see deeyaa,
see kuwa anii eto too nekeenega. Magaa da kaa
bagee toma ena too too epa see kuwa se kiya
35 mée tomaa gakata uduma okoo Ogatamee
Wa too weda, Wa too ebo ekee naadi kaama
daamaa, topoo see dimii kaa yaukuwagee see
bagee kuwa uduma Wa me epa kiyaa.
36 Yesus Kristus mee, inii Ogatamee ma mée
emee-emee siyaano Mée Wa me menaa kuwa
Ogatamee me inii Israel bagee yuwa paagoo mée
wegayaabuu taaki see kuwa ikii miya ipi. Yesus
Waa ko mée tomaa-tomaa uduma epoo Mée
Tuhan mee.
37 Yudea wee kaa magaa uduma kiyoo
ukuwanaa, peenaa seta menaa kuwa miya ikii
ipi. Kuwa ko petamanii Galilea wee kaa kaama

10:34 Gal 3:28, Kol 3:11 **10:36** Ep 2:13-18, Kol 1:20-22

Yohanes me mée yuwa uwo tukumisi naadi
menaa weganaa seta.
38 Kiyoo kaama Nazaret magaa kaa Mée Yesus
mee Ogatamee me Roh Kudus ma, Wa me
pesee agiyoo ma kuwa Wa kaa yadootaata.
Ogatamee Waa ma enaataa kemaata daamaa
agiyoo ukuwanaa, peenaa seta, paa yago bagee
miya paa yaabagaapii seta, kisee koo senaa seta
yuwa kuwa miya ikii ipi.
39 Yahudi bagee me magaa kaa uduma,
Yerusalem magaa kaa miya Yesus me ukuwanaa,
peenaa seta kuwa anii ma, apanaa bagee miya
inii deeta kaama yaweganaake. Yesus mee piya
bokoo to kaa booyaamea
40 kiya wedaagoo to naagoo Ogatamee me
aya andoo peeyaata kaama mée yuwa paagoo
deeyaami.
41 Mée uduma Waa diino taa, inii Ogatamee
me kuwa menaa yaweganaasi naadi mée wiginta
bagee yuwa me too Waa deeme. Waa aya andoo
peeta kaama inii paagoo agiyoo epo noogee
seme.
42 Inii Yesus me doometa menaa kuwa pe-
eeweganaa taai see mée asimi, bedaa iminookaa
mée tomaa-tomaa wigintagaasi naadi wigintaata
Mée Wa me boota bagee yuwa miya wiginta-
gaatagi, bogaano taa bagee yuwa miya wiginta-
gaatagi yoka, see gaamaasi naadi menaa kuwa
miya pe-eeweganaa taai see mée asimi.
43 Idukaa nabi bagee uduma okoo me wegawoo
seta menaa kuwa ko kisee: 'Waa mikee gaayaa
bagee yuwa uduma okoo me pedeo yuwa Wa me

10:42 Yoh 5:22-24, Kis 17:31

epa yaekeasiitagi' see menaa wegawoo seta" see asigi.

Apanaa tomaa kaa bagee miya Roh Kudus maseta menaa

44 Petrus me kisee wegataaki too ko kuwa menaa yiitookea bagee yuwa okoo kaa Roh Kudus mee esedaa naadi kaama
45-46 okoo mena tomaa-tomaa kaa wegagea, kisee Ogatamee yaapaageekea. Petrus ma epo mepea bagee yuwa miya kisee yeegea. Okoo Yahudi kaa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa. Okoo me sooi, Roh Kudus mee kuwa apanaa tomaa kaa bagee kuwa kaa miya yak-abagekomeegi nao naadi dimi nagimegea. Petrus me asiino,
47 "Roh Kudus mee inii masemaame see see okoo miya masemaagea yoka okoo uwo tuku-maano kuwa taameekee iyo.
48 Okoo Yesus Kristus ekaa yiba uwo yatuku-maai" see asigi. Kuwa bagee yuwa uwo yatukumemaata kaama okoo me "Petrus aa nakaayoo peenaa naaomegee taai" see asegea.

11

Petrus me Yerusalem magaa kaa pe-eewegata menaa

1 Kuwa apanaa tomaa kaa bagee me Ogatamee me menaa mikee nao naadi masemaagea see menaa kuwa doodoota Yudea wee kaa eewe-ganaa naadi kaama Yesus me menaa yadoonaa see bagee ma, Yesus yiba ena kenaa bagee apanaa yuwa miya yeemaagea.

2 Petrus waa Yerusalem magaa kaa metaki
peemaaga too ko Yahudi kaa Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa me waa kagoo kaa asiino,
3 "Yaai, aa apanaa tomaa kaa bagee paagoo
eetoogee sepe, okoo paagoo naano agiyoo epo
noogee sepe" see asegea.
4 Petrus wa me petamanii deepi-deepi yuwa
kaama asii kuwa uduma okoo daamaa nekeensi
naadi eewegata menaa kuwa ko kisee:
5 "Anii Yope magaa kaa omegeeki too egaa
ena sembahyang siyaa naaki dega-dega kaa
nadeeyaagi. Ebo dokaa ena mokoo epoo to
kaa kaama otoo yuwa peneata kaama esee-
sekeetaata ni paagoo eseemaaga.
6 Eseemaaga kaboo deeyaa naaki bado wui see
agiyoo ma, bogaa yiba agiyoo ma, bedo woda
tomaa-tomaa miya, magaa da taa peenaa-paanaa
see agiyoo tomaa-tomaa miya mee dokaa da kaa
topa.
7 Anii mena wuu ena yeetaa. 'Petrus, aa
anoogeeta kaama kuwa agiyoo yuwa patameeii
naadi naai' see nasigi naadi
8 ani me 'Yaai, Tuhan, kuwa uduma daa see
agiyoo. Kisee agiyoo ena ma, ena ma anii
noodiino taa yoka' see asetaa.
9 Kiya bedaa mee mena wuu da me nasiino,
'Ni me "Daamaa, dagu" see wegataayaa agiyoo
yuwa "Kuwa daa, pedeo" see kuwa se wegaai' see
nasigi.
10 Anii kuwa agiyoo yuwa kaagaa wedo deepa,
mee kaama too dokaa da mee bedaa epoo to
wodoo metaki pakaa-seomega.

11:2 Gal 2:12-14

11 Kuwa kaboo da taa ko kisee ki Kaisarea
magaa kaa bagee okoo wedo anii nadiino see
naadi ni me omegee see ee kaa meemaagea.
12 Roh me anii nasiino, 'Se gaagaa taai, okoo
sekaataa pooi' see nasigi yoka anii ma, apuwa
Yesus yiba ena kenaa bagee okoo bidimi kuwa
ma inii okoo sekaataa peedoota mee mée to me
ee yiba seemetaa.
13 Wa me mée asiino, 'Anii miyoo taa ni me ee
kaa kaama malaikat bagee ena deepa. Mee mée
to me nasiino, "Eto ko mée ena ekaa da ko Simon
mee Yope magaa kaa tupi yoka badaa maagiino
bagee peeyaai. Waa ekaa ena mee ko Petrus.
14 Wa me kiiwegaapi menaa kuwa me aa ma, a
me ee kaa bagee ma ikii uduma daba daagimaa
poopea" see kuwa malaikat see mée to me nasigi
menaa da' see kuwa wa me kisee naawegagi.
15 Anii wa me ee kaa kaama mena eewe-
gataaka too ko mikee Roh Kudus mee okoo kaa
esedaa sipi, petamanii inii kaa eseanee seta see
see okoo kiyoo bagee kaa miya kisee eseaneeka.
16 Kisee ukuwadaaka naadi anii Tuhan me
asimi menaa ena nekeenega. Mee ko 'Yohanes
me uwo yiba mée yatukumeta kiya Ogatamee
me ikii Roh Kudus yiba miya kitukumaatagi' see
asimi ii see kuwa nekeenema.
17 See kemaata Roh mee, inii Tuhan Yesus
Kristus mikee nao naadi kaama Ogatamee me
Waa aii mée manimi see see Wa me okoo miya
aii manigi yoka ani me Ogatamee mee taamegee
siyaa ye?" see asigi.
18 Kisee asigi naadi kuwa yiitookea bagee

11:16 Kis 1:5

yuwa me Petrus kagoo kepea yuwa sikiinega.
Okoo Ogatamee yaapaagee see kaa asiino, "Kisee
kemaata apanaa tomaa kaa bagee miya okoo
me pedeo dimii, pedeo menaa kuwa ekeata
Ogatamee ma dimii menaa kaa too umiwoo,
toowoosi naadi Wa me yaukuwaaniyaagi ii see
kuwa eto too nekeenege yoka kiiboo, paamee"
see asegea.

Antiokia magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee kaa menaa

19 Idukaa Stepanus mee booyaata kaama Yesus
mikee gaayaa bagee yuwa miya wegee-wegee
senaa naadi oodaa seta bagee kuwa ko noonaa
Penisia magaa kaa, noonaa Siprus maga okogoo
to kaa, noonaa Antiokia magaa kaa oodaa seta.
Kuwa magaa yuwa kaa peemaata kaama kiyoo
Yahudi bagee yuwa paagoo too Yesus kaa menaa
eeweganaa seta.
20 Kiya Siprus kaa bagee noonaa ma, Kirene
kaa bagee noonaa ma okoo peedoota Antiokia
magaa kaa peemaata kaama kiyoo apanaa tomaa
kaa bagee yuwa paagoo miya Tuhan Yesus me
daamaa doometa menaa eeweganaa seta.
21 Tuhan Wa me pesee yagaa okoo ma enaataa
kemaata mée eebaa Tuhan mikee nao naadi
okoo me pedeo yuwa ekeata Wa kaa too dimi
maataagea.
22 Kuwa ukuwaandaa seta menaa yuwa doo-
doota Yerusalem magaa kaa Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa paagoo pe-eewegagea. Okoo me
kuwa menaa yeeta kaama Barnabas paagoo

11:19 Kis 8:1-4

"Kuwa ukuwaandaa seta yuwa aa pe-naadeegii"
see asegea naadi waa Antiokia magaa kaa peegi.
23 Peemaata kaama deenaa naadi mikee,
Ogatamee me epaa mee apanaa tomaa kaa bagee
paagoo miya Wa me maamaa yadootagaa segeeki
nao naadi esee ede kigi. Wa me okoo paagoo
"Ikii makii taa, kisee too Tuhan nao naadi Wa
kaa too dimi maawoo, umiwoo taai" see menaa
eeweganaaki.
24 Barnabas waa dimi daamaa, Roh Kudus mee
pudii see mée, Yesus mikee gaano dimii mee ebo
see mée. Kuwa wodoo taa Tuhan mikee gaayaa
bagee mée eebaa kedaakea.

25 Kiyoo kaama Barnabas me Saulus pe-diino
see naadi peedoota Tarsus magaa kaa peemaata
kaama
26 Saulus ma aadoo naadi kaama metaki An-
tiokia magaa kaa badaa maadoo peegi. Antiokia
magaa kaa peemaata kaama ekea tahun ena
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa mée eebaa
topegee seta. Antiokia magaa kaa kiyoo Yesus
mikee gaayaa bagee yuwa Kristen bagee see ekaa
mee petamanii munta.

"Naano agiyoo taa uwaa meepa" see wegata menaa

27 Kuwa kaboo da taa ko nabi bagee noonaa
Yerusalem magaa kaa kaama Antiokia magaa
kaa peegea.
28 Ena mee ekaa da ko Agabus. Roh me Agabus
mena ena ase-maneegi naadi waa yiinaageeta
kaama asiino, "Ikii nayeeweei. Eebaa umiino taa
kaa maga uduma naano agiyoo taa uwaa meepa

yoka" see asigi. (Mikee, Kaisar Klaudius mee ebo
tota kaboo ukuwaanta.)
29 Naano agiyoo taa uwaa mega naadi kiyoo
Antiokia magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee
yuwa me amokiyoo Yudea wee kaa Yesus yiba
ena kenaa bagee yuwa "Okoo naano agiyoo
edaasi naadi inii me agoo see kepee yuwa
niidogaai" see asegea. Okoo ena-ena kepe agoo
kiyaa yuwa doodoo kuwa sikii-sikii kutuu segee
naadi kaama
30 Barnabas ma, Saulus ma "Ekea kuwa kepee
pe-niimanii" asegea. Ekea kepe doodoota kaama
Yerusalem magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee
tuku-tuku yuwa paagoo pe-manegea.

12

Yesus mikee gaayaa bagee wegee-wegee seta menaa

1 Kuwa kaboo da Israel magaa to kaa ebo
tookee mée Herodes me Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa noonaa "Pe-peneata kaama digiyoo
ee yiba nadogeamaai" see asigi.
2 Dogeamaata kaama Yohanes awaagi Yakobus
mee mowai me daapeasegea.
3 Yakobus boogi naadi Yahudi bagee okoo ede
kegea. Ede kegea yoka Herodes me "Petrus mee
miya pe-peneasii" see asigi. Wa me kuwa koo
seta kuwa ko ragi yeeyee ma aatabi taano taa
see roti kuwa unu petoo noogee siyaa kaboo
ukuwagi.
4 Petrus mee peneata kaama digiyoo ee yiba
dogeamaagea. Digiyoo ee yiba kiyoo okaa yago

12:2 Mrk 10:35-39

bagee eebaa waa diitookea. Kuwa bagee uduma
mée kutuu wui aapeka-peka see diitoo segeekea.
Herodes me gaano, 'Paskah noomaata kaama
Petrus waa mée yuwa paagoo wa kaa pedeo
menaa yeesi naadi badaa yamagaapa' see gaagi.
5 Petrus mee digiyoo ee yiba omegeeki kiya
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa Ogatamee paa-
goo maamaa sembahyang yasegeekea.
6 Herodes me Petrus wa kaa pedeo menaa yeesi
naadi mée yuwa paagoo badaa yamagaano see
naagoo daatooyiba yaato Petrus waa digiyoo ee
yiba kiyoo okaa yago bagee wiya yaayupii da kaa
toomoo ometaaki. Pose onee wiya wa me yagaa
yuwa gadimetaata kaama okaa yago bagee ekea
me yagaa da kaa pe-opeetaagea. Kenee to kaa
apanaa bagee wiya miya kiyoo diitoo taakea.
7 Taka ena Tuhan me menaa eseasegee see
bagee ena kiyoo eseemaagi, digiyoo ee yiba kusi-
kusii da wogaamaaga. Petrus pamee da taa
peenaa yagaamoo asigi naaki anoogeegi. "Mani
anoogii" see asigi naaki kuwa yagaa da kaa
gadimetaagea pose onee yuwa waadibaa kisee
beanega.
8 Bedaa wa me asiino, "A me dokaa ma,
bado doko miya maatagaai" asigi naaki kisee
maataagi. "Ebo mee dokaa da maataata ni
sekaataa meei" see asigi.
9 Petrus mee malaikat see mée to sekaataa
peegi. Malaikat see mée to me ukuwagi agiyoo
yuwa nekeeniino taa. "Dega-dega kaa deega
kepa" see gaagi kiya taa, uduma awee da kaa
ukuwagi agiyoo.
10 Peedoota kiyoo diitoo taa see bagee kutuu

ena kaa peemaaga too ko taameenega keenda, se deemaagea. Kiyoo kaama amoo-sege bedaa apanaa diitoo taa see bagee wiyaagoo to kutuu mee kaa miya kisee se deemaagea. Kisee peedoota mee magaa kaa peegee see etaa da kaa kiyoo pose kenee to kaa peemaayaa naaki kene waadibaa kisee kabaanega. Etaawee peetaaka too taka ena malaikat see mée to kisee egaapeasigi, ewo.

11 Kuwa kaboo da Petrus mee dimi meemaata kaama daamaa nekeenigi. "Mikee, Herodes ma, Yahudi bagee ma okoo anii napatamaapea naadi Tuhan me malaikat see mée to ni paagoo naisiyaata daba napeeyaagi ii see kuwa eto nekeenega" see gaagi.

12 Kisee nekeenta kaama peedoota Yohanes Markus baayo Maria me ee kaa peemaagi too ko mee ee yiba kiyoo mée eebaa kutuu semaata sembahyang taakea.

13 Mee ee geboo da kaa ebo wagee kenee to kaa kiyoo peemaata kaama kenee to kaa tugutugu siyaa naaki Maria me agiyoo yaokagee see apii ena ekaa da ko Rode mee kene yakabaano see naadi mega.

14 Petrus me mena ugiyaa naaki mee apii to esee ede kaa se gaata kenee to si yakabata kaama yiibaga metaki ee yiba peega. "Petrus waa nakaayoo, wagee kenee to kaa tupi nao" see asega.

15 Ee yiba bagee me "Taa, Petrus se. Aa taki-takii meanege ye?" see asegea kiya wa me "Taki-takii se, waa wagee kenee to kaa tupi" see maamaa asega naadi okoo me "Kisee gaayu ko

Petrus se kiya waa diitoo segee see malaikat see
mée to kepa ke" see asegea.
16 Yoo da kaa Petrus kisee kenee to kaa
maamaa tugu-tuguki naadi okoo uduma megea.
Kenee to kabataata kaama deeyaa naaki kiyoo
tupi. Okoo dimi nagimaano ebo.
17 Petrus okoo uduma koogo toomaasi naadi
mena se ogeta aii yagaa da me too koogo-koogo
see asigi. Tuhan me digiyoo ee yiba kaama daba
naapeepi see menaa uduma eewegagi. "Kuwa
menaa yuwa Yakobus* ma, Yesus yiba ena kenaa
bagee apa yuwa miya uduma pe-eewegaai" see
asigi. Kiyoo kaama maga ena kaa peegi.
18 Tokoma mee da digiyoo ee kaa kiyoo diitoo
taa see bagee yuwa me yaai, Petrus kayoo peepi
ya naadi dimi gaagaa ebo.
19 Kisee yaai-yaai taakea kaboo Herodes
meemaagi. Wa me "Petrus mee niiabaai" see
asigi kiya se deemaagea yoka wa me kuwa diitoo
taa see bagee yuwa paagoo apaadeeki. Okoo
ewo naadi kaama Herodes me "Kuwa bagee
yuwa patameepeasi yoka badaa magaai" see
asigi. Aseta kaama waa Yudea wee kaa kaama
peedoota Kaisarea magaa kaa peemaata kiyoo
omegee, toogeeki.

Ogatamee me Herodes booyaata menaa

20 Kuwa kaboo da Herodes waa Tirus magaa
kaa bagee ma, Sidon magaa kaa bagee ma okoo
kagoo kigi. Wa me kuwa magaa wiya kaa bagee
me waa ebo toogee see magaa kaa bagee paagoo

---

* **12:17** Yakobus see mée to mee ko Yesus Waebee, Yesus mikee gaata bagee yuwa tuku see mée ena.

naano agiyoo pe-edaano be kaa "Kuwa bagee paagoo si yaedaai" see asigi. Kuwa me kemaata kuwa maga wiya kaa bagee me naano agiyoo daba mée edaayaasi naadi epo enaataa Herodes paagoo peegea. Okoo Herodes wa kaa tabogetaa see eboo ena ekaa da ko Belastus paagoo keta peemaata kaama asiino, "Herodes me inii mée kagoo ketaa see kuwa taa kisi yoka mée yaasii" see asegea.

21 Kuwa menaa aawegaa taano see naagoo Herodes waa magaa da kaa ebo tookee bagee me dokaa yuwa maatagaa naadi wa me ebo animagaano yoo kiyoo animaata kaama ebo menaa wegakomeeki.

22 Kiyoo yiitookea bagee me mena ebo kaa "Mée me mena wuu da se kiya Ogatamee waa mena wegagi keenda" see asegea.

23 Herodes me "Anii Ogatamee se, Ogatamee mee Wa too Eboo yoka" see menaa wegaano taa, kisee Ogatamee ebo ekeasiino taa kemaata taka ena Tuhan me menaa eseasegee see bagee ena me pedeo agiyoo yadootaagi naaki patoodii deemaata boogi.

24 Kuwa kaboo da Ogatamee me menaa maga eebaa wudidaa, peedaaka naaki Yesus mikee gaayaa bagee eebaa kedaaka.

25 Barnabas ma, Saulus ma ekea me Yerusalem magaa kaa pe-ukuwaano see agiyoo yuwa ukuwamaata kaama Yohanes Markus see mée to mee badaa maadoota okoo wedo Antiokia magaa kaa peegea.

13

Barnabas ma, Saulus ma ekea mena doonaasi naadi wiginta menaa

1 Antiokia magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa okoo paagoo nabi bagee ma, Ogatamee me menaa mée topetaa see bagee miya agoo, kuwa ko Barnabas ma, Simeon ma, Kirene magaa kaa mée to Lukius ma, Menahem ma, Saulus ma kuwa agoo. Simeon mee ko wiyaagoo to ekaa da ko Niger see ekaa miya weeyaa. Menahem mee ko idukaa Herodes Antipas ma ekea enaataa muniwoo seta yogaa to mee.

2 Okoo Tuhan Wa too ebo ekee, naano agiyoo tapoo toogee, kisee yaukuwageekea kaboo Roh Kudus me asiino, "Barnabas ma, Saulus ma ekea Ni me asiipa agiyoo pe-naukuwanaasi yoka nawigineai" see asigi.

3 Okoo naano agiyoo tapoo omegee, sembahyang ukuwagee naadi kaama Barnabas ma, Saulus ma ekea kaa yagaa yamaata kaama "Eto ko pooi" see asegea.

4 Kisee Roh Kudus me ekea pooi see aseta kaama ekea peedoota Seleukia magaa kaa peemaata kaama bedaa kapal komaa taa Siprus see maga okogoo to kaa peegea.

5 Kiyoo maga ena ekaa da ko Salamis magaa kaa peemaata kaama mee magaa kaa Yahudi bagee me sembahyang segee see ee yuwa yiba Ogatamee me menaa eeweganaakea. Yohanes waa miya epo weganaa, peenaaki.

6 Mee maga okogoo to kaa Ogatamee me menaa yadoonaa segee naadi wodopasi magaa

ena ekaa da ko Papos magaa kaa kiyoo mena
eeweganaaka too ko Yahudi bagee ena ekaa da
ko Bar-Yesus tupi. Waa duya yago bagee ena,
nabi poga-poga see mée to,
7 mee magaa kaa Gubernur wa kaa tabogetaa
see mée. Gubernur mee ekaa da ko Sergius
Paulus, dimi ipi see mée. Waa Ogatamee me
menaa yiino see naadi asiino, "Barnabas ma,
Saulus ma ekea badaa namaagii" see asigi.
8 Ekea badaa maageeta wa paagoo peemaata
kaama Ogatamee me menaa eewegataakea. Kiya
mee nabi poga-poga see mée to me Gubernur me
Yesus mikee gaapi naadi be kaa ekea maamaa
taamege-taamege see kooki. Mee mée to waa
Yunani menaa kaa ekaa da ko Elimas.
9 Kiya Saulus mee, wiyaagoo to ekaa da ko
Paulus mee Roh Kudus esee-awigi naadi kaama
wa me mee mée to maamaa diitoo naadi kaama
10 asiino, "Aa ko mée deebaa taano dimii ma,
pedeo agiyoo ukuwaano too dimii ma kuwa
maamaa gaataa see mée. Aa Iblis me yogaa,
aa mikee menaa ma yape see mée to kadeega.
Tuhan me topoo see menaa kuwa a me 'Koopoo
too, si yii' see wegageeke menaa kuwa aa se
ekeasiipe ye?
11 Eto ko aa nekeenii. Tuhan me pedeo agiyoo
kadootaagi. Aa emaa digiyoo kaape, kenoo to
miya aa peenaa ma se diipe, taa kaapa naagoo
ewo" see asigi naaki taka ena emaa masii to kaa
ayayaa da mokoo takiinega, gaayaa naaki agiyoo-
pagiyoo uduma diino naka, eepoono bagee yagaa
yaamaga-yaamaga senaaki.
12 Gubernur me kuwa agiyoo yuwa deeta

kaama Tuhan kaa topeta menaa kuwa omaago, dimi nagimegao naadi Yesus mikee gaagi.

Pisidia magaa kaa ma, Antiokia magaa kaa ma kiyoo eewegaanaa seta menaa

13 Paulus ma, waa ma epo peenaa see bagee yuwa ma kuwa Papos magaa kaa Ogatamee me menaa wegamaata kaama peedoota kapal komaa taa Pampilia wee kaa magaa ena, Perga magaa kaa peemaayu. Peemaata kaama Yohanes Markus mee Paulus nuwaa goetaata wa too Yerusalem magaa kaa metaki peegi.

14 Kiyoo kaama Paulus nuwaa okoo muguu naadi Pisidia wee kaa magaa ena, Antiokia magaa kaa peemaata kaama Sabat naagoo yoka sembahyang segee see ee yiba seemetaa, kiyoo animaayu.

15 Kuwa kaboo da mee ee kaa ebo-ebo yuwa me Musa me menaa ma, nabi bagee me menaa ma kuwa ponee ena eewegamaata kaama okoo me mée waa ena paagoo asiino, "Paulus nuwaa paagoo kisee pe-naasii: 'Neawaagi nokaa yuwa, inii dimi mena daamaa pesee mée kiyaabuu siyaa menaa ena agoo kepa ko daamaa niiwegaai' see kisegea, see kuwa pe-naasii" see asegea naadi kisee pe-asigi.

16 Paulus yiinaageeta kaama mena wegaano see naadi yagaa waseata wegata menaa kuwa ko kisee: "Ikii Israel bagee ma, bedaa ikii apanaa tomaa kaa bagee yuwa kiya Ogatamee Wa too weda, Wa too ebo ekee taa see bagee yuwa miya ikii kuwa uduma ni me menaa nayiitoo taai.

17 Idukaa ko Israel bagee me yaapaagee see
Mée Ogatamee Wa me inii mée tomaa asii-
kaba-kaba seta bagee yuwa daamaa wigintaata.
Wigintaata kaama okoo apanaa bagee me magaa
kaa, Mesir magaa kaa kiyoo omegee, toogee
seta kiya inii ebo tomaa da mée kiyaata kaama
Mesir magaa kaa kaama omaago ma daba mée
peeyaata.
18 Okoo ebo mee maga ugii da kaa omegeeka
too Ogatamee mee si yayeegee seta kiya Wa me
okoo daamaa deegee naadi kisee too tahun mée
wiya.
19 Kanaan magaa kaa eepakaamaata kaama
kiyoo maga epoo bagee mée tomaa petoo to
yapedeo kiyaata kaama okoo me magaa yuwa
Israel bagee paagoo yawuditaata.
20 Kuwa uduma, petamanii Ogatamee me inii
mée tomaa asii-kaba-kaba seta bagee yuwa wig-
intaata kaama kisee too Kanaan magaa mee
yawuditaata naagoo kuwa yaayupi umiwoo seta
yuwa egataayaa naaki tahun empat ratus lima
puluh.
Israel bagee yuwa Kanaan magaa kaa omegee,
toogee naadi kaama Ogatamee me okoo paagoo
ebo bagee yuwa ebo tuyaabuu segee see kisee too
nabi Samuel mee.
21 Kiyoo kaama Israel bagee yuwa me 'Magaa
da kaa ebo tookee bagee ena inii paagoo ebo mée
yatuyaai' see idimegea. Ogatamee me Benyamin
apaa kaa mée, Kis me yogaa Saul mee ebo
yatuyaata. Saul wa me ebo toogee seta kuwa

13:19 Yos 21:43-45 **13:20** Hak 2:16, 1Sam 7:15-17 **13:21** 1Sam 8:4-9, 9:15-17

tahun mée wiya.
22 Kiyoo kaama Ogatamee me Saul waa ebo
toowoo seta kuwa be naadi kaama wa me komoo
Daud mee ebo tuyaata. Ogatamee me wegaano,
'Isai yoopaa Daud mee Anii ou nagaataa see mée
deega. Ni me daamaa, ede see gaayaa agiyoo
uduma wa me naukuwamagaapi' see wegata.
23 Daud ma apaa kaa bagee kabawoo, umi-
woo naadi kaama Israel bagee daba daagimaa
peeyaano Mée Yesus mee agoo keta, idukaa
kaama Ogatamee me agoo kiyaatagi see wega-
woo seta Mée mee.
24 Yesus Wa me menaa weganaa taano taa
kaboo da Yohanes see mée to me Israel bagee
paagoo 'Ikii me pedeo dimii, pedeo menaa kuwa
uduma ekeata uwo tukumaai' see weganaa seta.
25 Yohanes me yaukuwaano agiyoo yuwa
yaukuwatagaano see koo taaki too wa me we-
gaano, 'Ikii naa kaasee nagaagea ya? Anii ko
Ogatamee me wigintaata wegawoo seta Mée se
kiya daamaa nekeenii: Waa uuto meepi Mée mee
ko esee ebo. Anii peedi yoka Wa me bado doko
yabeano kuwa miya iyo, weda' see wegami.

26 Kuwa me kemaata neawaagi nokaa, nee-
bee nokaa ikii Abraham me asii-kaba-kaba seta
bagee ma, bedaa ikii apanaa tomaa kaa bagee
kiya Ogatamee Wa too weda, Wa too ebo ekee
taa see bagee miya ikii uduma daamaa ne-
keenii. Ogatamee me inii paagoo mée daagimaa
peeyaano menaa kuwa mée ase-maneemi.

13:22 1Sam 15:10-11, 16:1-13 **13:23** Yes 11:1-10, Mat 1:1
13:24 Luk 3:3 **13:25** Yoh 1:20,27

27 Yerusalem magaa kaa bagee ma, okoo me
ebo bagee miya okoo me 'Yesus mee ko idukaa
kaama wegawoo seta Mée mee ii' see kuwa
nekeeniino taa. Sabat naagoo gakata okoo
nabi bagee me Yesus kaa wegawoo seta menaa
kuwa yeegeekea kiya 'Mee Yesus kaa menaa ii'
see kuwa nekeeniino taa kemaata 'Yesus waa
bogaano gaano pedeo' see asemea. Kuwa me
kaama idukaa nabi bagee me Yesus mee 'Kisee
bogaatagi, kisee booyaatagea' see wegawoo seta
menaa kuwa okoo me uwa daayaagea.
28 Yesus kaa pedeo menaa ena ma taa kiya okoo
me Pilatus paagoo 'Wogeepeasii' see asegea.
29 Kuwa idukaa Wa kaa yaebeamaata menaa
kuwa uduma okoo me yaukuwaaniyaata
kaama Wa bootaa da piya bokoo to kaa
kaama yagokakomeeta kaama beapa yiba ogo
maataagea
30 kiya Ogatamee me Yesus bootaa da aya
andoo peeyaagi.
31 Waa aya andoo peeta kaama unu eebaa mée
kisee deeyaabuu segee simi. Kuwa bagee kuwa
ko Waa bogaano taa kaboo Galilea magaa kaa
kaama Yerusalem magaa kaa too epo peenaa seta
bagee yuwa. Kuwa Yesus deeta bagee yuwa me
eto kiipaa Israel bagee yuwa paagoo eeweganaa
taakea.
32 Eto ko kuwa daamaa menaa kuwa inii
kiiwegage, kuwa ko Ogatamee me idukaa inii ma
tomaa kaa bagee yuwa paagoo 'Anii kisee daa-
maa kiukuwaaniyaabuu taata' see aseta menaa
kuwa

13:28 Mat 27:22-23 **13:29** Mat 27:57-61

33 eto kiipaa inii okoo me asii-kaba-kaba
seta bagee yuwa paagoo Ogatamee me mée
yaukuwaaniyaagi. Kuwa menaa kuwa idukaa
Mazmur kapogee yiba yaayaa seta menaa wiyaa-
goo to mee yiba ebeamaata. Ogatamee me aseta
menaa kuwa ko kisee:

'Aa ko Niyoopaa, Anii kenaagoo Agaataagi kega'
see menaa ebeamaata. *Mzm 2:7*

Kuwa menaa uduma Yesus kaa uwa daasi naadi
Waa aya andoo peeyaagi.

34 Yesus boota kaama aya andoo peeyaagi yoka
wiyaagoo se bogaapi, bootaa da se dabiipa.
Kuwa kaa menaa idukaa Ogatamee me wegata,
kuwa ko kisee:

'Ani me idukaa Daud paagoo "Kisee daamaa
kaukuwaata" see aseta see see
ikii kaa miya taa ma taa kiukuwaata' see
wegata. *Yes 55:3*

35 Mee mokoo menaa Daud me Mazmur kapoge
yiba menaa ena miya kisee:

'Anii ko Aa ma dimii menaa kaa too umiwoo see
mée yoka
ni me boota maa to mee A me dabiino
be naadi se naekeasiipe' see menaa ebea-
maata. *Mzm 16:10*

36 Daud waa Ogatamee me aseta menaa uduma
daamaa yaukuwamaata kaama boota. Boota
kaama wa me bagee yuwa ogo maagee seta
yoo kiyoo miya ogo maataata. Wa bootaa da
dabeepeata

37 kiya Ogatamee me aya andoo peeyaami Mée
mee peenaa ma dabiino taa.

38 Kuwa me kemaata neataagi nokaa yuwa,
neebee nokaa yuwa, daamaa nayii. Mee Mée
mee Waa mée yaboomi kuwa kaa kaama inii me
pedeo yuwa epa mée yaekeasiino menaa kuwa
kisege.
39 Mee Mée mee mikee gaayaa bagee yuwa
uduma Ogatamee me okoo me pedeo yuwa kaa
menaa kuwa uduma yataa kiyaayaa. Kiya Musa
me menaa deewoo see kaa kuwa Waa ma menaa
kuwa si yataa kiyaayaa yoka naadi kisege.
40 Kisee kemaata nabi bagee me gaamaasi
naadi wegawoo seta menaa kuwa ikii kaa uwa
se daasi naadi daamaa nekeenii. Nabi bagee me
menaa ena mee ko kisee:
41 'Ikii nawisintaa see bagee yuwa gaamagaai.
Ikii me umiwoo, toowoo siyaa begaa kaa Anii
yaai-yaai agiyoo kimiyaabuu taapa.
Kuwa koo taapa menaa yuwa kiiwegagea
kaapa miya ikii me kuwa mikee menaa
yoka see kuwa se gaapea.
Kuwa Ni me ikii kaa kimiyaabuu taapa agiyoo
kuwa me
ikii dimi nagii-nagii naadi kaama bogaai' see
menaa ebeamaata. *Hab 1:5*
Kuwa menaa kuwa ikii kaa miya kisee uwa
daayaa naadi kisege" see asigi.
42 Paulus me kuwa menaa wegamaata kaama
Barnabas ma ekea poono see kaboo kuwa yiitoo
sepea bagee yuwa me asiino, "Ei, Sabat naagoo
kaama mee miya bedaa kuwa see see menaa mée
eewegaai" see maamaa asegea.

13:38 Yoh 1:17, Gal 2:16, Plp 3:9

43 Kiyoo bagee yuwa uduma peedaakea kaboo
Yahudi bagee noonaa ma, bedaa apanaa tomaa
kaa bagee kiya Ogatamee Wa too ebo, Wa too
weda see gaayaa bagee noonaa miya okoo Paulus
ma, Barnabas ma ekea sekaataa peegea. Ekea me
okoo asiino, "Ogatamee me mée epa dimii mee
ma aagadi-maagadi naadi umiwoo, toowoo taai"
see asepegeekea.
44 Unu petoo omemaata kaama bedaa mee
magaa kaa bagee maamaa eebaa Tuhan me
menaa yiino see naadi megea.
45 Yahudi bagee ebo-ebo yuwa me yaai, mée
eebaa ekea me menaa too yayeegeekea yoka
naadi Paulus ma, wa me wegataaki menaa ma
wisinegea. "Mée deebaa see menaa too" see
yawegagea.
46 Paulus ma, Barnabas ma weda taa, dimi
uu kaa asiino, "Ogatamee me menaa kuwa enaa
me ikii Yahudi bagee keta kiiwegaano gaano
pedeo yoka naadi kiiwegageeke kiya ikii kuwa
menaa be kegea. Ikii Ogatamee paagoo iminoo
miya, iminoo miya se eetoogee taapea bagee
yuwa ii see kuwa ikii me mée deeyaagea yoka
inii mée tomaa-tomaa apanaa yuwa paagoo pe-
eewegana taape.
47 Kuwa ko idukaa Tuhan me inii kaa mée
aseta menaa ena mee ko kisee:
'Aa uwoo to, magaa to uduma mée tomaa-
tomaa yuwa paagoo ago napeeyaasi naadi
kawigintaaga,
Ni me mée daba daagimaa peeyaano menaa
eewegana see mée kakiyaaga' *Yes 49:6*

13:46 Luk 14:23-24

see menaa ebeamaata yoka enaa mée tomaa apanaa yuwa paagoo mena pe-eeweganaa taape" see asegea.

48 Kiyoo mée tomaa apanaa yuwa me kuwa menaa yeeta kaama esee ede kegea, Ogatamee me menaa ebo nao naadi yaapaageekea. Kuwa Ogatamee me iminoo miya, iminoo miya kisee too toowoosi naadi wiginta bagee yuwa okoo uduma Yesus mikee gaagea.

49 Mikee gaata kaama Tuhan me menaa yadoonaa segee naadi kaama mee magaa kaa bagee uduma yeemaagea.

50 Okoo me kuwa menaa yadoonaakea kuwa Yahudi bagee me kisee be kegea naadi peedoota mee magaa kaa ebo ekaa yago bagee yuwa paagoo asegea. Ogatamee mikee gaayaa apii yuwa miya asegea. Okoo paagoo "Paulus ma, Barnabas ma ekea niiabagaai" see yaweganaa naadi kisee abagagea.

51 Ekea me ikii kisee si yayeegea bagee yoka naadi bado kaa maga ponee yuwa takadekumi-ino see naadi bado pasi-pasikea. Ekea me kisee okoo kaa yaukuwamaata kaama Ikonium magaa kaa peegea.

52 Kuwa kaboo da kuwa Antiokia magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa okoo me ede dimii mee maamaa pudii, bedaa okoo Roh Kudus mee miya pudii, kisee omegee, toogee segeekea.

14

Yesus me menaa Ikonium magaa kaa eewe-ganaa seta menaa

1 Paulus ma, Barnabas ma ekea Ikonium ma-
gaa kaa peemaata kaama kiyoo miya Yahudi
bagee me sembahyang segee see ee yiba
seemetaa. Ekea daamaa pesee ma eewegagea
naaki Yahudi bagee miya, apanaa tomaa kaa
bagee miya maamaa eebaa kuwa menaa da
mikee nao see gaagea
2 kiya Yahudi bagee noonaa me be kegea.
Apanaa tomaa kaa bagee okoo me miya be
kisi naadi kobaakee menaa okoo paagoo eewe-
ganaakea naaki okoo me miya kuwa Yesus yiba
ena kenaa bagee yuwa be kegea.
3 Kuwa kaa Paulus ma, Barnabas ekea mee
magaa kaa kiyoo maamaa omegee naadi kisee
too uu ma Tuhan me mée esee epaakee kaa
menaa eeweganaa segeekea. Kuwa menaa mikee
menaa ii see gaasi naadi Tuhan me ekea pesee
kiyaata kaama dimi nagii-nagii agiyoo yuwa
ukuwaaniyaabuu senaakea.
4 Kisee ukuwanaakea naaki mée noonaa me
makapaa menaa yoka naadi Yahudi bagee yaato
kegea, mée noonaa me mikee menaa nao naadi
Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa yaato
kedaakea, kisee wigintaagea.
5 Kuwa kaboo da Yahudi bagee ma, apanaa
tomaa kaa bagee ma, okoo me eboo yuwa miya
uduma Yesus me menaa yadoonaa see bagee
yuwa be kaa "Ekea niipatamaai" see aaseekea.
Oma kamu me ekea wogeepeasiino see menaa
kuwa
6 ekea yeeta kaama oodoota Likaonia wee kaa
Listra magaa kaa ma, Derbe magaa kaa ma,
kuwa geboo da kaa magaa kaa ma uduma

7 Yesus me daamaa doometa menaa kisee
eewegapegeekea.

Listra magaa kaa Yesus me menaa eeweganaa seta menaa

8 Paulus ma, Barnabas ma ekea Listra magaa
kaa mena eeweganaakea naaki oogimaata see
mée ena kiyoo animaata tupi. Waa kabata yoo
kaama poono naka see mée to.
9 Paulus me wegataa see menaa yuwa daamaa
yiitooki. Paulus me wa too maamaa diitoo naadi
kaama mee mée mee Yesus mikee gaayaa see
mée ii see nekeenigi. Waa Yesus mikee nao see
gaagi dimi mee me wa kaa meanta agiyoo yataa
kiyaayaa see deega yoka naadi
10 wa paagoo ebo menaa kaa "Aa anoogii"
see asigi naaki kisee ki oseata pakaanta kaama
daamaa peenaaki.
11 Paulus me yaukuwagi agiyoo da kiyoo di-
itookea bagee yuwa dimi nagimegea. Okoo me
menaa kaa yaapaagee taano see naadi mena ebo
kaa, "Kuwa mée wiya kuwa ogatamee mokoo
bagee wiya epoo to wodoo kaama mée gakade-
doota magaa da kaa mée paagoo eseemaagea
nao" see asegea.
12 Okoo me epoo to kaa yaapaagee see eboo
ekaa yuwa ekea ekaa muntaagea. "Barnabas
mee ko Zeus, Paulus mee Zeus me menaa
yaweganaa see mée yoka waa ko Hermes" kisee
aaseekea.
13 Mee magaa kaa gebo kaa ekaapa see magaa
ena kaa kiyoo Zeus yaapaagee taa see ee ena
agoo. Mee ee to kaa Zeus paagoo agiyoo kupi-
manee taa see mée to mee wa me Paulus ma,

Barnabas ma ekea paagoo miya agiyoo kupi-
maniino see naadi pai sapi wodaa yuwa ma, piya
pui ukuu yuwa ma kuwa masedoota mee magaa
kaa oma wagee kenee to kaa pe-ekeasigi.
14 Yesus me menaa yadoonaa see bagee Barn-
abas ma, Paulus ma ekea paagoo kuwa wodaa
kupi-maniipea see menaa yuwa yeegea. Yeeta
kaama kisee pedeo yaai naadi ekea me dokaa
yuwa geataata kaama yiibaga kuwa bagee yuwa
yaayupii peemaata kaama asiino,
15 "Mée yuwao, ikii kuwa kaasee kaa koo
taakea ya? Enaa miya ikii see see bagee, enaa
miya mée tomaa. Toono Too Mée Ogatamee
mee Waa epoo to ma, epoo to kaa agiyoo-
pagiyoo yuwa miya, magaa to ma, magaa da kaa
agiyoo-pagiyoo yuwa miya, uwo ma, uwo yiba
toogee see agiyoo-pagiyoo yuwa miya uduma
Wa me ogaataata yoka ikii me aii kisee agiyoo
kaa dimi maageekea kuwa ekeata Ogatamee Wa
too yaapaageesea naadi enaa Yesus me doometa
menaa ikii paagoo daamaa kiiwegataake.
16 Mée tomaa-tomaa yuwa idukaa kaama
Ogatamee ewo kaa otoopa agiyoo yaapaagee
siwoo seta kiya Ogatamee me okoo kisee se
ukuwaai see asiino taa.
17 Kisee asiino taa kiya Ogatamee Waa kisee
Mée, kisee Mée ii see kuwa nekeensi naadi
agiyoo maamaa eebaa mée paagoo awee da kaa
daamaa deeyaabuu siwoo segeeki. Kuwa ko Wa
me epoo to kaa kaama ikii kaa deka daamaa
kiwiyaabuu segeeki kemaata naano agiyoo agoo
kiyaa kaboo ikii maamaa noogeekea, Wa me ikii

14:15 Kis 17:29-31

kisee ede ma, ede ma kikiyaabuu segeeki. Kuwa
uduma ikii me Ogatamee Wa too miya see kuwa
nekeensi naadi daamaa kiukuwayaabuu segeeki
agiyoo yuwa" see kuwa ekea me asegea menaa.
18 Kisee asegea kiya kuwa bagee yuwa me ekea
paagoo agiyoo kupi-maniino dimii mee moga se
ekeasegea.
19 Kisee koo taakea kaboo Yahudi bagee
noonaa Antiokia magaa kaa ma, Ikonium magaa
kaa kaama meemaagea. Okoo meemaata kaama
kiyoo topea bagee yuwa me miya Yesus me
menaa yadoonaa see bagee kuwa be, kagoo kisi
naadi kobaakee menaa eeweganaakea. Kisee
eeweganaakea naaki okoo me miya kagoo kaa
Paulus patamaano see naadi oma kamu wugita-
gaakea. Wugitaata boogi yoka naadi kota amoo
yaato dogeamaata kisee ekeasegea.
20 Kisee ekeasegea kiya Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa waa bobetaagea kaboo Paulus
anoogeeta kaama metaki peedoota mee magaa
kaa peemaata kaama tokoma mee da Barnabas
ma ekea Derbe magaa kaa peegea.

Paulus ma, Barnabas ma ekea metaki Antiokia magaa kaa peeta menaa

21 Derbe magaa kaa peemaata kaama Yesus me
doometa menaa eeweganaakea naaki mée eebaa
Yesus mikee nao naadi Wa me menaa topetaa see
bagee yuwa kegea. Kiyoo kaama ekea me meta
yaato magaa yuwa taa metaki peedoota Listra
magaa ma, Ikonium magaa ma, Antiokia magaa
ma,

14:17 Mat 5:45, Rom 1:19-20

22 kuwa magaa gakata ekea me kiyoo-kiyoo
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa okoo dimi mena
daamaa pesee kiyaata makii taa see kaa toowoosi
naadi menaa eeweganaa sepegeekea, kuwa ko
kisee: "Mée me inii mée wegee-wegee see kaa
ae-wae siyaa agiyoo eebaa kuwa inii deemaata
kaama too Ogatamee Wa too ebo mée eetotaa see
yoo seemiyaa" see asegea.
23 Kuwa magaa gakata Yesus mikee gaayaa
bagee tuku-tuku yuwa ekea me yawigineano see
naadi kaama naano agiyoo tapoo toogee, sem-
bahyang yaasegee, ekea kisee keta yaukuwagea.
Yawigintaata kaama okoo me mikee gaayaa see
Mée Tuhan Wa me okoo daamaa deewoosi naadi
Wa me yagaa yiba yaekeasegea.
24 Kiyoo kaama ekea peedoota Pisidia wee kaa
magaa mee amoo-sege naadi Pampilia wee kaa,
25 Perga magaa kaa peemaayu. Kiyoo Yesus me
menaa eewegamaata kaama muguu naadi Atalia
magaa kaa peemaata kaama
26 kapal komaa ena kaa pakaanta mee komaa
taa Antiokia magaa kaa peegea. Antiokia magaa
mee ko ekea me petamanii Yesus me menaa
yadoonaa taano taa kaa tota magaa. Ekea peta-
manii mena yadoonaa taano see kaboo kiyoo
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa me ekea mena
eeweganaa taapea yiba Ogatamee me epaa mee
ma epo enaataa eepeenaasi naadi ekea Wa me
yagaa yiba yaekeasemea. Eto ko ekea Wa me
menaa yadoonaa naadi metaki meemaagea.
27 Meemaata kaama kiyoo Yesus mikee
gaayaa bagee yuwa "Uduma meei" asegea.

14:22 1Tes 3:3, 2Tim 3:12

Okoo meemaagea kaboo ekea me eewegaano,
"Ogatamee Waa enaa ma epo enaataa kemaata
Wa me kisee mée eeukuwanaa sipi, kisee mée
eepeenaa sipi, bedaa Wa me mée tomaa-tomaa
apanaa yuwa okoo miya Yesus mikee gaasi
naadi okoo kaa kene yakabatagaa senaa sipi"
see menaa kuwa uduma ase-maneegea.
28 Ekea mee magaa kaa kiyoo Yesus mikee
gaayaa bagee yuwa paagoo eebaa eeomegee seta.

15

Yerusalem magaa kaa ebo menaa daakumiino see naadi mée kutuu seta menaa

1 Kuwa kaboo da Yahudi bagee noonaa Yudea
wee kaa kaama Antiokia magaa kaa meemaagea.
Okoo me mée tupiino menaa ena kisee: "Ikii
kado ponee daapeata kaama too, idukaa Musa
me aseta-aseta see see gaayu too ikii daba
daagimaa peeyaa" see menaa kuwa Yesus yiba
ena kenaa bagee yuwa paagoo topenaakea.
2 Paulus ma, Barnabas ma ekea me yaai
naadi kaama okoo ma mena maamaa aawegaa
seamookea. Kisee menaa maamaa aawegaa
segee naadi kaama kiyoo Yesus mikee gaayaa
bagee tuku-tuku yuwa me Paulus ma, Barnabas
ma, apanaa bagee miya wiginemaata kaama "Ikii
Yerusalem magaa kaa pooi. Kuwa aawegaa see
menaa yuwa doodoota kiyoo Yesus me menaa
yadoonaa see bagee yuwa ma, apanaa tuku-tuku
bagee yuwa ma okoo paagoo pe-eewegaai" see
asegea.

15:1 Plp 3:2-3

3 Kiyoo Yesus mikee gaayaa bagee yuwa me
kuwa wiginta bagee yuwa mee magaa eta damoo
to kaa eepeegea. Daamaa pooi asegea naadi
kaama okoo peedoota Penisia wee kaa peemaaga
too ko Yesus yiba ena kenaa bagee agoo yoka
Paulus ma, Barnabas ma ekea me ukuwanaa,
peenaa semea menaa yuwa eewegagea. Mée
tomaa-tomaa apanaa yuwa miya okoo me pedeo
yuwa uduma ekeata kaama Yesus mikee gaayaa
bagee eebaa kedaa seta menaa da kuwa eewe-
gagea naaki okoo uduma esee ede kaa daamaa
yeegea. Kiyoo kaama peedoota Samaria wee kaa
peemaata kaama bedaa mee menaa eewegagea
naaki kiyoo bagee miya esee ede kegea.
4 Muguu naadi Yerusalem magaa kaa
peemaayu. Yesus me menaa yadoonaa see
bagee yuwa ma, Yesus mikee gaayaa bagee
tuku-tuku yuwa ma, Yesus mikee gaayaa bagee
noonaa miya okoo uduma kuwa bagee yuwa
daamaa badaa maagea. Paulus ma, Barnabas
ma ekea me okoo paagoo eewegaano, "Ogatamee
ma enaa epo enaataa kemaata kisee daamaa
mée eepeenaa simi, kisee agiyoo daamaa mée
eeukuwanaa simi" see menaa eewegagea.
5 Kuwa kaboo da Parisi kaa bagee noonaa miya
kiyoo topea. Okoo miya Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa. Okoo yiinaageeta kaama wegaano,
"Apanaa tomaa kaa bagee kuwa okoo Yesus
mikee gaata kaama kado ponee yadaapeasiino
gaano pedeo, bedaa okoo Musa me menaa
deewoo taai see asiino miya gaano pedeo" see
wegagea.

15:5 Gal 5:2-6

6 Kuwa menaa yuwa wegaano see naadi Yesus me menaa yadoonaa see bagee yuwa ma, Yesus mikee gaayaa bagee tuku-tuku yuwa ma uduma meemaagea.
7 Meemaata kaama kuwa menaa maamaa wegaamoo naadi kaama Petrus mee yiinaageeta kaama wegaano, "Neawaagi nokaa yuwa, neebee nokaa yuwa, idukaa Ogatamee me mée tomaa-tomaa apanaa yuwa miya Yesus me doometa menaa yeeta kaama mikee gaasi naadi inii yupii anii nawigintaata kaama kuwa menaa okoo paagoo eewegaai see nasimi, see kuwa ikii miya ipi.
8 Ogatamee Waa mée me dimii ipi see Mée yoka kuwa mée tomaa-tomaa apanaa yuwa okoo miya Ni me bagee yuwa ii see kuwa mée deeyaasi naadi Roh Kudus mee okoo kaa miya mantaa see. Inii Yahudi bagee paagoo mée manta see see okoo miya mantaa see yoka
9 Yahudi bagee okoo too, mée tomaa-tomaa apanaa yuwa okoo too, see wigintayu see se. Yesus mikee gaayaa bagee uduma, mée tomaa-tomaa apanaa yuwa miya okoo dimi menaa da Ogatamee me daamaa yawetogekomee see.
10 Kisee kemaata ikii me 'Apanaa tomaa kaa bagee miya okoo Yesus mikee gaata kaama Yahudi bagee me deewoo see menaa yuwa doowoo taano gaano pedeo' see wegagea menaa kuwa Ogatamee me kagoo kiyaa yoka kisee Waa se gaadee taai. Inii Yahudi bagee yuwa, idukaa bagee miya, etokaa bagee miya kuwa menaa deewoo taano kuwa kana ma doowoo segee seta

---

15:8 Kis 10:44-45

yoka kaasee kaa kuwa menaa yuwa mée tomaa-
tomaa apanaa yuwa okoo kaa miya dooyaayaa?
11 Inii daba mée daagimaa peeyaano mee ko
inii Yahudi bagee me deewoo see menaa deewoo
see kaa se kiya Tuhan Yesus Wa me epaa mee me
too, Wa me mée yaboota kuwa kaa too daba mée
daagimaa peeyaayaa. Apanaa tomaa kaa bagee
yuwa Yesus kaa too daba daagimaa peeyaayaa
see see inii Yahudi bagee miya kisee daba mée
daagimaa peeyaayaa" see asigi.
12 Mée uduma koogo yiitookea. Kiyoo kaama
Barnabas ma, Paulus ma ekea me mée tomaa-
tomaa apanaa yuwa okoo me magaa kaa Yesus
me menaa yadoonaa semea kaboo Ogatamee
me ekea doodoo dimi nagii-nagii see agiyoo
yaukuwaaniyaabuu seta yuwa ma, apanaa mi-
kee gaasi naadi yaagoo kiyaabuu senaa seta
agiyoo ma kuwa uduma eewegagea.
13 Ekea me kuwa menaa eewegamaata kaama
Yakobus me wegaano, "Neawaagi nokaa yuwa,
neebee nokaa yuwa, ikii nayii.
14 Yumakaa Simon Petrus me 'Ogatamee me
petamanii kaama mée tomaa-tomaa apanaa
yuwa miya Ni ekaa da ebo naekeasi naadi
okoo epa kaa wiginegeeta kaama Wa me bagee
kiyaabuu simi' see menaa kuwa wa me inii
daamaa ipiipi mée eewegaamoo sipi.
15 Kuwa wa me wegapi menaa kuwa mikee,
idukaa nabi bagee me menaa ma ena mee too,
mee ko kisee:
16 'Tuhan me asiino, "Kiyoo kaama Anii metaki
meemaata kaama Daud ebo toogee seta

15:10 Gal 5:1

see see bedaa ebo toogee siyaata.
Umita ee daamaa wiyaagoo maataayaa see
see idukaa Daud ebo tota-tota kuwa
miya Ni me bedaa wiyaagoo daamaa
yaukuwaaniyaata. *Am 9:11-12*
17 Kuwa ko mée tomaa-tomaa apanaa yuwa okoo
miya Nii nekee kisi naadi mena ogeta
bagee okoo uduma,
okoo miya Tuhan nao naadi naabawoosi naadi
Daud ebo tota-tota kuwa bedaa wiyaagoo
to miya ebo tuyaata. Anii ko Tuhan,
18 Ni me idukaa kaama wegata menaa yuwa mée
ipi kiyaabuu siyaa Mée yoka" see aseta'
see kuwa idukaa nabi bagee me ebeamaata
menaa.*
19 Kisee kemaata kuwa apanaa tomaa kaa
bagee yuwa, okoo Ogatamee yaato peedaakea
bagee kuwa inii Yahudi bagee me deewoo see
menaa-panaa kuwa okoo kaa si yadootagaai.
20 Inii kapoge ena okoo paagoo yaebeano daa-
maa. Mee kapogee da kaa okoo deewoo taano
gaano pedeo menaa wui waa naa too niiebeai,
kuwa ko kisee:
makapaa ogatamee paagoo kupi-manee see
agiyoo se naai,
otoopa aadoge-maadoge se taai,
agiyoo tadaa geeniino taa kaa se naai,

---

* **15:18** Idukaa Daud ebo tota kuwa bedaa wiyaagoo to miya ebo tuyaata see mee mena nekeeniino yaato ko Yesus ebo tootagi see menaa mee. Yesus Wa me Yahudi bagee yuwa paagoo too ebo eetoono see naadi meta se kiya mée tomaa-tomaa uduma bagee paagoo miya, Waa mikee gaayaa bagee yuwa uduma paagoo ebo eetoono see naadi meta yoka naadi Yakobus me aseta menaa.

tadaa kuwa miya se naai
see mena kamu wui kuwa okoo paagoo kapoge
kaa yaebeano daamaa see gaaga.
21 Idukaa kaama Yahudi bagee me magaa uduma
kaa Musa me menaa wegataa see bagee agoo, be-
daa eto miya sembahyang segee see ee yiba Sabat
naagoo Musa me ebeamaata menaa wegageekea
yoka apanaa tomaa kaa bagee yuwa kuwa mena
kamu wui kuwa deewoosi naadi niiebeai" see
kuwa Yakobus me asigi menaa.†
22 Asigi naadi Yesus me menaa yadoonaa see
bagee yuwa ma, Yesus mikee gaayaa bagee
tuku-tuku yuwa ma, Yesus mikee gaayaa bagee
noonaa ma kuwa uduma kuwa menaa yuwa
Antiokia magaa kaa bagee paagoo yadogaano
bagee wigineano daamaa yoka naadi Paulus ma,
Barnabas ma ekea epo peenaa see bagee ekea
wiya wigintaagea. Ena mee Yudas, wiyaagoo to
ekaa da ko Barsabas, ena mee Silas. Ekea Yesus
yiba ena kenaa bagee tuku-tuku wiya.
23 Mee kapogee da kaa yaebeamaata menaa
kuwa ko kisee:
"Epao. Mee kapogee mee ko ikii apanaa
tomaa kaa bagee kiya eto inii Yesus yiba ena
kenaa bagee yuwa yoka naadi kiebeage, mee
ko ikii Antiokia magaa kaa bagee ma, Siria wee
kaa bagee ma, Kilikia wee kaa bagee ma ikii
uduma paagoo kiebeage. Inii nakaayoo Yesus
me menaa yadoonaa see bagee yuwa ma, Yesus

15:20 Kej 9:4 † **15:21** Yahudi bagee yuwa me kuwa apanaa tomaa kaa bagee yuwa kaasee kaa otoopa dimii doonaa see bagee yuwa see gaapea naadi kuwa mena kamu wui kuwa deewoosi naadi menaa okoo paagoo yaebeano gaano pedeo see aseta menaa.

mikee gaayaa bagee tuku-tuku yuwa ma, inii
nakaayoo Yesus yiba ena kenaa bagee yuwa epao
kisege.
24 Nakaayoo inii paagoo bagee mée noonaa
ikii paagoo peemaata kaama mena kiiwegamea.
Kuwa okoo me menaa yuwa ikii esee dimi
nagimegea see kuwa mée me inii paagoo kisee
mée eewegagea. Kuwa okoo me menaa kuwa inii
me 'Kisee eewegaai' see asiino taa.
25 Kisee kemaata inii me epa see bagee Paulus
ma, Barnabas ma, bedaa ekea ma epo peenaa see
bagee wiya waa naa miya wigineano daamaa,
inii kisee dimii daamaage.
26 Paulus ma, Barnabas ma ekea ko inii epoo
Mée Tuhan Yesus Kristus 'Wa ekaa da ogo peesi
naadi mée me nabooyaapea kaapa miya Wa me
menaa yaweganaa taapa' see gaayaa bagee wiya.
27 Yudas ma, Silas ma wiya kuwa inii me kuwa
kiebeage menaa kuwa daamaa kisi-maneesi
naadi ekea miya pooi asege.
28 Kuwa inii me dimi daamaage menaa kuwa
ko Roh Kudus me miya kisee daamaa yoka naadi
kaama eto ko Musa me menaa uduma ikii kaa
kidootagaakee se kiya mena kamu wui waa naa
too deewoo taano gaano pedeo see kiebeamaage,
kuwa ko kisee:

29 makapaa ogatamee paagoo kupi-manee see
agiyoo se naai,

otoopa aadoge-maadoge se taai,

agiyoo tadaa geeniino taa kaboo se naai,

tadaa kuwa miya se naai, see menaa kuwa.

Ikii kuwa menaa yuwa daamaa deewoo siyu ko
ikii daamaa kaapea. See kuwa, kaama taa, epao"
see menaa kuwa kapoge kaa yaebeamaagea.
30 Kuwa menaa niidogaai see asegea naadi
kaama mee kapogee da doodoota Antiokia ma-
gaa kaa. Peemaata kaama kiyoo Yesus mikee
gaayaa bagee uduma yigimemaagea kaboo mee
kapogee da okoo paagoo goo-maneeyu.
31 Mee kapogee da kaa menaa yuwa eewegagea
naaki okoo uduma dimi wikii-wikii naadi esee
ede kegea.
32 Kiyoo kaama Yudas ma, Silas ma ekea nabi
bagee yoka kuwa okoo Yesus yiba ena kenaa
bagee yuwa dimi mena wikii-wikii siyaayaa
menaa ma, dimi mena daamaa pesee kiyaayaa
menaa ma kuwa maamaa eewegaamookea.
33 Okoo uduma mee magaa kaa eeomegee,
toogee naadi kaama poono see kaboo kiyoo
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa me daamaa
koogo pooi see asegea. Okoo peedoota Yerusalem
magaa kaa kuwa menaa pe-eewegaai see asemea
bagee yuwa paagoo peegea.
34 [Kiya Silas mee se peegi.]

Paulus ma, Barnabas ma ekea ena dimii taa naadi eta aawodee seta menaa

35 Paulus ma, Barnabas ma ekea Yerusalem
magaa kaa se peeta kiyoo Antiokia magaa kaa
Tuhan me menaa mée topegee, eewegagee,
eeomegee, toogee, apanaa bagee eebaa miya epo
enaataa kisee eeukuwageekea.
36 Kaawaa ena Paulus me Barnabas asiino, "Eto
ko enaa Tuhan me menaa eeweganaa semea
magaa, kota gakata Yesus mikee gaayaa bagee

okoo uduma maadee daamaa totaakea, pedeo
totaakea see kuwa pe-deenaa taano see yoka
poono" see asigi.
37 Barnabas me Yohanes mee, Markus see ekaa
miya weeta see mée waa miya badaa magaano
see dimii gaagi
38 kiya Paulus me kisee be. Markus mee
idukaa miyoo taa okoo paaya Pampilia wee kaa
mena weganaa semea kaboo waa goetaata peemi
kemaata eto Paulus me waa badaa magaano be.
39 Paulus ma, Barnabas ma kisee menaa maa-
maa aasee naadi kaama ena dimii taa kaa ekea
eta aawodeekea. Aawodee semaata Barnabas
waa ko Markus badaa maadoota kaama kapal
komaa kaa pakaanta ekea paaya Siprus okogoo
to kaa peegea.
40 Paulus me Silas mee wiginemaata kaama
ekea poono see kaboo kiyoo Yesus yiba ena
kenaa bagee yuwa me ekea mena yadoonaa
taapea yiba Ogatamee me epaa mee ma epo
enaataa eepeenaasi naadi Wa me yagaa yiba
yaekeasegea.
41 Kisee yaekeasegea naadi ekea peedoota Siria
wee kaa magaa ma, Kilikia wee kaa magaa
ma kiyoo-kiyoo Yesus mikee gaayaa bagee okoo
dimi mena daamaa pesee kiyaabuu siyaa menaa
eeweganaakea.

16

Timotius mee miya Paulus ma, Silas ma epo enaataa peenaa seta menaa

---

15:38 Kis 13:13

1 Paulus ma, Silas ma ekea peedoota Derbe ma-
gaa kaa peemaata kaama kiyoo omegee, toogee
naadi kaama muguu sedoota Listra magaa kaa
peemaagi too ko Yesus mikee gaayaa see mée ena
tupi, ekaa da ko Timotius. Wabaayo miya Yesus
mikee gaayaa see apii, Yahudi kaa apii. Nagamee
ko Yunani bagee.
2 Timotius mee Listra magaa kaa bagee miya,
Ikonium magaa kaa bagee miya, kiyoo Yesus
yiba ena kenaa bagee yuwa me waa esee dimi
daamaa see mée see yaapaagee see.
3 Paulus waa Timotius mee badaa magaano
see dimii agoo kiya Timotius ataagi mee Yahudi
bagee se, apanaa tomaa kaa bagee, see kuwa mee
magaa kaa Yahudi bagee yuwa ipi kegea. Okoo
kisee ipi kegea naadi Paulus me waa kado ponee
yadaapeasigi.*
4 Yadaapeata kaama epo peedoota maga ena
kaa peemaata kaama kuwa Yerusalem ma-
gaa kaa kaama wegataata menaa yuwa ase-
maneegea, kuwa ko kuwa Yesus me menaa
yadoonaa see bagee ma, Yesus mikee gaayaa
bagee tuku-tuku yuwa ma okoo me mena kamu
wui mée tomaa-tomaa apanaa yuwa me dee-
woosi naadi wegataata menaa kuwa ekea me
peenaa see magaa gakata eewegapegeekea.
5 Kuwa menaa eeweganaa naadi kaama maga
gakata Yesus mikee gaayaa bagee yuwa okoo

16:1 2Tim 1:5 * **16:3** Mee magaa kaa Yahudi bagee yuwa okoo me Timotius mee kaasee kado ponee daapeasiino taa see mée see gaata kaama Paulus me okoo paagoo eeweganaa see menaa yuwa se nayiipea yoka naadi wa me Timotius kado ponee yadaapeasigi.

me mikee gaano dimii daamaa pesee kedaakea,
bedaa Yesus me menaa mikee gaayaa bagee
yuwa miya eebaa kedaakea.

Troas magaa kaa Paulus mee unu kaa deeta menaa

6 Paulus ma, Silas ma ekea Asia wee kaa Yesus
me menaa yadoonaa taano see kiya Roh Kudus
me kiyoo se pooi asigi naadi wisintaata Prigia
wee kaa magaa ma, Galatia wee kaa magaa ma
kiyoo too mena yadoonaakea.
7 Muguu naadi Misia wee kaa magaa gebo
kaa magaa kaa peemaata kaama Bitinia wee kaa
magaa kaa miya peenaa taano see kiya Yesus me
kiyoo se peesi naadi menaa kuwa Roh me ase-
maneegi. Kisee asigi naadi kiyoo wisintaata
8 Misia wee kaa magaa kaa taa amoo-sege
naadi Troas magaa kaa peemaayu.
9 Peemaata kaama daatooyiba yaato toomuu
taaki too ko Paulus mee dega-dega kaa deegi
naaki Makedonia wee kaa bagee ena yiinaageeta
tupi. Wa me asiino, "Inii Makedonia wee kaa
bagee paagoo naawegase yoka meei" see menaa
maamaa asigi.
10 Paulus me kuwa deepi yuwa eewegamaata
kaama inii me "Mikee, Ogatamee me 'Makedonia
wee kaa magaa kaa kuwa Yesus me doometa
menaa pe-eeweganaa taai' see kuwa inii mée
ipi kiyaano see naadi dega-dega kaa Paulus
deeyaagi" see kuwa inii kisee aaseekea. Kisee
aasee naadi kaama Makedonia wee kaa poono
dimii agoo.
11 Troas magaa kaa kapal komaa ena agoo yoka
inii pakaanee naadi peedoota Samotrake magaa

kaa peemaata kaama kiyoo ometaa. Tokoma
mee da bedaa mee komaa da taa peedoota
Neapolis magaa kaa peemaata kaama
12 magaa taa peedoota Makedonia wee kaa
magaa ena kaa, ebo kota ena ekaa da ko Pilipi
magaa kaa, Roma kaa bagee me magaa mee.
Inii kiyoo peemaata kaama unu magoo waa naa
ometaa, totaa.

Pilipi magaa kaa ukuwanaa, peenaa seta menaa

13 Sabat naagoo inii mee magaa kaa sem-
bahyang taa see yoo abaano see naadi peedoota
eta damoo to kaa yamoo-sege naadi uu dee
kaa eseemaagi too ko api noonaa kiyoo enaataa
toomuu taakea. Inii miya kiyoo animaata kaama
kuwa apii yuwa mena eewegataa.
14 Api ena ekaa da ko Lidia, Tiatira magaa
kaa kabata apii, dadi poo epoo da mokoo
see dokaa edaagee, pe-doogee taa see apii to.
Waa Ogatamee yaapaagee see apii. Paulus me
eewegataaki menaa yuwa waa daamaa yiitooka.
Kuwa menaa daamaa nekeensi naadi Tuhan me
waa dimi kenee to yakabataagi.
15 Mikee gaata kaama waa ma, wa me ee kaa
bagee yuwa ma uduma uwo tukumegea. Lidia
me inii paagoo mée asiino, "Ikii me aa Tuhan
mikee gaayaa see apii ii see nagaapea kepa ko
ni me ee kaa niiomegee taai" see asega. Kisee
maamaa mée asega naadi inii uduma wa me ee
kaa pe-ometaa.

Paulus ma, Silas ma ekea digiyoo ee yiba dogeamaata menaa

16 Kaawaa ena naagoo inii sembahyang segee
see yoo peetaaka too ko ukuyogaa ena topa. Waa
ko hamba kiyaata ukuyogaa. Waa paa tawataa
see ukuyogaa. Mee paa me wa paagoo "Kisee
ukuwaaniipa, kisee ukuwaaniita" see ase-manee
segeeka. Kisee ase-manee segeeka naadi mée me
mee ukuyogaa to paagoo "Ni kaa ukuwaaniita
agiyoo kuwa kaasee-kaasee nasii" see asegeekea.
Kisee ase-manee siwoo naadi kaama waa epoo
bagee yuwa kepe maamaa masegeekea. Waa
kisee ukuwagee see ukuyogaa to. Waa inii ma
aadoo naadi kaama
17 Paulus ma inii paaya etaawee peetaaka too
ko mee ukuyogaa to miya uuto obeega, ebo
menaa-menaa kaa "Kuwa bagee kuwa okoo Ebo
Wodoo Eboo Asii-sege see Mée Ogatamee Wa
me agiyoo yaokagee see bagee yuwa. Ikii daba
kidaagimaa peeyaayaa see menaa kuwa kiiwe-
ganaa taakea" kisee menaa uuto yaato kaama
eewegawooka.
18 Kisee too unu eebaa obeewoo, wegawooka
naadi kaama Paulus me kuwa be kaa oko
maataata kaama mee paa da asiino, "Yesus
Kristus Wa too pesee see ekaa mee me mee
ukuyogaa to yiba kaama aa pooi" asigi naaki
kisee ki mee paa da peega.
19 Paa da yaabagaapeata kaama wodoo mee
ukuyogaa to epoo bagee yuwa me eto kaama
wodoo kepe se masiipea yoka naadi Paulus ma,
Silas ma kagoo kegea. Ekea pe-peneata kaama
doodoota mée kutuu taa see yoo kiyoo ebo bagee
yuwa paagoo dogeamaagea.
20 Dogeamaata kaama okoo me asiino, "Kuwa

bagee kuwa Yahudi bagee. Ekea me weganaa see menaa kuwa me inii me magaa kaa bagee uduma kagoo mée kiyaagea, dimi gaagaa mée siyaabuukea.

21 Inii Roma kaa bagee yoka ekea me weganaa see menaa kuwa uduma inii se masemaayaa. Kuwa menaa yayiino pedeo naadi dogeamaage" see asegea.

22 Kiyoo topea bagee tabaa da okoo miya Paulus ma, Silas ma ekea kagoo kaa wisinegea. Kuwa ebo bagee yuwa me ekea me dokaa yuwa yageapeata kaama asiino, "Ekea kopaa niidaka-maai" asegea.

23 Kopaa maamaa dakameamoo naadi kaama digiyoo ee yiba dogeamaagea. Mee digiyoo ee diitoo taa see mée to paagoo "Kuwa bagee wiya kuwa esee daamaa naadiitoo taai" see asegea.

24 Kisee asegea naadi kaama mee digiyoo ee diitoo taa see mée to me mee ee kaa semoo yiba yaato kiwisi ena yibaa taa ekea dogeamaagi. Dogeamaata kaama ekea me badoo yuwa piya tagaa wataataata kunci muntaagi.

25 Kisee ekeata daatooyiba yupigapi Paulus ma, Silas ma ekea sembahyang menaa miya asetaakea, Ogatamee yaapaagee see kaa menaa miya yaayaa taakea. Kuwa menaa yuwa mee digiyoo ee yiba apanaa dogeamaagea bagee yuwa miya yiitookea.

26 Kuwa kaboo da taa ko taka ena ebo maga pigii mega, gaayaa naaki digiyoo ee keagee da maki-makaaka. Kisee ki kene yuwa uduma kabaandaaka. Digiyoo ee yiba dogeamaagea bagee yuwa okoo me badoo yuwa piya tagaa

wataatagaa sepea yuwa uduma wekadaa naadi eseaneeka.
27 Mee digiyoo ee diitoo taa see mée to anoogeeta moga pe-deegi ko kene uduma kabadaa naadi topa. Dogeamaagea bagee uduma oopea yoka naadi waa ekaato bogaano see naadi wa me posee da masegeegi.
28 Waa ekaato nokogeano see koo taaki kaboo Paulus me ebo menaa kaa "Aa kisee ekaato nokogeakee se, inii uduma oogaano taa, inii nakaayoo tope yoka" see asigi.
29 Mee diitoo taa see mée me "Peto nadoomeei" asigi naaki apanaa diitoo taa see mée ena peto yadoomigi. Peto ma yiibaga peedoota Paulus ma, Silas ma paagoo peemaata esee weda ma, totomo ma ekea me badoo da kaa esee-gapuunta toomuuki.
30 Ekea yoo da kaa badaa maageeta kaama wa me asiino, "Ebo wiya, wae. Anii maagiyoo ukuwamaata kaama anii daba daagimaa peeyaa naa ya?" see asigi.
31 Ekea me asiino, "Aa Tuhan Yesus mee mikee nao see gaai, aa daba daagimaa poope, aa miya, a me ee kaa bagee yuwa miya" see asegea.
32 Ekea Tuhan me menaa wa paagoo daamaa topetaa, wa me ee kaa bagee miya uduma paagoo daamaa eewegataa.
33 Mee unuu miya mee diitoo taa see mée me ekea kopaa dakameamoo sepea abuu yuwa yawetogeano see naadi uwo wugitaa see yoo eepeegi. Abuu yuwa yawetogekomeeta kaama kisee ki waa ma, wa me ee kaa bagee kuwa uduma uwo yatukumegea.

34 Uwo yatukumemaata kaama peedoota wa me ee kaa peemaata kaama naano agiyoo eenugi. Mee mée ma, wa me ee kaa bagee miya kuwa uduma Ogatamee mikee nao see gaagea naadi mee mée to esee maamaa ede kigi.

35 Tokoma mee pedeo komaa da mee magaa kaa ebo bagee me menaa yuwa polisi bagee me doodoota digiyoo ee diitoo taa see bagee paagoo yaasiino, "Ebo bagee me kuwa bagee wiya 'Ekea daba koogo napeeyaai' see kasegea" see yaasegea.

36 Kiyoo kaama mee digiyoo ee diitoo taa see eboo me kuwa menaa yuwa doodoota Paulus paagoo asiino, "Ebo bagee me 'Kuwa mée wiya daba koogo napeeyaai' see nasegea yoka ekea koogo pooi" see asigi.

37 Kisee asigi kiya Paulus me kuwa polisi bagee paagoo asiino, "Enaa kisee koogo poono be. Okoo enaa me menaa da daamaa mée yayiino taa kaa mée gii da kaa maamaa mée dakameamoo naadi kaama digiyoo ee yiba mée dogeamaamea. Enaa ko mikee Roma kaa bagee ma endagii see bagee yoka okoo me ukuwaano daa see agiyoo mée koo sepea. Kisee kemaata kuwa ebo bagee yuwa me enaa mee digiyoo ee yiba kaama mée badaa maadoota mée eepeeyu too poope, taa gaayu ko

se poope" see asigi.†
38 Polisi bagee me mee menaa da doodoota
kaama ebo bagee yuwa paagoo pe-eewegagea
naaki okoo esee wedaagea. Ekea ko Roma kaa
bagee ma endagii see bagee wiya see menaa
yeemaata kaama
39 peedoota digiyoo ee kaa ekea paagoo
peemaata kaama "Yaai, inii kuwa kikoo sepe
kuwa epa mée ekeasii" see asegea. Ekea yoo da
kaa badaa maata kaama "Ekea nakaayoo se tooi,
apanaa magaa kaa pooi" see maamaa asegea.
40 Ekea digiyoo ee kaa kaama peedoota Lidia
me ee kaa. Kiyoo okoo Yesus yiba ena kenaa
bagee yuwa paagoo dimi mena daamaa pesee
kiyaayaa menaa eewegamaata kaama maga ena
kaa peeta.

17

Yesus me menaa Tesalonika magaa kaa eewegata menaa

1 Paulus ma, Silas ma ekea peedoota Ampipo-
lis magaa kaa peemaata kaama bedaa muguu
naadi Apolonia magaa kaa. Kiyoo peemaata
kaama bedaa muguu naadi Tesalonika magaa

† **16:37** Paulus me "Enaa kisee koogo poono be" see asigi menaa mee ko ekea ko aii bagee se, ekea Roma kaa bagee ma endagii kisi naadi kapogee agoo see bagee yoka kuwa ebo bagee yuwa okoo me koo sepea agiyoo kuwa daa. Okoo me mée gii da kaa ekea pedeo bagee yoka naadi dakameamoo semaata digiyoo ee yiba dogeamaagea. Kisee kemaata Paulus me eto ko okoo me mée gii da kaa enaa mee digiyoo ee yiba kaama daamaa badaa mée magaano gaano pedeo naadi aseta menaa.

kaa peemaayu. Kiyoo Yahudi bagee me sembahyang segee see ee ena agoo.
2 Sabat naagoo Paulus mee ee yiba seemetaa,
kuwa ko wa me maga gakata peenaa siyaa yuwa
peemaata kaama ukuwayaa-ukuwayaa yuwa
see see. Seemeta kaama kiyoo bagee yuwa
Ogatamee me menaa daamaa nekeensi naadi
kapoge yiba menaa ipiipi eewegataa. Sabat
naagoo kaagaa wedo kisee eewegageeki.
3 Wa me eewegaano menaa ko kisee:
"Ogatamee me wigintaata Mée Ebo Kristus Waa
boodi ma boomaata kaama aya andoo pootagi
see menaa da mee idukaa kaama wegawoo seta.
Mee wegawoo seta Mée mee ko Yesus mee" see
kuwa Paulus me okoo eewegagee seta menaa.
4 Kuwa yiitookea bagee yuwa noonaa Paulus
me menaa mikee menaa nao see gaagea. Yunani
bagee yuwa miya, okoo Ogatamee yaapaagee
see bagee eebaa mikee gaagea. Ebo ekaa yago
apii noonaa miya Yesus mikee gaagea. Kuwa
okoo uduma Paulus ma, Silas ma ekea sekaataa
peegea.
5 Yahudi bagee noonaa me okoo inii yaato
wisintaata ekea yaato peedaakea naadi be kegea.
Apanaa bagee okoo miya ekea be kisi naadi
bagee yuwa abaano see naadi peedoota mee
magaa kaa agiyoo-pagiyoo pe-doogee, edaagee
taa see yoo kiyoo peegea. Peemaata kaama kiyoo
dimi pedeo aii amoka peenaa see bagee yuwa
"Meei" see asenaa naadi okoo paagoo Paulus
ma, Silas ma wisineekee menaa eewegagea.
Okoo miya kagoo ebo see dimii kedaakea naadi

17:3 Luk 24:26-27

kaama okoo paaya ebo menaa kaa weganaakea naaki mee magaa kaa bagee yuwa miya kagoo ma epo enaataa Paulus ma, Silas ma abaano see naadi peedoota Yason see mée to me ee kaa. Peemaata kaama ekea peneata mée paagoo dogeamaano see naadi kenee to omaago ma pee-yakabaapeasegea.

6 Ee yiba pakaanta kaama deegea naaki Paulus ma, Silas ma ewo. Se deemaaga naadi Yason ma, Yesus mikee gaayaa bagee noonaa yuwa ma okoo too topea yoka peneasegea. Pe-neata kaama badaa maadoota mee magaa kaa ebo bagee yuwa paagoo dogeamaata kaama ekeasegea. Ekeata kaama kuwa ebo bagee yuwa paagoo ebo menaa kaa "Kuwa bagee kuwa okoo me eeweganaakea menaa kuwa me se-magaa, we-magaa uduma mée yuwa aakago-maakago, aawisi-maawisi segee siyaa. Nakaayoo miya inii paagoo meemaata kaama kisee koo senaakea.

7 Yason waa miya okoo wa me ee kaa badaa magapi. Bedaa inii ebo mée eetotaa see mée Kaisar mee wa me menaa okoo uduma si yay-eegea. Okoo me apanaa eboo ekaa da ko Yesus mee 'Wa too mikee magaa to kaa tookee Eboo' see weganaakea menaa kuwa pedeo" see asegea.

8 Okoo kisee asegea naaki kuwa ebo bagee yuwa ma, apanaa yiitookea bagee yuwa uduma okoo miya kagoo ma menaa wegagea.

9 Kiyoo ebo bagee yuwa me Yason ma, waa ma bagee yuwa ma asiino, "Ikii digiyoo ee yiba se peesi naadi kepee kuwa ikii edaapea kepa ko ikii daba kipeeyaape" see asegea. Kuwa kepee masemaata kaama okoo ee kaa daba peeyaagea.

Yesus me menaa Berea magaa kaa eewegata menaa

10 Mee naagoo unuu kiyoo Yesus yiba ena
kenaa bagee yuwa me Paulus ma, Silas ma ekea
asiino, "Berea magaa kaa moga pooi" asegea.
Daatooyiba yaato ekea peedoota Berea magaa
kaa peemaata kaama Yahudi bagee me sem-
bahyang segee see ee yiba seemetaa.
11 Kiyoo magaa kaa bagee yuwa okoo mena
tupiino ede, okoo Tesalonika magaa kaa bagee
see see se. Paulus me Kristus kaa eewegataa
see menaa yuwa daamaa ede ma yayiitookea.
Egapii gakata Paulus me eewegagee see menaa
kuwa mikee menaa ye, makapaa menaa ye
naadi Ogatamee me kapogee yiba ipiipi daamaa
deegeekea.
12 Kisee topegee siwoo naadi kaama mée maa-
maa eebaa, Yahudi bagee miya, Yunani kaa ekaa
yago bagee miya, ekaa yago apii miya, okoo
eebaa Yesus mikee gaagea.

13 Paulus me Ogatamee me menaa Berea ma-
gaa kaa kisee eewegataaki yoka see menaa kuwa
doodoota Tesalonika magaa kaa bagee paagoo
eewegagea naaki Yahudi bagee yuwa me be kaa
Berea magaa kaa peegea. Peemaata kaama mee
magaa kaa miya Paulus ma, Silas ma wisineekee
menaa eeweganaakea naaki kiyoo bagee yuwa
noonaa me miya ekea be kegea, kagoo ma menaa
wegagea.
14 Okoo kisee koo taakea kaboo kiyoo Yesus
yiba ena kenaa bagee yuwa me Paulus asiino,
"Aa maakaa piku gebo yaato moga pooi" asegea.
Silas ma, Timotius ma ekea se peegea, Berea

magaa kaa togea.
15 Paulus mee badaa maadoota Atena magaa
kaa eepeegea. Peemaata kaama Paulus me
asiino, "Silas ma, Timotius ma ekea ni paagoo
mani isii, see kisigi see kuwa pakaa-naasii" see
asigi. Asigi naadi metaki pakagea.

Yesus me menaa Atena magaa kaa eewegata menaa

16 Paulus waa Atena magaa kaa kaama Silas
ma, Timotius ma ekea esegea kuwa diitoo taaki
too ko deamaayaa naaki mee magaa kaa bagee
me makapaa ogatamee ebea-ebea yaapaagee
taano see naadi ipiipii seta agiyoo-pagiyoo maa-
maa eebaa agoo. Wa me kuwa agiyoo yuwa yaai,
dimi boodi ebo.
17 Waa kiyoo omegee naadi Yahudi bagee me
sembahyang segee see ee yiba Yahudi bagee
miya, apanaa tomaa kaa bagee okoo Ogatamee
yaapaagee see bagee yuwa miya okoo uduma
paagoo Ogatamee me menaa daamaa ipiipi
eewegageeki, bedaa egapii gakata mee magaa
kaa agiyoo-pagiyoo pe-doogee, edaagee taa see
yoo kiyoo tuyaa bagee paagoo miya Ogatamee
me menaa daamaa pe-eewegageeki.
18 Mee magaa kaa apanaa bagee me mée tupi-
woo see menaa ipi see bagee miya agoo. Tupi-
woo see menaa ena mee ekaa da ko Epikuros me
menaa, ena mee Stoa me menaa. Kuwa menaa
ipi see bagee yuwa paagoo Paulus me asiino,
"Yesus mee kisee menaa doometa, kisee boota
kaama aya andoo peeta" see menaa kuwa eewe-
gagi naaki okoo noonaa me "Yaai, mee aii menaa-
panaa doonaa see mée mee mapea menaa mée

eewegagi ya?" see asegea. Apanaa bagee me asiino, "Waa ko apanaa tomaa kaa bagee me dimi magaakee eboo me menaa yadoonaa see mée to kepa" see asegea.

19 Okoo Paulus badaa maadoota okoo me mena wegataa see yoo, Areopagus kutuu to kaa peemaata kaama okoo me Paulus asiino, "A me mée topenaa see menaa mee inii eto kenaagoo too yeepe. Inii ipi kaano see yoka a me mée ipi kiyaape ye?

20 Aa mée dimi nagimiyaa menaa doompe. Inii kuwa menaa nekeenege naaki ou dimii mee ebo yoka mée daamaa ase-manee taai" see asegea.

21 Okoo me kuwa asegea kuwa ko Atena magaa kaa bagee ma, Atena magaa kaa kiyoo meekee bagee ma okoo uduma etokaa si yeetaa see menaa kuwa kisee too wegaamoo, yiitoo taano too ede kegea, apanaa menaa, apanaa agiyoo kuwa peedi, okoo kisee gaataa see bagee yuwa kemaata kisee Paulus paagoo asegea.

22 Kuwa kaboo da Areopagus kutuu to kaa kiyoo kutuukea bagee paagoo Paulus me yi-inaageeta kaama asiino, "Ikii Atena magaa kaa bagee yuwa nayiitoo taai. Ikii me dimi magaakee eboo eebaa ebo ekee, yaapaagee taano omaago see bagee yuwa ii see kuwa kideega.

23 Anii kuwa ikii me ebo ekee, yaapaagee taano see naadi ebea-ebea ipiipii seta agiyoo-pagiyoo kuwa deenaa siyaa naaki dimi magaakee eboo ena, wa paagoo agiyoo kupi-manee taa see yoo agoo. Keagee da kaa ebeamaata menaa da mee ko kisee: 'Mee dimi magaakee eboo mee ekaa da ko ewo' see kuwa ikii me ebeamaata menaa.

Eto ko ikii me ewo kaa ebo ekee, yaapaagee
siwookea Eboo mee ikii daamaa nekeensea naadi
kisi-manee taanaka, mee ko kisee:
24 Magaa to ma, magaa da kaa se-agiyoo, we-
agiyoo kuwa uduma ogaataata Mée mee ko Wa
too Eboo Ogatamee mee. Magaa da kaa miya,
epoo to yaato miya Wa too Eboo yoka mée me
ebo ekee, yaapaagee taano see naadi yamaataa
see ee yiba Waa taa, Waa kiyoo se toogee siyaa.
25 Wa me gaano pedeo agiyoo ena ma taa yoka
Waa maniino agiyoo miya taa, Waa yaukuwaano
gaano pedeo agiyoo miya taa. Wa me too aya
mée tuyaabuu siyaa Mée, Wa me too ebe noogaa
da mée yaawitaayaa see Mée, Wa me too agiyoo-
pagiyoo uduma daamaa mée manegee segee see
Mée.
26 Petamanii Wa me mée ena too too wa
keta ogaataata. Mée tomaa-tomaa agoo kaano
taa kaboo Ogatamee Waa ekaato dimi daataata
menaa ko kisee: 'Mee tomaa mee ko ebo tomaa
kaata, mee tomaa mee ko peedi tomaa kaata,
bedaa mee tomaa mee ko mee magaa kaa maa-
maa umiwoo, toowoo taatagea, mee tomaa mee
ko mee magaa kaa eebaa se umiwoo, toowoo
taatagea' see kuwa Waa ekaato dimi daataata.
Mee kaama Wa me petamanii ogaataata mée to
wa kaa kaama asii-kaba-kaba bagee yuwa agoo
kedaa naadi Wa me mée tomaa-tomaa gakata se-
magaa, we-magaa uduma daamaa mée tuyaabuu
seta.
27 Wa me inii magaa da kaa bagee yuwa
me Ogatamee mee se deemaaga ou, kisee Anii
naabawoo naadi kaama nadeemaasi naadi mée

17:24 Kis 7:48

tuyaabuu seta. Ogatamee Waa deemagaano
kana see taa. Waa inii paagoo ekaapa, beesekaa
se.
28 Idukaa mée ena me wegata menaa mee ko
kisee: 'Inii Wa yiba umiwoo, toowoo siyaa, inii
Wa yiba metaa, peetaa siyaa, inii aya toowoo
siyaa' see wegata. Kuwa see see menaa kuwa
ikii me bagee yuwa, kapoge ebeano ipi see bagee
okoo miya kisee menaa ebeamaata. Mena ena
mee ko kisee: 'Inii uduma ko Ogatamee Wa
kaa kaama asii-kaba-kaba seta bagee yuwa' see
menaa ebeamaata.
29 Inii uduma Wa kaa kaama asii-kaba-kaba
seta bagee yuwa kemaata Waa ko kuwa mée
me aii ogatamee ebea-ebea ipiipii siyaa agiyoo
mokoo see see taa. Kuwa ipiipii siyaa agiyoo
kuwa ko mée me aii dimii kaa emas pose waa,
perak pose waa, oma waa kisee agiyoo me
ukuwataa see agiyoo yuwa. 'Mee ipiipii seta
agiyoo mee ko Ogatamee mee yoka' see dimii
mee se gaai.
30 Idukaa kaama eto too mée tomaa yuwa me
kisee ewo kaa ukuwawoo, umiwoo seta kiya
Ogatamee me okoo pedeo kiyaano taa. Kiya eto
kiipaa ko Wa me inii mée asiino, 'Mée uduma
ikii me pedeo yuwa uduma ekeata Nii ma dimii
menaa kaa too umiwoo, toowoo taai' see kuwa
Wa me inii uduma mée aseta menaa.
31 Mée tomaa uduma wigintagaatagi naagoo
Wa me mona daataata. Mee naagoo ko Ogatamee
me daamaa wigintaata Mée Wa me magaa da kaa
bagee yuwa topoo-topoo see kaa wigintagaatagi.
Mee Mée to magaa da kaa bagee yuwa uduma

17:29 Kis 14:15-17

mikee, Waa kisee Mée ii see kuwa gaasi naadi
Ogatamee me Waa boota kaama aya andoo
peeyaami" see kuwa Paulus me okoo asigi menaa
yuwa.
32 Kiyoo yiitookea bagee yuwa noonaa me mée
ena boota kaama aya andoo peemi see menaa
kuwa naa kea nao naadi Paulus wisinegea. Kiya
noonaa me "Mee menaa mee bedaa wiyaagoo
yiino see yoka apanaa egapii ena kaa miya mée
eewegaai" see asegea.
33 Paulus kuwa menaa eewegamaata kaama
peetaaka too ko
34 mée noonaa kuwa mikee menaa yoka naadi
wa sekaataa megea. Mée waa ena ekaa da ko
Dionisius, kiyoo Areopagus kutuu to kaa mena
wegagee see bagee ena. Kiyoo kaama api ena
ekaa da ko Damaris, apanaa bagee miya mikee
gaagea.

18

Yesus me menaa Korintus magaa kaa eewegata menaa

1 Paulus waa Atena magaa kaa mena eewega-
maata kaama peedoota Korintus magaa kaa
2 peemaagi too ko Yahudi kaa mée ena ekaa
da ko Akwila tupi. Waa Pontus wee kaa kabata
mée. Miyoo taa Akwila ma, wa me apii Priskila
ma ekea Italia magaa ena kaa, Roma magaa
kaa kiyoo omegee, toogee seta kaboo Roma kaa
eboo Kaisar Klaudius wa me "Yahudi bagee kuwa
uduma peedaa siweei" see asimi kemaata ekea
Korintus magaa kaa peemea. Peemaata kaama

17:31 Kis 10:42

eebaa umiino taa kaa Paulus ma aadoo naadi kaama
3 waa ekea paagoo eeometaa. Kuwa bogaa
kuwa ko doka ee ipiipii taa see bogaa. Paulus
waa miya doka ee ipiipii taa see mée yoka waa
ekea bogaa ma epo enaataa kisee eeukuwagee
see.
4 Paulus waa Sabat naagoo gakata Yahudi
bagee me sembahyang segee see ee yiba mena
wegageeki. Yahudi bagee miya, apanaa tomaa
kaa bagee miya kuwa uduma Yesus mikee gaasi
naadi menaa daamaa eewegagee segeeki.
5 Silas ma, Timotius ma ekea Makedonia
wee kaa kaama Paulus paagoo meemaagea.
Meemaata kaama wodoo Paulus wa me apanaa
ukuwagee see agiyoo yuwa ekeata Yesus me
menaa too eeweganaaki. Wa me Yahudi bagee
paagoo Yesus mee ko mikee idukaa kaama
Ogatamee me wigintaata Mée see wegawoo seta
Mée, Ebo Kristus mee ii see gaasi naadi menaa
maamaa eebaa eewegageeki.
6 Kiya okoo me Paulus kagoo kaa esee pedeo
menaa ma wisinegea kaboo wa me asiino,
"Ogatamee me mée wigintagaatagi naagoo ikii
pedeo kaatagea kuwa anii ma se, ikii kaa too
doosea. Ikii kuwa menaa be kemaata eto kaama
wodoo anii mée tomaa-tomaa apanaa yuwa
paagoo eeweganaa taapa" see aseta kaama okoo
emaa dagii da kaa wa me dokaa da kaa maga
ponee-panaa yuwa pasi-pasiki.*

---

* **18:6** Paulus wa me dokaa da kaa maga ponee-panaa yuwa pasi-pasiki see mee ko 'Ikii mena si yayeetaa see bagee yuwa ii' see kuwa nekeensi naadi ukuwayaa agiyoo.

7 Kiyoo kaama peedoota sembahyang segee see
ee geboo da kaa mée ena ekaa da ko Titius Yustus
wa me ee kaa. Waa Yahudi bagee se kiya waa
miya Ogatamee yaapaagee see mée.
8 Yahudi bagee me sembahyang segee see ee
tuku mée ekaa da ko Krispus waa ma, wa me ee
kaa bagee ma, apanaa Korintus magaa kaa bagee
maamaa eebaa miya, okoo Paulus me menaa
yeeta kaama Yesus mikee nao see gaata kaama
uwo yatukumegea.
9 Kaawaa ena daatooyiba yaato Tuhan me
dega-dega kaa Paulus asiino, "Aa se wedaai, Ni
me menaa kisee too eeweganaa segee taai, aa
mena koogo se toomuu taai.
10 Anii a paagoo kaatoogeeka, mée me se
kawegee-wegee taapea, mee magaa kaa Ni me
bagee maamaa agoo kedaa taapa yoka" see asigi.
11 Kisee asigi naadi Paulus waa mee magaa
kaa tahun ena ma keno bedimi kiyoo too toogee,
Ogatamee me menaa kiyoo bagee yuwa topegee,
omegee seta.

Paulus mee Gubernur paagoo dogeamaata menaa

12 Galio see mée to waa kiyoo Akhaya wee kaa
gubernur toogeeki too Yahudi bagee yuwa okoo
enaataa Paulus peneata kaama Galio paagoo
dogeamaagea.
13 Okoo me asiino, "Mee mée mee wa me mée
topetaa see menaa ena, Musa me mée topeta
menaa ena. Wa me 'Ogatamee kisee ebo ekee,
kisee yaapaagee taai' see mée topenaaki menaa
kuwa koopoo naadi a paagoo dogeamaage" see
asegea.

14 Paulus waa mena wegaano see kooki kaboo
Galio me kuwa Yahudi bagee paagoo asiino,
"Sooi, ikii Yahudi bagee yuwa, mee mée wa me
ukuwata agiyoo yee, wa me esee pedeo agiyoo
ena yee kisee menaa wa kaa agoo naaki anii ikii
me menaa daamaa kiyeeyaa
15 kiya kuwa wa kaa menaa kuwa ikii Yahudi
bagee yuwa me peedi menaa-panaa yuwa kaa
too doomegea gaayu ko anii kiyiino be. Ikii me
deewoo siyaa menaa yiba mena kamu ena waa
naa yee, bedaa kuwa menaa yiba mée ekaa ena
waa naa yee, ikii kuwa kaa aakago-maakago taa
see kuwa anii kiyiino be. Ikii me too taa kiyaai,
anii kuwa menaa se kidaakumiipa" see asigi.
16 Kisee aseta kaama mee mena yapekataa see
yoo kaama kuwa bagee uduma abagaapeasigi.
17 Okoo yoo da kaa eseanta kaama mée ena
ekaa da ko Sostenes mee pe-peneata dakamegea.
Waa ko Yahudi bagee me sembahyang segee see
ee tuku mée. Kisee waa dakameamookea kuwa
Galio me deegi kiya waa koogo wisintaagi.

Paulus mee Antiokia magaa kaa metaki peeta menaa

18 Paulus waa Korintus magaa kaa omegee
naadi kaama kiyoo Yesus yiba ena kenaa bagee
yuwa paagoo "Siria wee kaa poonaka" see
asigi. Priskila ma, Akwila ma ekea bogaa miya
epo enaataa peedoota Kengkrea magaa kaa.
Peemaata kaama Paulus wa me edooyuu yuwa
uduma daapi. Mee ko waa miyoo taa Ogatamee
paagoo "Anii kisee agiyoo kaukuwaapa, se
kaukuwaano ko daa" see asimi kemaata edooyuu

daakomeeyu.† Kiyoo kaama okoo uduma kapal
komaa kaa pakaanta kaama peedoota
19 Epesus magaa kaa peemaata kaama Priskila
ma, Akwila ma ekea ekea too, Paulus wa too.
Kisee aawode naadi kaama Paulus peedoota
Yahudi bagee me sembahyang segee see ee
yiba seemeta kaama kuwa Yahudi bagee paagoo
mena ipiipi eewegaamooki.
20 Kuwa Yahudi bagee me "Aa nakaayoo too
naaomegee taai" see asegea kiya wa me "Be"
asigi.
21 Waa poono see kaboo wa me asiino,
"Ogatamee Wa me daamaa, ede see gaayu ko
nakaayoo bedaa kimeeta" see asigi. Kiyoo
kaama waa Epesus magaa kaa kapal komaa kaa
pakaanta kaama
22 peedoota Kaisarea magaa kaa peemaayu.
Eseanta kaama peedoota Yerusalem magaa kaa
kiyoo Yesus mikee gaayaa bagee yuwa epao see
menaa asiino see naadi pe-eeometaa. Kiyoo
kaama peedoota Antiokia magaa kaa peemaayu.
23 Kiyoo omegee naadi peedoota Galatia wee
kaa magaa ma, Prigia wee kaa magaa ma kuwa
peenaa naadi Yesus mikee gaayaa bagee yuwa

† **18:18** Paulus waa miyoo taa Ogatamee paagoo "Anii kisee agiyoo kaukuwagee taapa, kisee menaa kadoonaa taapa, Aa miya anii nadeewoo taai" see aseta kaama wodoo edooyuu daano taa. Mena yadoonaa segee naadi kaama mikee, Ogatamee me daamaa nadeewoo sipi nao naadi kaama wa me edooyuu yuwa daapeasigi. Wa me edooyuu yuwa daapeasigi kuwa ko 'Mikee, wa me Ogatamee paagoo "Anii kisee agiyoo kaukuwaapa" see aseta menaa kuwa uduma wa me yaukuwamaagi ii' see kuwa nekeensi naadi ukuwata agiyoo.

uduma paagoo okoo dimi mena daamaa pesee kiyaayaa menaa eeweganaaki.

Apolos mee Epesus magaa kaa ma, Korintus magaa kaa ma Yesus me menaa eeweganaa seta menaa

24 Kuwa kaboo da Epesus magaa kaa Yahudi bagee ena ekaa da ko Apolos kiyoo meemaagi. Waa Aleksandria magaa kaa kabata mée. Mena wegaano omaago, Ogatamee me menaa esee ipi see mée to waa.
25 Tuhan me etaa yaato menaa kuwa waa maamaa tupiwoo seta. Kuwa menaa waa ede ma eewegataa, Yesus me ukuwata peeta menaa miya dimi ipi kaa mée topetaa. Wa me mée topetaa see menaa yuwa kuwa uduma mikee kiya uwo mée yatukumaano menaa kuwa idukaa Yohanes me uwo mée yatukumeta menaa kuwa too ipi.
26 Apolos waa sembahyang segee see ee yiba omaago ma wegageeki. Wa me eewegataa see menaa yuwa Priskila ma, Akwila ma ekea miya yeegea. Waa mena noonaa ewo yoka naadi ekea me waa badaa maadoota amoo maa kaa okoo too see yoo kaama Ogatamee me etaa yaato menaa noonaa ipiipi tupi-maneekea.
27 Mee wodoo taa Apolos me Akhaya magaa kaa poono see dimii agoo yoka kiyoo okoo Yesus yiba ena kenaa bagee yuwa me "Daamaa pooi" asegea. Okoo kapoge ena, Akhaya magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa me Apolos mee daamaa badaa maasi naadi kapogee ena yaebea-maneegea. Waa peedoota Akhaya magaa kaa peemaagi too ko kiyoo bagee yuwa daamaa badaa maagea. Okoo ko Ogatamee me epaa mee

esee ebo kemaata Yesus mikee gaata bagee yuwa.
Wa me okoo daamaa topetaa,
28 bedaa kiyoo Yahudi bagee yuwa paagoo
mena pesee ma eewegataa. Wa me okoo paagoo
Yesus mee mikee Ogatamee me daamaa wigin-
taata wegawoo seta Mée, Ebo Kristus mee see
kuwa Ogatamee me kapogee yiba ebeamaata ii
see gaasi naadi menaa ipiipi ase-manee segeeki.

19

Yesus me menaa Epesus magaa kaa eewegata menaa

1 Apolos waa Korintus magaa kaa totaaki too
Paulus mee Asia wee kaa peenaa naadi Epesus
magaa kaa peemaayu. Kiyoo Yesus mikee gaayaa
bagee ma aadoo naadi
2 wa me asiino, "Ikii Yesus mikee gaamea
naagoo Roh Kudus mee ikii masemea ye, masiino
taa ye?" asigi naaki "Taa, Roh Kudus mee agoo
see kuwa inii ewo keekee" see asegea.
3 Paulus me asiino, "Ikii kisee masiino taa
gaayu ko ikii maamee me menaa topeta kaama
uwo kitukumemea ya?" asigi naaki "Yohanes me
mée topeta menaa" see asegea.
4 Paulus me asiino, "Idukaa Yohanes me uwo
mée yatukumeta mee ko mée okoo me pedeo
dimii, pedeo menaa ekeata bagee yuwa uwo
yatukumeta. Wa me mée paagoo aseta menaa
da, 'Mée ena Waa uuto meepi Mée, Wa too mikee
nao see gaai' see aseta. Mee Mée mee ko Yesus
mee" see kuwa Paulus me asigi menaa.

19:4 Mat 3:11

5 Okoo kuwa menaa yeeta kaama Tuhan Yesus
ekaa yiba uwo yatukumegea.
6 Uwo yatukumemaata kaama Paulus me okoo
kaa yagaa yamaataagi naaki Roh Kudus mee
kuwa bagee yuwa okoo kaa esedaa naadi kaama
okoo apanaa menaa kaa, okoo ewo see menaa
kaa wegataakea, Ogatamee me ase-maneeki
menaa yuwa miya awee da kaa yawegataakea.
7 Kuwa wegataakea bagee kuwa mée gaasi ma
wiya.

8 Paulus waa Epesus magaa kaa sembahyang
segee see ee kaa weda taa ma Ogatamee Wa too
ebo mée eetuyaa menaa kuwa keno wedo kisee
too ipiipi daamaa eewegageeki.
9 Kisee kiya kuwa bagee yuwa mée noonaa
dimi eboo yoka wa me menaa si yayeegea. Okoo
Yesus me etaa yaato menaa kuwa mée yuwa paa-
goo maamaa wisinegea. Kisee wisinegea naadi
Paulus me kuwa bagee yuwa ekeata kaama
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa badaa maadoota
mena wegagee see ee apanaa ena ekaa da ko
Tiranus see ee kaa kiyoo egapii gakata mena
ipiipi eewegageeki.
10 Kisee eewegawoo segee naadi tahun wiya
omemaata kaama Asia wee kaa bagee yuwa
uduma, Yahudi bagee miya, apanaa tomaa kaa
bagee miya Tuhan me menaa daamaa yay-
eemaagea.

Skewa me yogaa yuwa me koo seta menaa

11 Kuwa kaboo da Ogatamee Wa me dimi nagii-
nagii agiyoo eebaa, Wa me pesee see agiyoo

kuwa Paulus wa kaa mantaata kaama maamaa
ukuwaaniyaabuu senaaki.
12 Kisee Paulus wa me yaadee see dokaa miya,
wa me maanaa see dokaa yuwa miya kuwa
doodoota kaama ikiyoo meanee taakea bagee
yuwa kaa pee-wedegeasegea naaki ikiyoo taa
kega, paa yago bagee miya paa yuwa peedaakea.
13 Kuwa kaboo da taa ko Yahudi bagee noonaa,
okoo paa yaabagaapii senaa see bagee yuwa
okoo me Tuhan Yesus ekaa wee-wee see kaa paa
yaabagaapii semaayaa ye naadi kaama paa yago
bagee paagoo okoo me "Yesus mee, Paulus me
yaweganaaki Mée Wa ekaa da wegaga yoka paa
pooi" see asegea.
14 Kuwa bagee kuwa ko ebo imam ena ekaa da
ko Skewa wa me kabata paayogaa yogaa petoo
to kuwa me kisee ukuwagea.
15 Okoo me paa agoo see mée ena paagoo
Yesus ekaa weegea naaki mee paa da me asiino,
"Yesus mee anii ipi, Paulus mee miya ipi kiya ikii
maamee ya?" see asigi.
16 Aseta kaama kisee ki mee paa yago mée to
me kuwa mée petoo to kaa osea peanta omaago
ma dakameamooki. Kuwa dakampi abuu yuwa
dimi nagi, apanaa agiyoo keenda, okoo me dokaa
yuwa kisee beapi-paapi naadi mee ee kaa kaama
má tago oodaakea.
17 Kuwa ukuwapea menaa yuwa doodoota
kiyoo Epesus magaa kaa bagee uduma, Yahudi
bagee paagoo miya, apanaa tomaa kaa bagee
paagoo miya eeweganaakea naaki okoo uduma
esee yaai, weda nao see dimii gaagea, Tuhan
Yesus ekaa da mee esee asii-sege nao naadi

yaapaageekea.
18 Yesus mikee gaagea bagee okoo mée eebaa
medaa naadi okoo me pedeo ukuwata yuwa
awee da kaa wegaaiikea.
19 Duya diino ipi see bagee yuwa okoo mée
eebaa miya mée gii da kaa okoo me duya kaa
menaa yuwa ebeata kapogee yuwa yigimemaata
kaama biyaa kaa yuwitaagea. Kuwa kapogee
kuwa edaano kepe esee ebo, egataayaa naaki
perak kepee lima puluh ribu.
20 Kisee agiyoo ukuwaandaa naadi kaama
Tuhan me menaa kuwa maga eebaa kaa omaago
ma eeweganaakea, kisee Wa me menaa pesee
kiwooka.

Epesus magaa kaa bagee kagoo ebo kedaa seta menaa

21 Kuwa agiyoo yuwa ukuwaandaa semaata
Roh me Paulus paagoo mena ase-maneegi naaki
wa me 'Makedonia wee kaa keta poopa, kiyoo
kaama Akhaya wee kaa poopa, mee kaama too
Yerusalem magaa kaa poopa' see dimii gaagi.
Wa me asiino, "Yerusalem magaa kaa peemaata
omegee naadi kaama Roma magaa kaa miya
poono gaano pedeo" see asigi.
22 Wa me agiyoo eeukuwagee see bagee ekea
wiya Timotius ma, Erastus ma ekea paagoo
asiino, "Ekea keta Makedonia wee kaa pooi"
see asigi. Ekea pe-seomegea kaboo Paulus waa
Asia wee kaa, Epesus magaa kaa kiyoo omegee,
toogee.
23 Kuwa kaboo da taa ko Epesus magaa kaa
mée maamaa eebaa Yesus me etaa yaato menaa
kuwa be kaa kagoo ma menaa yaweganaakea.

24 Okoo me kisee kagoo ma ukuwanaakea
kuwa ko kisee: Mée ena ekaa da ko Demetrius
waa Artemis ebo ekee, yaapaagee segee see ee
mee wa me peedi see ee yuwa miya mee ee
mokoo perak pose me ipiipi ukuwaamoo taa
see mée. Waa ma, waa ma enaataa ipiipii taa
see bagee yuwa ma okoo kuwa peedi ee yuwa
mée paagoo maamaa edaagee naadi kaama kepe
eebaa masegeekea.*
25 Kaawaa ena Demetrius waa kuwa agiyoo
waa ma epo ipiipii taa see bagee yuwa ma,
apanaa perak pose me agiyoo ipiipii taa see
bagee yuwa ma kuwa uduma mena ogenaa
naadi meemaagea kaboo wa me okoo uduma
asiino, "Mée yogaa yuwa, Artemis mee ebo
ekee, yaapaageesi naadi agiyoo kuwa mée me
maamaa edaagee segeekea kemaata inii kepe
eebaa masetaakea, see kuwa inii uduma ipi.
26 Bedaa Paulus see mée to wa me weganaa,
ukuwanaa sipi yuwa kuwa miya ikii ipi. Wa me
wegaano, 'Kuwa mée me ebo ekee, yaapaageesi
naadi ipiipii seta agiyoo-pagiyoo kuwa makapaa
agiyoo too' see weganaa sipi menaa kuwa me
Epesus magaa kaa bagee miya, Asia wee kaa
bagee miya okoo eebaa wa me menaa 'Mikee see
menaa ii' see gaagea.

---

* **19:24** Epesus magaa kaa bagee okoo me yaapaagee see eboo mee Ogatamee se kiya makapaa ogatamee ekaa da ko Artemis. Mee magaa kaa Artemis yaapaagee segee see ee ena, ebo mee see ee agoo. Demetrius me mee ee mee peedi ebea-ebea kaa yuwa maamaa eebaa ipiipii segeeki. Mée me beesekaa kaama miya okoo me tuyaa yoo kaama Artemis mee ebo ekee, yaapaagee taano see naadi kuwa peedi see ee yuwa edaata.

27 Kuwa wa me menaa kisee too weganaa
siwoo siyu ko mée me inii kaasee kaa kuwa
agiyoo yuwa kisee too ipiipii siwookea yaai
naadi mée wisineapea. Bedaa kuwa too se kiya
Artemis see api damaa to mee miya wisintagaa-
pea. Artemis mee Asia wee kaa bagee miya, se-
magaa, we-magaa uduma kaa bagee miya ebo
ekee, yaapaagee taakea kiya Paulus me menaa
kisee too weganaa siwoo siyu ko Artemis waa
ebo ekee taa see kuwa miya ekeasiipea" see kuwa
Demetrius me eewegagi menaa.

28 Kuwa menaa yuwa eewegagi naaki kuwa
yiitookea bagee tabaa da uduma miya esee kagoo
kegea. Okoo ebo menaa kaa "Inii Epesus magaa
kaa dimi maataa see eboo Artemis wa too ebo,
wa too ebo" kisee wegagea.

29 Kagoo kedoota mee magaa kaa bagee paa-
goo kisee menaa weganaakea naaki okoo miya
omaago, dimi pesee kedaakea. Kuwa mée tabaa
da epo enaataa mee magaa kaa kutuu taa see yoo
peegea, bedaa Paulus ma epo peenaa see bagee
wiya pe-peneata kiyoo dogeamaagea. Ena mee
ekaa da ko Gayus, ena mee ekaa da ko Aristarkus.
Ekea Makedonia wee kaa bagee wiya.

30 Paulus waa kuwa mée tabaa da paa-
goo mena pe-eewegaano see kiya Yesus mikee
gaayaa bagee yuwa me yaai naadi waa kiyoo se
peeyaagea.

31 Asia wee kaa ebo totaa see bagee okoo
noonaa me Paulus epa see bagee yoka okoo me
"Kuwa mée yuwa kiyoo yigimeeii taakea yoka
kiyoo peenaa ma se pooi" see menaa da miya
doodoota Paulus paagoo pe-eewegagea.

32 Kuwa kaboo da kuwa kagoo kegea bagee
yuwa okoo me yigimeeii sepea yoo kaama mée
noonaa me mena ena ebo menaa-menaa kaa
wegakomeekea, mée noonaa me mena ena ebo
menaa-menaa kaa wegakomeekea. Okoo kisee
mena ena-ena wegakomeekea kemaata kiyoo aii
kisee kutuu sepea bagee yuwa me "Inii kaasee
ukuwaano see naadi mée niiyigimeeiikea naa
ya?" kisee dimii abagea.
33 Yahudi bagee noonaa miya kiyoo topea.
Okoo mée ena ekaa da ko Aleksander. Okoo me
wa paagoo asiino, "Kuwa mée tabaa da kuwa
kisee-kisee see pe-eewegaai" see aseta kaama
okoo me waa kuwa mée tabaa da ikigi yaato
amoo-kea-kea. Okoo koogo yiitoosi naadi wa me
yagaa da yagaataata kaama mena eewegaano see
koo taaki kaboo
34 okoo me mee mée mee waa Yahudi bagee
yoka naadi be kaa wa me menaa si yayeegea,
okoo epo enaataa ebo menaa-menaa kaa "Inii
Epesus bagee me dimi maataa see eboo Artemis
wa too ebo, wa too ebo" see menaa kuwa jam
wiya kisee too wegataakea.

35 Mee magaa kaa ebo bagee ena, sekretaris
see mée to wa me kuwa mée yuwa paagoo
"Ikii koogo tooi" asigi. Okoo koogo togea kaboo
wa me asiino, "Epesus magaa kaa bagee yuwa,
wae. Artemis see api damaa to waa ebo ekee,
yaapaagee segee see ee to ma, bedaa idukaa waa
keenda see agiyoo epoo to kaa kaama magaa da
kaa eseanta omaa to mee ma kuwa inii Epesus
magaa kaa bagee inii me too daamaa yadiitoo
siwookea see kuwa ewo see bagee ena ma agoo

ye?
36 Mée uduma mikee ipi yoka eto ko ikii koogo
toomuu taai, ikii kagoo ma agiyoo ena ma se
ukuwaai.
37 Kuwa ikii me nakaayoo dogeamaagea bagee
kuwa ko Artemis me ebo ekee, yaapaagee segee
see ee kaa agiyoo ena ma oma kimasiino taa,
Artemis wisineekee menaa miya yawegaano taa
see bagee yuwa.
38 Kisee kemaata Demetrius waa ma, waa
ma epo ipiipii taa see bagee yuwa ma okoo
apanaa bagee ma kagoo menaa agoo kepa ko
mena yadaakomee taa see bagee paagoo pooi.
Kiyoo kaama mena daamaa kiwegakomeesi
yoka, nakaayoo kaama se.
39 Apanaa kagoo menaa miya agoo kiyu ko aii
magaa kaa kaama mena wegaakee se kiya kuwa
menaa wegataa see yoo kaama wegayaa yoka
kiyoo too pooi.
40 Kuwa eto kenaagoo ikii omaago, dimi pesee
kedaakea kuwa anii esee wedaaga, ebo bagee me
mée kagoo kaapea. Okoo me 'Ikii kaasee kaa
kisee omaago ma, kagoo ma yigimeeii taakea ya?'
see mée asegea kaboo inii asiyaa menaa ena ma
taa kaapea" see asigi.
41 Aseta kaama bedaa wa me kuwa yigimpea
bagee yuwa uduma "Peedaa siweei" see asigi.

20

Paulus mee Makedonia magaa kaa ma, Yunani magaa kaa ma kitaa peenaa seta menaa

1 Kuwa Epesus magaa kaa bagee yuwa ka-
goo sikiinta peedaakea kaboo Paulus me "Yesus
mikee gaayaa bagee yuwa meei" see asigi.
Meemaagea kaboo wa me okoo dimi mena daa-
maa pesee kiyaayaa menaa eewegagi. Eewega-
maata kaama Makedonia magaa taa peenaa
taano see naadi peedoota
2 mee magaa kaa peenaaki too kiyoo Yesus
yiba ena kenaa bagee paagoo miya okoo dimi
mena daamaa pesee kiyaayaa menaa eeweganaa
sedoota Yunani magaa kaa.
3 Peemaata kaama kiyoo omegee naadi keno
wedo omemaata kaama Siria magaa kaa kapal
komaa taa poono see dimii agoo kiya "Yahudi
bagee noonaa me aa kapatamaano dimii agoo"
see menaa yeeta kaama 'Kapal komaa taa se
poopa, Makedonia magaa kaa kitaa metaki
poopa' see gaagi.
4 Waa ma epo peenaa see bagee yuwa ekaa
yuwa ko Berea magaa kaa mée Pirus yoopaa
ekaa da ko Sopater, kiyoo kaama Tesalonika ma-
gaa kaa bagee wiya ekaa yuwa ko Aristarkus ma,
Sekundus ma wiya, kiyoo kaama Derbe magaa
kaa mée Gayus, kiyoo kaama Timotius. Asia wee
kaa bagee gaayu ko Tikikus ma, Tropimus ma
wiya. Okoo uduma Paulus ma epo peenaa see
bagee yuwa.
5 Kuwa bagee yuwa okoo keta Troas magaa kaa
peegea, inii uuto. Okoo peemaata kaama inii
mée diitoo taakea.
6 Kuwa kaboo da inii peedoota Pilipi magaa
kaa peemaata kaama Yahudi bagee me ebo
naagoo yoka ragi yeeyee ma aatabi taano taa see

roti unu petoo noogee siyaa kuwa inii noomaata kaama kapal komaa kaa pakaanta peedoota unu idibi omemaata kaama Troas magaa kaa peemaayu. Inii kuwa okoo keta peepea bagee yuwa aadee seta kaama kiyoo omegee, toogee, unu petoo.

Troas magaa kaa Eutikus see mée to boota kaama aya andoo peeta menaa

7 Mee daa yiba petamanii naagoo uwaataa da kaboo inii Yesus yiba ena kenaa bagee yuwa epo enaataa naano see naadi yigimemaata kaama Paulus me inii mena mée eewegagi. Waa tokoma poopa yoka naadi kaama mena maamaa togoo mée eewegaamoo, daatooyiba yupigapi.
8 Inii kutuu taa see yoo ko ee asii mee kakadee kaa kiyoo peto maamaa agoo see yoo.
9 Kiyoo egaanaa ena miya tupi, ekaa da ko Eutikus. Waa ee tokogoo da taa animaata yiitooki. Paulus waa mena togoo wegaamoo taaki naaki Eutikus waa toomoo kuguu taaki too ee tokogoo da taa okaagi. Kakadee wedaagoo to mee kaa kaama magaa da kaa eseanigi. Yiibaga wa paagoo eseemaata kaama deeyaa naaki mikee boogi.
10 Paulus waa eseanta kaama bootaa da wodoo taa wa me maa da pe-koometayu naadi yagaa bokaageeta kaama asiino, "Ikii dimi se nagimaai, aya tupi" see asigi.
11 Kiyoo kaama bedaa asii mee kakadee da kaa pakaamaata kaama roti magu kabaaii naadi epo notaa. Noomaata kaama Paulus bedaa mena

mée eewegaamoo naadi kaama aweepeasega see kaboo waa peegi.
12 Mee egaanaa da waa badaa maadoota ee kaa, waa daamaa aya tupi nao naadi dimi tamoondaakea.

Miletus magaa kaa peeta menaa

13 Paulus me asiino, "Ikii kapal komaa taa Asos magaa kaa pooi, anii magaa taa poopa. Inii mee magaa kaa aadoo taapea" see asigi.
14 Asos magaa kaa aadoo naadi kaama Paulus mee kapal komaa kaa pakaanta inii waa ma epo peedoota Metilene magaa kaa
15 peemaata kaama bedaa kapal komaa taa peedoota tokoma mee da Kios magaa doodoo peemaayu. Muguu naadi tokoma mee da amoo Samos magaa kaa peemaayu. Muguu naadi tokoma mee da Miletus magaa kaa peemaayu.
16 Paulus waa Pentakosta naagoo Yerusalem magaa kaa naano see naadi Asia wee kaa magaa uduma poono taa. Kisee wisintaata kaama Epesus magaa kaa amoo-sege.

Paulus me Epesus magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee tuku-tuku yuwa paagoo eewegata menaa

17 Paulus mee Miletus magaa kaa peemaata kaama Epesus magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee tuku-tuku yuwa mena eewegaano see naadi "Uduma meei see pe-naasii" see asigi.
18 Okoo meemaagea kaboo wa me asiino, "Anii idukaa petamanii Asia wee kaa peemaata kaama ikii paagoo kiitoowoo sema kaboo ni me umii-umii, too-too iyee mee ikii naipi.

19 Anii dimi peedi ma, yege ma Tuhan me agiyoo yaokanaa sema kuwa ikii miya nadeemea, Yahudi bagee me anii nabooyaano see naadi nagaadee semea agiyoo kuwa miya ikii nadeemea.

20 Ikii ipi kaano gaano pedeo menaa uduma anii kiiwegamaama, kibooneakee menaa ena ma taa. Anii kuwa menaa uduma awee da kaa ikii paagoo miya kitopemaama, ee ena kaa, ee ena kaa miya mena kitopenaa sema, see kuwa ikii naipi.

21 Yahudi bagee miya, apanaa tomaa kaa bagee miya kuwa uduma ni me okoo paagoo 'Ikii me pedeo dimii, pedeo menaa uduma ekeata inii epoo Mée Tuhan Yesus Waa ma dimii menaa kaa too umiwoo taai' see menaa eeweganaa sema.

22 Eto ko Roh me 'Aa Yerusalem magaa kaa pooi' see nasigi yoka kiyoo poonaka. Anii kiyoo peemaata kaama maagiyoo ni kaa naukuwaani-ipa naa ya? Anii ewo.

23 Anii peenaa see magaa gakata Roh Kudus me 'Kisee digiyoo ee yiba aa kadogeamaapea, kisee kawegee-wegee taapea' see nasenaa see menaa kuwa too anii ipi.

24 Kiya kisee naukuwaapea miya koosi. Idukaa Tuhan Yesus me naweganaasi naadi ni kaa naekeata menaa yuwa kuwa too ebo. Kuwa Wa me daamaa doometa menaa yuwa too, Ogatamee Wa me mée esee epa kaa menaa kuwa too anii yaweganaa siwoo naadi kaama uduma yasikii kiyaano gaano pedeo yoka koosi, anii aya toopa

miya, bogaapa miya ekea paaya peedi.

25 Ani me ikii uduma paagoo Ogatamee Wa too ebo mée eetuyaa menaa kuwa daamaa kiiwegawoo sema kiya eto kaama wodoo ikii se nadiipea see kuwa anii ipi.

26 Kisee kemaata eto kenaagoo ani me kisiino ko: Kuwa ni me menaa se nayeegea bagee yuwa okoo pedeo kaatagea kuwa ko nii ma se.

27 Ogatamee me idukaa kaama 'Mée tomaa yuwa kisee daamaa yaukuwaata, kisee daamaa yaukuwaaniyaabuu taata' see wegataata menaa kuwa uduma anii kiiwegataama, anii kiboonea-kee menaa ena ma taa, see kuwa mikee menaa yoka eto ko nii ma menaa taa.

28 Ikii tuku-tuku bagee yuwa gaayu ko Roh Kudus me kuwa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa daamaa namuniwoo, deewoosi naadi kiwiginta bagee yuwa yoka ikii ekaato miya daamaa dee-woo taai, okoo miya daamaa deewoo segee taai. Okoo kaa Ogatamee Wayoopaa tadaa yapeeyaata kaama Waa nekee bagee yuwa kiyaata yoka domba wodaa muniyaa mokoo okoo daamaa yamuniwoo segee taai.

29 Anii pe-seometa kaama wodoo mée noonaa ikii paagoo meepea, domba wodaa nookee ka-menoo yuwa mokoo see bagee yuwa meepea see kuwa anii ipi. Okoo ikii me munitaa see bagee yuwa kideebaa taapea.

30 Kisee bagee noonaa ikii yupii kaama miya agoo kedaa taapa. Okoo koopoo see menaa mée

---

20:24 Luk 9:23-24, Kis 21:13, Plp 1:20-23, Why 12:11 **20:29** Mat 7:15, 2Pet 2:1-3

paagoo topenaa taapea, okoo yaato misi naadi
eewegana taapea.
31 Kisee kideebaa taapea yoka daamaa dii,
daamaa nekeenii. Idukaa kaama anii miya kisee
ikii gaamaasea naadi menaa kiiwegawoo sema.
Anii egapi yaato miya, daatooyiba yaato miya
kisee too tahun wedo ikii mée ena-ena, ikii kaa
yege ma kisi-manee siwoo sema, see kuwa ikii
miya naipi kegea yoka daamaa dii.
32 Eto ko ikii Ogatamee Wa me yagaa tabee
da kaa anii kiekeasega, bedaa Wa me mée esee
epa kaa menaa kuwa ikii dimi yiba maawoosea
naadi miya Wa paagoo kiekeasega. Kuwa
menaa kuwa me ikii dimi mena daamaa pesee
kikiyaabuu siwoo siyaa, bedaa Ogatamee Wa me
daamaa wiginta bagee yuwa kaa yadootagaa see
agiyoo kuwa ikii miya daamaa kiniipi.
33 Ikii me kepee, emas, perak, doka, kisee
agiyoo ena ma anii neegea naaki ou see dimii
mee anii peenaa ma gaano taa.
34 Anii ma, anii ma epo peenaa see bagee yuwa
ma inii me gaano pedeo agiyoo edaano see gaayu
ko ani me agiyoo too kana ma ukuwagee sema
see kuwa ikii miya ipi.
35 Anii kisee kana ma agiyoo ukuwagee sema
kuwa ikii me nadeeta kaama 'Mikee, dabaa
see bagee kuwa inii okoo kaa tabogeano gaano
pedeo ii' see kuwa ikii me nanekeenemea. Tuhan
Yesus me menaa ena mee inii se niigaabuu taai,
mee ko 'Agiyoo aii masetaa see mée mee daamaa,
ede nao see wegayaa kiya agiyoo aii mantaa see
mée mee ko mee asii esee daamaa, ede nao see

20:33 1Tes 2:5-9

wegayaa' see aseta menaa mee" see kuwa Paulus me asigi menaa.

36 Kuwa menaa asemaata kaama waa kuwa bagee paagoo kagu maga kaa sebaata okoo uduma enaataa sembahyang eeukuwagi.

37 Okoo uduma dimi boodi kaa yegeekea, Paulus yagaa bokaageeta ebe nuunuukea.

38 Paulus me "Eto kaama wodoo ikii se nadi-ipea" see asigi menaa mee kaa kisee dimi boodi ma koo taakea. Okoo Paulus waa kapal komaa kaa badaa maageegea.

21

Paulus mee Yerusalem magaa kaa peeta menaa

1 Paulus ma inii paaya kuwa Epesus magaa kaa tuku-tuku bagee yuwa epao aseta kaama peedoota kapal komaa taa Kos magaa kaa doo-doo peemaayu. Omemaata tokoma mee da muguu Rodos magaa kaa. Kiyoo peemaata kaama muguu naadi Patara magaa kaa.

2 Patara magaa kaa eseanta kaama apanaa kapal komaa ena, Penisia magaa kaa poono see komaa deemaata kaama inii pakaantaa.

3 Peedoota eka yagaa yaato kaama deeyaa naaki Siprus okogoo to. Amoo-sege naadi Siria wee kaa, Tirus magaa kaa peemaayu. Mee komaa da taa doota agiyoo yuwa kiyoo do-geeyamoo taano see yoka inii maga kaa eseantaa.

4 Eseanta kaama mee magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa abanaa naadi aadee semaata okoo paagoo unu petoo eeometaa. Omegeeki

---

20:35 Ibr 13:16

too ko Roh me kuwa bagee paagoo Paulus mee
gaamaasi naadi menaa ase-maneegi. Kisee ase-
maneegi naadi waa Yerusalem magaa kaa se
pooi, se pooi see menaa maamaa asegea.
5 Unu petoo omemaata kaama inii kapal komaa
taa poono see yoka kuwa bagee yuwa okoo me
apii, yogaa uduma inii kota amoo uwo geboo da
kaa mée goeamaano see naadi mée eepeegea.
Peemaata kaama kagu maga kaa sibu naadi
sembahyang eeukuwataa.
6 Epao see menaa aasee naadi kaama inii koma
kaa pakaantaa, okoo yuwa uduma ee kaa peegea.
7 Inii Tirus magaa kaa kaama peedoota kapal
komaa taa Petolemais magaa kaa. Kiyoo eseanta
kaama Yesus yiba ena kenaa bagee agoo yoka
epao aasee naadi okoo paagoo eeometaa.
8 Tokoma mee da peedoota amoo Kaisarea
magaa kaa peemaata kaama Yesus me doometa
menaa yaweganaa see mée ena ekaa da ko
Pilipus wa paagoo eeometaa. Waa ko idukaa
Yerusalem magaa kaa Yesus mikee gaayaa bagee
yuwa paagoo naano agiyoo eewodegeesi naadi
mée petoo wiginta bagee mée ena mee.
9 Waa ukuyogaa wui, Roh me okoo ase-manee
see menaa yuwa yawegataa see ukuyogaa yuwa.
10 Inii wa paagoo omegeeka too ko nabi bagee
ena ekaa da ko Agabus mee Yudea wee kaa
kaama meemaagi.
11 Meemaata kaama Paulus me yupigapii
da taa baametaata dokaa da mee masegeeta
kaama waa ekaato yagaa bado kuwa uduma

21:8 Kis 6:5 **21:10** Kis 11:28

gadimemaagi. Gadimemaata kaama wa me we-
gaano, "Roh Kudus me menaa mee ko kisee: Ani
me mee gadimemaaga mee see see mokoo mee
dokaa da epoo mée waa miya Yerusalem magaa
kaa peemaagi kaboo Yahudi bagee me peneata
kisee one me gadimaapea. One me gadimemaata
kaama apanaa tomaa kaa ebo bagee paagoo
dogeamaapea, see kuwa Roh Kudus me asigi
menaa" see kuwa eewegagi.
12 Kiyoo bagee yuwa ma inii uduma kuwa
menaa yeemaata kaama "Paulus aa Yerusalem
magaa kaa se pooi" see maamaa asetaa.
13 Kiya Paulus me asiino, "Ikii me yege ma
nasegea menaa kuwa kaasee anii dimi boodi
nakiyaagea ya? Yerusalem magaa kaa okoo me
anii one me nagadimaapea miya koosi, bedaa
kuwa too se, Tuhan Yesus Wa ekaa da ogo peesi
yoka anii nabooyaayaa miya koosi, anii poopa"
see asigi.
14 Paulus waa inii me "Se pooi" see menaa mée
si yeegi yoka inii koogo totaa. "Tuhan me gaata-
gaata kuwa too wa kaa yaukuwaaniyaasi yoka
koosi" see inii me asetaa.
15 Kiyoo kaama inii me agiyoo-pagiyoo ayaa
yiba awedoota Yerusalem magaa kaa peetaa.
16 Kaisarea magaa kaa Yesus mikee gaayaa
bagee noonaa ma peegea. Okoo inii mée badaa
maadoota eta mana kaa Manason see mée to
me ee kaa kiyoo pe-eeometaa. Manason mee
ko Siprus magaa kaa mée, idukaa kaama Yesus
mikee gaawoo see mée.

21:13 Kis 20:24, 2Tim 4:7

Paulus mee Yakobus ma aadee seta menaa

17 Inii Yerusalem magaa kaa peemaayaa naaki
Yesus yiba ena kenaa bagee yuwa me inii ede ma
badaa mée maagea.
18 Tokoma mee da Paulus ma inii peedoota
Yakobus paagoo, Yesus mikee gaayaa bagee tuku-
tuku yuwa miya kiyoo topea.
19 Epao see menaa aasee semaata Paulus
me waa mée tomaa-tomaa apanaa yuwa paa-
goo mena eeweganaa simi kaboo Ogatamee
me kisee daamaa ukuwanaa seta, kisee daa-
maa ukuwaaniyaabuu seta menaa yuwa uduma
eewegagi.
20 Okoo kuwa menaa yuwa yeeta kaama
Ogatamee yaapaageekea. Okoo me Paulus asiino,
"Eto ko neawaagi aa yeede. Nakaayoo Yahudi
bagee okoo Yesus mikee gaayaa bagee maamaa
eebaa, se egamaayaa. Okoo Musa me menaa
miya maamaa deewoo see bagee yuwa.
21 Okoo paagoo mée me a kaa menaa kawe-
ganaakea, kuwa ko kisee: 'Paulus waa apanaa
tomaa kaa bagee me magaa kaa peenaaka too
kiyoo Yahudi bagee yuwa paagoo wa me asenaa
see menaa kuwa ko kisee: "Musa me menaa si
yii, ikii yogaanii yuwa kado ponee si yadaapeasii,
Yahudi bagee me ukuwaa-ukuwaa kuwa ekeasii"
kisee menaa yuwa Paulus me eeweganaaki' see
menaa kuwa mée noonaa me a kaa kaweganaa
naadi kaama nakaayoo Yesus mikee gaayaa
bagee yuwa miya yeegea.
22 Aa nakaayoo meemaage see kuwa okoo
mikee ipi kaapea yoka inii kaasee ukuwaano
daamaa see kuwa inii gaagaa taake.

23 Okoo me aa kakagoo kaapea yoka inii me kasiinake menaa kuwa daamaa pe-ukuwaai, kuwa ko kisee: Inii paagoo mée wui kuwa okoo me Ogatamee paagoo 'Anii mee agiyoo taa ma taa kaukuwaapa, se kaukuwaano ko daa' see asemea bagee agoo.
24 Eto ko a me kuwa bagee yuwa badaa maadoota Ogatamee me ee kaa peemaata kaama idukaa Musa me wegata-wegata see see ikii miya ukuwaai. Kuwa ko okoo ma, aa ma ikii kaa pedeo yuwa Ogatamee me 'Eto ko pedeo taa' see kideesi naadi ukuwaa-ukuwaa ukuwaai. Kiyoo kaama okoo wui edooyuu yadaapeasi naadi kepee kuwa a me yaedaai.* Kuwa uduma mée me a me kisee ukuwage yoka see kadeeta kaama aa miya Musa me menaa se wisintaata daamaa yayeetaa see mée to ii see kagaapea, bedaa kuwa a kaa kaweganaa sepea menaa kuwa makapaa menaa too yoka naadi wisintagaapea.
25 Apanaa tomaa kaa bagee, okoo Yesus mikee gaayaa bagee kuwa gaayu ko inii kapoge ena yaebeamaage. Mee kapogee yiba mena kamu wui kuwa too deewoo taano gaano pedeo menaa kuwa ko kisee:

Makapaa ogatamee paagoo kupi-manee see agiyoo se naai,

21:23 Bil 6:13-21 * **21:24** "Okoo wui edooyuu yadaapeasi naadi kepee yaedaai" see mee ko mée me okoo wui 'Okoo me Ogatamee paagoo mee agiyoo taa ma taa kaukuwaapa see aseta agiyoo mee daamaa yaukuwataagea ii' see kuwa nekeensi naadi Ogatamee paagoo agiyoo yakupi-maneeta kaama okoo me edooyuu yadaapeasiipea. Kuwa uduma yaukuwasi naadi kepee yuwa Paulus me yaedaai see aseta.

otoopa aadoge-maadoge se taai,
agiyoo tadaa geeniino taa kaa se naai,
tadaa kuwa miya se naai
see menaa kuwa kapoge kaa okoo yaebeamaage"
see asegea.
26 Kisee asegea naadi tokoma mee da Paulus
me kuwa mée wui to badaa maadoota Ogatamee
me ee kaa peemaata kaama kuwa asegea-asegea
see see ukuwagea. Okoo kaa pedeo yuwa taa
kisi naadi ukuwaa-ukuwaa ukuwamaata kaama
peedoota Ogatamee me ee kaa imam bagee
paagoo asiino, "Mee naagoo, mee naagoo inii
kaa pedeo yuwa taa kisi naadi omegee setaa
to sikii kaapa yoka mee naagoo inii mée ena-
ena kaa kupi-maniino agiyoo mée yakupi-manee
taai" see asigi.

Paulus mee peneata menaa

27 Kuwa unu petoo omegee setaa to sikii kaano
see naagoo Asia wee kaa bagee, Yahudi bagee
mée noonaa me Paulus waa Ogatamee me ee
kaa tupi see deegea. Okoo Paulus be kaa apanaa
kiyoo topea bagee yuwa miya be kisi naadi
menaa eeweganaa naadi Paulus peneasegea.
28 Peneata kaama okoo me ebo menaa kaa,
"Israel bagee yuwao, inii kaa mée tabogiweei.
Mee mée mee wa me peenaa see magaa uduma
inii Yahudi bagee ma, Musa me menaa ma,
Ogatamee me ee miya kuwa uduma wisineekee
menaa too mée topenaaki. Bedaa kuwa too se,
wa me apanaa tomaa kaa bagee badaa maadoota
Ogatamee me ee geboo da kaa eepeepi, kisee

21:25 Kis 15:29

nakaayoo pedeo kiyaagi nao" see asegea. Kisee asegea kiya taa.†

29 Paulus waa ma epo peenaa see bagee ena ekaa da ko Tropimus, Epesus magaa kaa bagee waa ma epo kota kaa aii peenaa sepea yuwa okoo me deeta kaama 'Ogatamee me ee geboo da kaa miya waa eepeepi yaai' see gaagea kiya taa.

30 Kuwa menaa yaai naadi mee magaa kaa bagee eebaa epo enaataa yiibaga Paulus pe-peneata kaama Ogatamee me ee amoo yaato dogeamaata kaama kisee ki tapa yaato kenee yuwa muntaagea.

31 Paulus patamaano see koo taakea kaboo mena doodoota yiibaga Roma kaa bagee tentara eboo paagoo pe-eewegaano, "Yerusalem magaa kaa bagee kuwa uduma omaago ma, kagoo ma koo taakea" see asegea.

32 Kisee ki yiibaga tentara eboo ma, okaa yago bagee yuwa ma, okoo me ebo-ebo yuwa ma kuwa uduma enaataa peedoota kuwa bagee yuwa paa-goo peemaagea ko kuwa Paulus dakametaakea bagee yuwa me mee tentara eboo ma, okaa yago bagee yuwa ma kuwa deeta kaama okoo me dakametaakea yuwa ekeasegea.

33 Mee tentara eboo me Paulus peneata kaama "Waa pose onee wiya kuwa me gadimetagaai" see asigi. One gadimetaata kaama wa me okoo asiino, "Mee mée mee maamee naa ya? Waa maagiyoo ukuwapi naa ya?" see asigi naaki

† **21:28** Ogatamee me ee geboo da kaa apanaa tomaa kaa bagee toono daa see yoo agoo kemaata okoo me "Paulus me kisee nakaayoo pedeo kiyaagi nao" see asegea.

34 okoo ebo menaa kaa mée noonaa me mena
ena asegea, mée noonaa me mena ena asegea.
Mena eebaa naadi se nekeenigi yoka wa me
kuwa okaa yago bagee paagoo "Inii me ee kaa
taa badaa niimaadoota pooi" see asigi.
35-36 Badaa maagea kaboo mée tabaa da dimi
nagi. Okoo uuto kaama "Niipatamaai, niipata-
maai" see menaa mee too wegawookea. Ee
dedaa da kaa peemaata kaama Paulus mee daka-
maapea yoka naadi Paulus yagaa kaa doodoo
pakagea.

Paulus me mée yuwa eewegata menaa

37 Mee ee kaa peemaata kaama Paulus me
Yunani menaa kaa mee tentara eboo asiino,
"Mena ena kaawegaano daamaa ye?" asigi naaki
wa me "Sooi, Yunani menaa aa ipi ye?
38 Ni me kagaano ko miyoo taa Mesir kaa mée
to wa me Roma kaa bagee abagaapeasiino see
naadi kaama mée patamaano omaago see bagee
eebaa, mée empat ribu waa naa ebo mee maga
ugii da kaa badaa maami mée mee ko aa see
kagaaga" see asigi.
39 Paulus me asiino, "Anii ko Yahudi bagee,
Kilikia wee kaa ebo kota Tarsus magaa kaa
kaama nakabata mée. Eto ko anii kuwa yoo da
kaa topea bagee yuwa mena eewegaanaka" see
asigi naaki
40 "Daamaa, eewegaai" asigi. Paulus waa dedaa
da taa yiinaageeta kaama kuwa bagee tabaa
da koogo toomaasi naadi yagaa da yagaataagi.
Okoo uduma koogo toomaagea kaboo waa Ibrani
menaa kaa mena eewegagi.

22

1 Wa me okoo asiino, "Neawaagi nokaa yuwa,
neebee nokaa yuwa, neataagi nokaa yuwa ikii
uduma ni me menaa daamaa nayii. Ikii me
anii pedeo agiyoo ukuwaano taa ii see kuwa
nanekeensea naadi menaa kiiwegaanaka" see
asigi.
2 Waa Ibrani menaa kaa eewegagi kemaata
okoo esee daamaa koogo yiitookea. Wa me
asiino,
3 "Anii ko Yahudi kaa mée, Kilikia wee kaa
Tarsus magaa kaa nakabata mée kiya anii
nakaayoo Yerusalem magaa kaa ebo keta. Mena
natupiino ko Gamaliel damaa to wa me ipiipi
natupiwoo simi. Idukaa Musa me inii me bagee
tupi-maneeta menaa yuwa uduma anii miya
Ogatamee nao naadi kuwa menaa too omaago
ma yayeewoo, deewoo seta, anii kisee mée keta.
Eto kenaagoo ikii miya Ogatamee nao naadi
kuwa menaa omaago ma deewoo see bagee
yuwa kideega.
4 Idukaa anii kuwa Yesus me etaa yaato menaa
yuwa be kaa kuwa menaa peneata bagee yuwa,
paayogaa miya, api miya okoo uduma boosi
naadi one me gadimemaata kaama digiyoo ee
yiba dogeamoo segee sema.
5 Kuwa anii kisee ukuwagee seta menaa kuwa
Ebo Imam ma, Yahudi kaa mena pekataa see
bagee yuwa ma okoo miya naipi kegea yoka
makapaa se, mikee menaa yoka see kuwa okoo
me kiiwegayaa. Okoo kapoge ena neegea, mee
ko anii Damsik magaa kaa kiyoo Yesus mi-

22:3 Kis 9:1-19, 26:4-18

kee gaayaa bagee yuwa daba pe-peneata badaa
maadoota Yerusalem magaa kaa kaama huku-
man manisi naadi kapogee mee. Neeta kaama
anii peedoota Damsik magaa kaa kiyoo Yahudi
bagee paagoo kapoge maniino see naadi peetaa.
6 Damsik magaa kaa peemagaano see koo
taaka too ko kenoo to mée mumoo to kaa see
kaboo kisee ki taka ena epoo to wodoo kaama
wikimedoota magaa da kaa ni paagoo esee-
nabaaga, uduma kisee wikimegooga dimi nagi.
7 Anii magaa to kaa esee-gapuunta kaama mée
mena wuu da yeetaa. 'Saulus, Saulus wae. Aa
kaasee kaa nawegee-wegee taake?' see nasigi.
8 Ani me 'Tuhan, Aa maamee ya?' see asiyaa
naaki 'Anii ko a me nawegee-wegee taa see Mée,
Yesus, Nazaret magaa kaa Mée mee' see nasigi.
9 Kuwa anii ma epo peetaa see bagee yuwa mee
epoo to wodoo kaama wikimega kuwa deegea
kiya mena naawegataaki yuwa se nekeenegea.
10 Kiyoo kaama ani me 'Tuhan, wae, anii eto
kaasee ukuwayaa naa ya?' see asiyaa naaki
'Aa anoogeeta Damsik magaa kaa pooi. Kiyoo
peemaata kaama Anii a me kisee agiyoo, kisee
agiyoo uduma naukuwanaa siwoose naadi a kaa
kaekeasiipa menaa kuwa kiyoo bagee ena me
kasiipi' see nasigi.
11 Anii diino naka, kuwa esee-wikimpa yuwa
esee ebo kemaata emaa digiyoo kega yoka anii
ma epo peenaa see bagee me anii yagaa nape-
neata Damsik magaa kaa badaa namaagea.
12 Damsik magaa kaa peemaayaa naaki kiyoo
mée ena tupi, ekaa da ko Ananias. Waa ko Musa
me menaa ipiipi yadeetaa see mée, kiyoo Yahudi

bagee yuwa me waa Ogatamee ebo ekee taa see
mée ii naadi yaapaageekea, waa kisee mée to.
13 Waa ni paagoo meemaata kaama ni geboo
da kaa yiinaageeta nasiino, 'Saulus, wae, Yesus
yiba ena kenaaya, aa diino keago kaai' see nasigi
naaki kisee ki taka ena anii diino keago, anii waa
daamaa deetaa.
14 Bedaa wa me nasiino, 'Idukaa kaama inii
me bagee me ebo ekee, yaapaagee siwoo see
Mée Ogatamee Wa me kawigintaagi. Mee ko Wa
me gaata-gaata dimii yuwa a me ipi kese naadi
kawigintaagi, bedaa dimi topoo too see wegawoo
seta Mée Yesus mee a me daamaa deese naadi
ma, Wa me ebe kaa menaa miya daamaa yeese
naadi ma kawigintaagi.
15 A me kuwa Waa deepe-deepe yuwa ma, a me
yeepe-yeepe yuwa ma kuwa uduma mée tomaa
uduma daamaa yeesi naadi yaweganaa see mée
kaape.
16 Kisee kemaata aa kaasee kaa aii toomuu
taake naa ya? Aa uwo katukumisi yoka anoogii.
A me pedeo yuwa uduma kawetogeepeasiipi
yoka Tuhan ekaa da ebo nao naadi Wa paagoo
maamaa asii' see kuwa Ananias see mée to me
nasimi menaa.
17 Kuwa wodoo taa anii metaki peedoota
Yerusalem magaa kaa peemaata kaama
Ogatamee me ee kaa sembahyang taaka too
dega-dega kaa
18 Yesus deetaa. Wa me nasiino, 'A me Ni kaa
naweganaa taape menaa kuwa nakaayoo bagee
me se masiipea yoka aa nakaayoo Yerusalem
magaa kaa kaama mani pooi' see nasigi.

19 Ani me asiino, 'Kiya Tuhan, anii Aa mi-
kee kagaayaa bagee yuwa wegee-wegee senaa
sema kuwa Yahudi bagee okoo miya naipi kegea
yoka ni me menaa nayiipea gaaga. Kuwa ko
sembahyang segee see ee kaa kiyoo Aa mi-
kee kagaayaa bagee yuwa anii peneata noonaa
dakameamoo sema, noonaa digiyoo ee yiba
dogeamaama, anii kisee ukuwanaa segee sema
kuwa okoo miya naipi kegea.
20 Bedaa A me menaa kadoonaa seta mée
Stepanus mee patamemea kaboo anii ede kaa
kuwa patametaakea bagee okoo me ebo dokaa
beamoo sepea yuwa yadiitoo sema, see kuwa
okoo miya kisee naipi kegea yoka ni me menaa
nayiipea see kuwa anii gaaga' see asetaa.
21 Kiya Tuhan me nasiino, 'Aa pooi, Anii mée
tomaa-tomaa apanaa yuwa paagoo beesekaa
kapeeyaapa yoka' see kuwa dega-dega kaa
nasimi" see kuwa Paulus me eewegagi menaa.

22 Kuwa Yahudi bagee tabaa da Paulus me
menaa koogo yiitookea kiya wa me "Anii mée
tomaa-tomaa apanaa yuwa paagoo beesekaa
kapeeyaapa see nasimi" see menaa ponee to
kuwa asigi naaki kuwa yiitookea bagee yuwa me
kagoo kegea, ebo menaa kaa "Yaai, mee mée mee
kisee too umiwoo, toowoo siyaano kuwa pedeo
yoka patamaakee too daamaa" see wegagea.
23 Okoo ebo menaa kaa yaai-yaai seamookea,
okoo me ebo dokaa beamoo naadi maga ponee
masegeeta epaawee da taa sigimeatookea, kisee
ukuwagea.

22:20 Kis 7:58

24 Kisee yaai-yaai taakea kaboo mee tentara eboo me "Paulus apee mani ee yiba dogaai" see asigi. Ee yiba dogeamaata kaama Paulus maagiyoo ukuwapi kemaata kuwa bagee yuwa yaai-yaai koo taakea ya see kuwa waa ewo. Paulus wa me kuwa koo sipi yuwa mée asisi yoka naadi "Pepeaduu me niidakamaai" see asigi.

25 Paulus me yagaa yuwa one me gadimemaata kaama umiyaata pepeaduu me dakameamoo taano see kookea kaboo Paulus me kiyoo okaa yago bagee me eboo ena paagoo asiino, "Roma kaa bagee ma endagii see mée ena, wa me menaa daamaa yayiino miya taa, daamaa yadiino miya taa kaa naa ikii me dakamiyaa ye?" see asigi.*

26 Mee mée to Paulus me asigi menaa da doodoota mee tentara eboo paagoo asiino, "Ei, neataagi. Mee mée mee ko Roma kaa bagee ma endagii see mée yoka aa maagiyoo naa ukuwaape?" see asigi.

27 Kisee asigi naadi mee tentara eboo peedoota Paulus paagoo "Aa Roma kaa bagee ma endagii see mée mikee ye, taa ye?" asigi naaki "Mikee" asigi.

28 Mee tentara eboo me asiino, "Anii Roma kaa bagee ma endagii kaano see naadi kepe maamaa eebaa manema" see asigi. Paulus me asiino, "Anii gaayu ko kepe edaano taa, anii nakabata wodoo

---

* **22:25** Paulus waataagi mee Roma kaa mée kemaata Paulus miya Roma kaa bagee ma endagii see mée yoka okoo wa me menaa daamaa yayiino taa, yadiino taa kaa aii dakamiyaa kuwa daa yoka naadi kaama Paulus me aseta menaa.

anii miya Roma kaa bagee ma endagii see mée yoka" see asigi.

29 Asigi naadi kisee ki kuwa Paulus dakamaano see koo sepea bagee yuwa me waa ekeata amaa kaa peegea. Tentara eboo miya Paulus waa Roma kaa bagee ma endagii see mée kiya one gadimpea kuwa yaai naadi wedaagi.

Paulus me Yahudi kaa mena pekataa see bagee paagoo eewegata menaa

30 Tokoma mee da tentara eboo me Paulus waa maagiyoo ukuwapi kemaata Yahudi bagee yuwa me wa kaa pedeo menaa yawegamea ya see kuwa daamaa nekeeniino see naadi kaama "Imam ebo yuwa ma, Yahudi kaa mena pekataa see bagee yuwa ma uduma meei" see asigi. Meemaagea kaboo wa me Paulus one yaekegataata kaama kuwa bagee yuwa paagoo eepeegi.

23

1 Peemaata kaama Paulus me kuwa Yahudi kaa mena pekataa see bagee yuwa pe-diitoo naadi kaama asiino, "Neawaagi nokaa yuwa, neebee nokaa yuwa, wae. Anii ko idukaa kaama eto kenaagoo too Ogatamee ma dimii menaa kaa too umiwoo see mée, daamaa ma, pedeo ma kuwa dimi yiba ipiipi wiginiwoo, toowoo see mée mikee kisega" see asigi.

2 Kisee asigi naadi Ebo Imam ekaa da ko Ananias wa me Paulus geboo da kaa yiinaageeta topea bagee yuwa "Paulus mee ebee to kaa yagaa kopaa niitokoasii" see asigi.

3 Kisee asigi naadi Paulus me Ebo Imam asiino, "Yaai, aa dimi daamaa poga-poga naadi mée deebaa see mée, Ogatamee me too yagaa kopaa katokoasiipi. A me anii Musa me menaa yawisintaagi ye naadi ipiipi naapaadee taano see kiya kuwa menaa daamaa wegaano taa kaa a me 'Waa ebee to kaa yagaa kopaa tokoasii' see asege mee ko daa, a me too Musa me menaa yawisintaage" see asigi.

4 Paulus geboo da kaa yiinaageeta topea bagee yuwa me asiino, "Aa Ogatamee me Ebo Imam tuyaata mée paagoo kisee wisineekee menaa yawegaano uu ye?" asigi naaki

5 Paulus me "Yaai, neawaagi nokaa yuwa, waa ko Ebo Imam yoka see kuwa anii ewo kaa asega. Ogatamee me menaa ena mee ko kisee: 'Ikii me eboo yuwa kuwa pedeo menaa si yawegaai' see ebeamaata yoka" see asigi.

6 Kuwa mena pekataa see bagee yuwa noonaa Saduki kaa bagee, noonaa Parisi kaa bagee, Paulus me kisee nekeenta kaama wa me ebo menaa kaa wegaano, "Neawaagi nokaa yuwa, neebee nokaa yuwa, anii ko Parisi kaa mée to, ni me bagee idukaa kaama miya Parisi kaa bagee. Anii nakaayoo nadogeamaagea kuwa ko boota bagee aya andoo pootagea see menaa kuwa anii maamaa diitoo siwoo taa see mée kemaata" see wegagi.

7 Kisee wegagi naaki Parisi kaa bagee ma, Saduki kaa bagee ma aawisi-maawisi, aakago-maakago naadi kutuu wiya wuditaagea.

8 Saduki kaa bagee gaayu ko "Boota bagee aya se andoo pootagea. Malaikat bagee, paa, kisee

agiyoo miya taa agiyoo, makapaa menaa too"
kisee wegataa see bagee yuwa. Kiya Parisi kaa
bagee gaayu ko kuwa makapaa menaa se, mikee
menaa too yoka naadi doowoo see bagee yuwa.
Kisee kemaata Paulus me wegagi menaa kuwa
kaa okoo aawisi-maawisikea.
9 Okoo kisee ebo menaa kaa aakagoo taakea
kaboo Parisi yaato bagee, Musa me menaa ipi
see bagee mée ekea wiya waa naa yiinaageeta
omaago ma asiino, "Mee mée mee ko wa kaa
pedeo menaa taa see deege. Malaikat bagee yee,
apanaa mee see see bagee ena yee wa paagoo
kuwa menaa eewegata kepa" see asegea.

10 Kuwa bagee tabaa da aakago-maakago
taakea kuwa ebo kedaa naadi kaama mee tentara
eboo me kuwa bagee yuwa me Paulus mee
peneata yagaa aagoeki-maagoeki taapea yaai
naadi "Mani Paulus mee badaa maageeta inii me
ee kaa kiyoo pe-ekeasii" see asigi.

11 Pe-ekeata kaama toomuu naadi daatooyiba
yaato Tuhan Waa Paulus paagoo yiinaageeta
asiino, "Aa pesee ma tooi. Yerusalem magaa kaa
Ni kaa menaa nawegagee sepe see see mokoo
bedaa Roma magaa kaa miya pe-nawegaano
gaano pedeo yoka" see asigi.

12 Tokoma mee da Yahudi bagee noonaa
yigimemaata kaama wegaano, "Inii eto Paulus
mee patamaano taa miyoo uwo ma, naano
agiyoo ma kuwa taa ma taa peenaa ma se
niinoodee taai, naano ko daa, inii me waa
patamemaata kaama wodoo too bedaa daba
naapea" see menaa kuwa wegataagea.

13 Kuwa Paulus patamaano see kookea bagee
eebaa, kuwa uduma ko mée wiya asii agoo.
14 Kiyoo kaama kuwa bagee yuwa peedoota
imam ebo yuwa ma, apanaa Yahudi kaa ebo-ebo
yuwa ma paagoo peemaata kaama "Inii uduma
'Paulus patamaano taa kaa agiyoo ena ma naano
ko daa' see menaa kuwa inii wegataage.
15 Kisee kemaata eto ko ikii ma, mena pekataa
see bagee yuwa ma uduma peedoota tentara
eboo paagoo kisee niiasii: 'Inii Paulus paagoo
mena ena waa naa bedaa asedee taano see yoka
Paulus mee nakaayoo badaa mée yamaawaai'
see pe-niiasii. Paulus metaaki kaboo da inii eta
mana kaa yuumaanemaata kaama patamaape"
see asegea.

16 Kuwa menaa yuwa Paulus me ukuyogaa
mee yoopaa yeemaagi. Waa kuwa menaa doo-
doota tentara bagee me ee yiba Paulus paagoo
pe-eewegagi.
17 Kiyoo kaama Paulus me okaa yago bagee me
eboo ena mena ogegeeta asiino, "Mee yogaa mee
tentara eboo paagoo mena ena eewegaano see
yoka badaa namaawaai" see asigi.
18 Mee yogaa to badaa maadoota tentara eboo
paagoo "Paulus me mena naogeta kaama 'Mee
yogaa mee tentara eboo paagoo mena ena eewe-
gaano see yoka badaa namaawaai' see nasigi
yoka" see asigi.

19 Mee tentara eboo me yogaa to yagaa da
peneata kaama mée taa see yoo badaa maagi.
Ekea too kaboo wa me "A me naawegaano see
menaa mee mapea menaa naa ya?" see asigi.

20 Yogaa to me asiino, "Yahudi bagee kuwa
okoo me 'Inii bedaa Paulus paagoo mena ena
waa naa asedee taano see yoka waa tokoma
mena pekataa see bagee yuwa paagoo badaa
mée yamaawaai' see kuwa okoo me kisee kasi-
ipea
21 kiya si yayii, Paulus mee okoo paagoo se
eepooi. Okoo mée eebaa, mée wiya asii okoo
me 'Inii uduma Paulus patamaano taa kaa agiyoo
ena ma naano ko daa, patamemaata kaama
too daba naapea' see menaa kuwa okoo me
wegataamea. Eto kiipaa miya okoo Paulus mee
yuumaanemaata toomuu taakea. A me 'Daamaa,
Paulus mee okoo paagoo badaa yamaagii' see
asiipe menaa kuwa too okoo me kayiino see
naadi toomuu taakea yoka aa si yayii" see asigi.
22 Tentara ebo me asiino, "A me 'Anii tentara
eboo paagoo kisee eewegapa' see kuwa mée se
asii. Eto sikii yoka pooi" see asigi.
23 Aseta kaama bedaa okaa yago bagee me
eboo wiya mena ugigi. Wa me ekea asiino,
"Okaa yago bagee mée ogei me badoo wiya kuwa
yigimeeii taai. Okaa yago bagee, kuda wodaa
dagii da taa doonaa see bagee mée bado ena
ma gaasi miya, wuya doonaa see bagee ogei me
badoo wiya miya kuwa uduma yigimeeii taai.
Yigimemaata kaama ikii paaya daatooyiba yaato
keno iyee see kaboo Paulus mee Kaisarea magaa
kaa badaa magaai. 24 Waa miya kuda wodaa
dagii da taa peesi yoka waa miya woda wiya waa
naa yawigineai. Waa Gubernur Peliks paagoo
daamaa badaa maasi yoka eepooi" see asigi.
25 Kiyoo kaama mee tentara eboo me kapoge

ena Peliks paagoo yaebeagi. Menaa da mee ko kisee:
26 "Anii ko Klaudius Lisias. Aa Ebo Gubernur Peliks see mée damaa to paagoo kaebeaga. Epao.
27 Mee mée mee ko Yahudi bagee noonaa me peneata kaama patamaano see koo sepea kiya waa ko Roma kaa bagee ma endagii see mée to see kuwa mée me naipi kiyaagea yoka anii yaai naadi okaa yago bagee ma inii epo moga peedoota kuwa bagee paagoo waa patagadoo peepe.
28 Waa kuwa bagee yuwa ma mapea menaa agoo see kuwa anii nekeeniino see naadi kaama mee mée to okoo Yahudi kaa mena pekataa see bagee yuwa paagoo waa badaa maadooyu,
29 okoo wa me pedeo yuwa kisee-kisee yeemaayu. Kuwa okoo wa kaa menaa kuwa ko ebo menaa se, waa bogaano gaano pedeo kaa menaa se, digiyoo ee yiba dogeamaano gaano pedeo kaa menaa miya se kiya Yahudi bagee me deewoo seta menaa-panaa yuwa waa tuunuu sipi kuwa kaa too waa kagoo ebo ketaakea.
30 Kuwa kaboo da taa ko nakaayoo Yahudi bagee noonaa me waa patamaano see naadi wegataata menaa kuwa anii yeemaata kaama kisee ki waa a paagoo badaa maasi naadi pooi see asetaa. Kiyoo kaama anii kuwa Yahudi bagee yuwa paagoo 'Ikii me wa kaa menaa yuwa doodoota Gubernur Peliks paagoo pe-asii' see asetaa. See kuwa, kaama taa" see menaa kuwa kapoge kaa yaebeamaagi.

31 Mee tentara eboo me Paulus mee eepooi see menaa kuwa okaa yago bagee yuwa yeemaata

kaama daatooyiba yaato Paulus badaa maadoota
eta mana kaa Antipatris magaa kaa omemaayu.
32 Tokoma mee da kuwa kuda wodaa taa
doonaa see bagee yuwa me too Paulus badaa
maadoota eepeegea, kiyoo kaama okaa yago
bagee yuwa ee kaa metaki peegea.
33 Kuwa kuda wodaa taa doonaa see bagee
yuwa Kaisarea magaa kaa Gubernur paagoo
peemaata kaama mee kapogee manegea, Paulus
mee miya wa paagoo badaa maagea.
34 Gubernur waa mee kapogee daamaa
deemaata kaama "Waa kayoo bagee?" asigi
naaki "Waa ko Kilikia wee kaa bagee" asegea.
35 Wa me Paulus asiino, "Aa ma mena agoo
see bagee yuwa meemaagea kaboo anii okoo
me menaa ma, a me menaa ma kuwa uduma
daamaa ipiipi yeemaata kaama mena kadaaku-
miipa" see asigi. Kiyoo kaama wa me okaa
yago bagee paagoo asiino, "Paulus mee badaa
maadoota Herodes boota me ee kaa kiyoo ekeata
nadiitoo taai" see asigi.

24

Yahudi bagee me Paulus kaa menaa yuwa Gubernur Peliks paagoo eewegata menaa

1 Unu idibi omemaata Ebo Imam Ananias
mee ma, Yahudi kaa ebo-ebo yuwa noonaa ma
meemaagea. Okoo yaato mena eewegaano mée
ena miya badaa maagea, ekaa da ko Tertulus see
mée.
2 Okoo meemaagea kaboo Peliks me "Paulus
waa miya ni paagoo badaa namaagii" asigi.
Badaa maageegea kaboo mee Tertulus see mée

to me kuwa Paulus kaa menaa yuwa eewegaano
ko kisee: "Ebo Gubernur damaa to Peliks aa ko
nakaayoo inii me magaa kaa ebo mée eetoogee
siyaa yiba uduma daamaa agiyoo too kedaa
siwooka, kuwa ko aayape taa, emee-emee too
segee see, bedaa a me daamaa ipi kaa mée
yaukuwagee see agiyoo kuwa me kiyoo magaa
kaa bagee daamaa toogeekea.
3 Kuwa agiyoo yuwa inii nakaayoo bagee
uduma kanekeenege yoka kiiboo, paamee see
kasege.
4 Ni me menaa kuwa aa nayiino ko kana
kaape yoka eebaa togoo se kaawegaapa. Anii
kaawegaanaka ponee to kuwa epa naekeasii,
daamaa nayiitoo taai.
5 Kuwa ko Paulus waa mée yuwa aakago-
maakago siyaabuu senaa see mée. Wa me
peenaa see magaa kaa kuwa uduma Yahudi
bagee yuwa paagoo mena eeweganaaki naaki
kagoo eebaa, mena eebaa aakookea. Bedaa waa
ko mee Nazaret magaa kaa Mée Wa yaato bagee
yuwa tuku see mée ena.
6 Kuwa too se. Ogatamee me ee kaa ukuwaano
daa see agiyoo ena mee wa me ukuwaano see
koo sipi kiya inii me pe-peneaseme. [Inii Yahudi
bagee me too inii me okaa da menaa doodoo waa
hukuman maniino see
7 kiya tentara eboo Lisias mee meemaata
kaama wa me Paulus mee inii me yagaa kaa
kaama omaago ma pekageemi. Wa me Paulus
masegeeta kaama asiino,

24:6 Kis 21:27-29

8 'Waa ma mena agoo see bagee yuwa Peliks paagoo pooi' see mée asimi naadi kaama a paagoo mege.] A me too Paulus paagoo apaadee semaata kaama aa miya wa me pedeo yuwa ipi kaape, inii wa kaa menaa kuwa uduma mikee menaa yoka see kuwa aa miya nekeeniipe" see kuwa Tertulus me eewegagi menaa.
9 Kiyoo Yahudi bagee apanaa yuwa me "Kuwa kaawegagi menaa kuwa mikee menaa too" see asegea, kisee Paulus wisinegea.

Paulus waa ekaato kaa menaa Peliks paagoo eewegata menaa

10 Kiyoo kaama Gubernur me Paulus waa ekaato kaa menaa kuwa eewegasi naadi yagaa begoasigi. Paulus me eewegaano ko kisee: "Ebo Gubernur, aa tahun eebaa mee magaa kaa inii me menaa daamaa mée yadaakomee siwoo segeeke see kuwa anii ipi yoka eto ko ani kaa menaa ede ma kaawegaanaka.
11 Ni me kasiinaka menaa uduma apanaa bagee me miya 'Paulus me menaa kuwa mikee menaa too' see kasiyaa. Kuwa ko anii Ogatamee ebo ekee, yaapaagee taano see naadi Yerusalem magaa kaa peemaata kaama unu gaasi ma wiya waa naa ompa.
12 Anii Ogatamee me ee kaa miya, sembahyang segee see ee kaa miya, mee magaa kaa aii peenaa see yoo miya kiyoo-kiyoo anii mée ena ma aaw-isii taano taa, mée aakago-maakago siyaabuu siyaa menaa miya peenaa ma wegaano taa.
13 Kuwa 'Paulus me kisee pedeo agiyoo ukuwapi, kisee pedeo agiyoo koo sipi' see

kasegea menaa kuwa uduma aii menaa, kisee
ukuwapi see nadeeta bagee ena ma taa.
14 Mikee menaa ena kasiino ko kisee: Anii ko
Yesus me etaa yaato menaa yadoowoo see mée.
Kuwa Yahudi bagee yuwa me kuwa menaa yuwa
makapaa menaa too naadi kaama nabe kegea
kiya inii Yahudi bagee me idukaa kaama ebo
ekee, yaapaagee siwoo see Mée Ogatamee mee
anii miya yaapaagee siwooka. Musa me menaa
ma, nabi bagee me menaa ma, kisee ebeamaata
menaa uduma anii miya kuwa mikee menaa ii
see gaataa see mée.
15 Ogatamee me dimi topoo see bagee miya,
dimi pedeo see bagee miya uduma aya andoo
peeyaabuu taatagi ii see menaa kuwa anii miya
apuwa bagee yuwa see see mee naagoo diitoo
siwoo see.
16 Anii kisee diitoo siwoo naadi kaama pedeo
dimii, pedeo menaa uduma wigintaata Ogatamee
emaa dagii da kaa miya, mée emaa dagii da kaa
miya daamaa dimii, daamaa menaa kuwa kaa
too umiwoo, toowoo segeeka.
17 Idukaa ko tahun wiya, wedo waa naa
anii apanaa magaa kaa peenaa naadi kaama
bedaa metaki meedoota Yerusalem magaa kaa
peemaayu. Ani me Yahudi bagee okoo daba
bagee yuwa paagoo manisi naadi kepee yadoopa,
bedaa Ogatamee paagoo maniinaka dimii agoo.
18 Anii peedoota Ogatamee me ee kaa
peemaata kaama ani kaa pedeo yuwa Ogatamee
me 'Eto ko pedeo taa' see nadeesi naadi agiyoo
ukuwamaayu. Ukuwamaata kaama toomuu

24:17 Kis 21:17-28

taaka too ko Yahudi bagee noonaa nadeegea.
Ni paagoo mée eebaa taa, mée aakago-maakago
siyaabuu siyaa menaa ena miya anii asiino taa,
inii kiyoo bagee uduma kisee koogo toomuu.
19 Anii kiyoo nadeepea bagee kuwa noonaa
Asia wee kaa bagee. Okoo me anii pedeo agiyoo
ena ukuwaga see nadeepea naaki okoo nakaayoo
a paagoo me-kasiyaa.
20 Bedaa etoo miyoo taa naagoo anii Yahudi
kaa mena pekataa see bagee yuwa paagoo
nadogeamaamea kaboo okoo me kisee ni kaa
pedeo menaa ena waa naa nadeemea naaki eto
nakaayoo Yahudi bagee topea yuwa okoo me too
aa kasiyaa. Kiya kisee menaa uduma taa.
21 Kiya ni me okoo paagoo eewegama menaa
ena mee ko kisee: 'Boota bagee aya andoo
pootagea see menaa kuwa anii omaago ma
yadoowoo see mée kemaata anii eto kenaagoo
nakaayoo nadogeamaagea' see menaa kuwa anii
ebo menaa kaa eewegama" see kuwa Paulus me
Peliks paagoo eewegagi menaa.
22 Peliks waa ko Yesus me etaa yaato menaa
kuwa waa ipi see mée. Wa me asiino, "Eto kiipaa
sikii. Mee kaama amoo menaa se kiyiipa. Paulus
wa me pedeo agiyoo ukuwapi ye, ukuwaano taa
ye see yadaakumiino menaa kuwa tentara eboo
Lisias mee meemaagi kaboo kisiipa" see asigi.
23 Kiyoo kaama Peliks me okaa yago bagee me
eboo ena asiino, "Paulus waa daamaa diitoo taai
kiya one se gadimaai. Wa me epa see bagee
yuwa me waa gaano pedeo agiyoo manisi yoka
si yataamaai" see asigi.
24 Unu wiya, wedo waa naa omemaata kaama

Peliks wa me apii to, Yahudi kaa apii to ekaa da
ko Drusila badaa maagi. Paulus me menaa yiino
see naadi "Paulus badaa namaagii" see asigi.
Badaa maageegea kaboo Paulus me Yesus Kristus
mikee gaasi naadi menaa daamaa eewegagi.
25 Wa me eewegaano menaa kuwa ko topoo
see dimii kaa umiwoosi naadi menaa ma, ekaato
daamaa muniwoo, deewoosi naadi menaa ma,
bedaa Ogatamee me mée tomaa wigintagaatagi
menaa ma kuwa uduma Paulus me eewegaamoo
siyaa naaki Peliks waa weda kigi. Wa me Paulus
asiino, "Eto kiipaa sikii, aa pooi. Anii poono
etaa taa kaapa naagoo kaagaa ena ma aa badaa
kamaasi naadi asiipa" see asigi.
26 Peliks me asigi menaa da kuwa ko Paulus
waa mee digiyoo ee yiba kaama daba peeyaasi
naadi kepee niipi ye naadi kaama egaa eebaa
"Paulus ni paagoo badaa namaagii" see asegeeki,
ekea kaagaa eebaa mena aawegaa segeekea.
27 Kisee ukuwagee naadi tahun wiya
omemaata kaama mee magaa kaa apanaa ebo
tookee bagee ena ekaa da ko Perkius Pestus see
mée mee Peliks komoo eetugi. Peliks me Paulus
daba peeyaano taa. Waa Yahudi bagee me naede
kisi naadi digiyoo ee yiba kisee yaekeasigi.

25

Paulus wa me menaa Ebo Kaisar paagoo too pe-eewegaano daamaa yoka naadi aseta menaa

1 Pestus waa Yudea wee kaa ebo eetoono see
naadi Kaisarea magaa kaa peegi. Mee magaa kaa
unu wedo omemaata kaama Yerusalem magaa
kaa peegi.

2 Peemaagi kaboo imam ebo yuwa ma, Yahudi
kaa ebo bagee apanaa yuwa ma okoo me
Paulus wa kaa menaa yuwa Pestus paagoo pe-
eewegagea.
3 "Paulus mee nakaayoo kaama too mena
mée yadaakomeesi yoka nakaayoo badaa mée
yamaagii see mée yaasii. Mee ko a me kisee
daamaa mée yaukuwaaniyaape see kuwa inii
kaede kaape" see asegea. Okoo me kisee asegea
menaa kuwa ko Paulus mee eta mana kaa
patamaano see naadi deebaa see menaa too.

4 Pestus me asiino, "Taa, Paulus waa ko
Kaisarea magaa kaa digiyoo ee yiba toomuu
taaki, eebaa umiino taa kaa anii miya kiyoo
poota.
5 See kemaata ikii me tuku-tuku bagee yuwa
anii ma enaataa pookee. Peemaata kaama waa
pedeo agiyoo ena ukuwapi gaayu ko ikii kuwa
waa ma menaa yuwa wegasea yoka" see asigi.

6 Unu wagoo waa naa, gaasi waa naa
omemaata kaama Pestus nuwaa Kaisarea magaa
kaa peegea. Peemaata kaama tokoma mee da
wa me mena yadaakomee taa see yoo animaata
kaama "Paulus mee badaa namaagii" asigi.
7 Badaa maageegea kaboo kuwa Yahudi bagee
yuwa, okoo Yerusalem magaa kaa kaama epo
meemaagea bagee kuwa Paulus pe-bobetaata
kaama wa kaa pedeo menaa eebaa asegea. Kisee
asegea kiya iyo, makapaa menaa too.

8 Paulus me asiino, "Anii pedeo ukuwaano
taa. Yahudi bagee me deewoo seta menaa ena
ma anii wisineano taa, Ogatamee me ee miya

wisineano taa, bedaa Ebo Kaisar me menaa ena
miya wisineano taa" see asigi.
9 Pestus me Paulus asiino, "Inii uduma
peedoota Yerusalem magaa kaa peemaata kiyoo
kaama too anii a me menaa ma, okoo me
menaa ma kuwa uduma yeemaata kaama mena
kidaakumiino kuwa daamaa ye? Kaasee, aa
naa peeyaa ye?" see asigi. Pestus me Yerusalem
magaa kaa kaama mena kidaakumiino menaa
kuwa Yahudi bagee me kisee ede kaapea yoka
naadi asigi menaa.
10 Paulus me asiino, "Taa, eto mee ee mee
ko Kaisar me okaa da ee, mena ena too too
mée yadaakomee taa see ee yoka nakaayoo
kaama kuwa menaa mée yadaakumii. Anii
Yahudi bagee yuwa kaa pedeo agiyoo ena ma
yaukuwaano taa see kuwa aa miya naipi.
11 Anii mée me nabooyaayaa agiyoo ena
ukuwapa naaki anii napatameekee kuwa daa-
maa, anii bogaano kuwa weda taa. Kiya
kuwa bagee yuwa me ni kaa menaa yuwa anii
ukuwaano taa see kuwa a me kisee nadeeyu ko
anii kuwa Yahudi bagee paagoo naekegatagaano
kuwa daa, kisee pedeo. Inii kuwa menaa yuwa
Ebo Kaisar paagoo kaama too eewegaakee yoka
niipooi" see asigi.
12 Asigi naadi Pestus ma, wa geboo da kaa
mena ipi see bagee yuwa ma okoo too mena
aawegaa semaata kaama Paulus paagoo asiino,
"A me 'Kaisar paagoo niipooi' see nasege yoka aa
wa paagoo kaapoopea" see asigi.

Pestus me Agripa paagoo eewegata menaa

13 Unu wiya, wedo waa naa omemaata kaama
magaa da kaa ebo tookee bagee ena ekaa da
ko Agripa ma, waa ukuyogaa mee Bernike ma
ekea paaya Kaisarea magaa kaa Pestus paagoo
megea. Ekea me "Eto ko aa miya magaa to kaa
tookee eboo ena yoka kiiboo" see asiino see naadi
megea.
14 Meemaata kaama kiyoo omegee naadi
kaawaa ena Pestus me kuwa Paulus kaa menaa
yuwa Agripa paagoo eewegagi, mee ko kisee:
"Idukaa Peliks waa nakaayoo ebo toogee simi
kaboo da mée waa ena digiyoo ee yiba dogea-
maamea.
15 Digiyoo ee yiba omegee see kaboo anii
Peliks komoo eetopa. Kiyoo kaama kaawaa ena
anii peedoota Yerusalem magaa kaa peemaata
toomuu taa siyaa naaki imam ebo yuwa ma,
Yahudi kaa ebo-ebo apanaa yuwa ma ni paagoo
meemaata kaama okoo me niiwegaano, 'Mee
Paulus see mée to mee wa me pedeo agiyoo
ebo ukuwapi yoka waa hukuman naamanii' see
nasemea.
16 Kiya ani me asiino, 'Inii Roma kaa bagee
yuwa hukuman kisee aii maniino ko iyo.
Naayaato menaa miya, naayaato menaa miya
ekea paaya daamaa yayeemaata kaama too kisee
mena ena too too yadaakomee siyaa. Wa kaa
mena agoo see mée to wa yaato menaa daamaa
yayiino taa kaa waa hukuman manisi naadi si
yaekegataayaa' see ani me asetaa.
17 Kiyoo kaama anii ma okoo uduma epo
nakaayoo meemaayu. Anii kuwa menaa mani-
mani see yadaakumiino see yoka tokoma mee
da peedoota mena mée yadaakomee taa see yoo

pe-animaata kaama 'Paulus badaa namaagii' see asetaa.
18 Badaa maageegea kaboo kuwa Yahudi bagee ebo-ebo yuwa yiinaageeta kaama Paulus wa kaa pedeo yuwa niiwegaano see kaboo ani me gaano, 'Okoo waa ma menaa kuwa ko wa me kisee esee pedeo agiyoo ena ukuwapi yoka see menaa niiwegaanakea keenda' see dimii gaataa kiya taa, kisee menaa se niiwegagea.
19 Okoo me deewoo see kaa aawega-maawega see menaa yuwa too niiwegagea. Bedaa Mée ena ekaa da ko Yesus Waa boota kiya Paulus me Waa mikee aya andoo peepi, kisee omaago ma wegagi.
20 Anii kuwa menaa yuwa yeemaata kaama anii dimi abataa. 'Anii kaasee ukuwaapa naa ya, kaasee menaa apaadee siyaa?' kisee dimi gaagaa naadi kaama anii Paulus paagoo asiino, 'Inii uduma peedoota Yerusalem magaa kaa a me menaa ma, okoo me menaa ma kuwa uduma kiyoo kaama too anii mena kidaakumiino kuwa daamaa ye? Kaasee, aa naa peeyaa ye?' see asiyaa naaki
21 Paulus me 'Kiyoo anii badaa se namagaai. Kuwa menaa yuwa Ebo Kaisar paagoo kaama too eewegaakee yoka digiyoo ee yiba toomuu taapa' see nasigi. Waa kisee nasigi naadi waa Kaisar paagoo badaa magaano taa kaboo ani me waa 'Nakaayoo digiyoo ee yiba toogeesi yoka peneata diitoo taai' see asetaa" see kuwa Pestus me asigi menaa.
22 Agripa me asiino, "Mee mée wa me menaa kuwa anii miya yiino ede" see asigi naaki Pestus me "Daamaa, aa tokoma wa me menaa yiitage" see asigi.

Paulus mee Agripa ma, Bernike ma ekea paagoo badaa maata menaa

23 Tokoma mee da Agripa ma, Bernike ma
ekea mena wegagee see ee kaa meemaagea.
Ekea diino ebo, esee disi kaa dokaa maataagea.
Kuwa kaboo da tentara ebo-ebo yuwa ma,
mee magaa kaa ebo-ebo yuwa ma kuwa epo
enaataa meemaagea. Meemaagea kaboo Pestus
me "Paulus badaa namaagii" see asigi. Badaa
maageegea kaboo
24 Pestus me asiino, "Aa Ebo Agripa mee ma,
ikii apanaa nakaayoo inii ma enaataa kutuu
niisemaagea bagee yuwa ma nayeeweei. Ikii me
eto deegea mée mee ko Yahudi bagee uduma,
Yerusalem magaa kaa bagee ma, nakaayoo bagee
miya okoo me be see mée. Okoo me ebo
menaa kaa 'Mee mée mee kisee too umiwoo,
toowoo siyaano kuwa pedeo yoka patamaakee
too daamaa' kisee maamaa nasemea.
25 Kiya anii wa paagoo mena daamaa ipiipi
apaadee semaata waa booyaayaa agiyoo ena ma
ukuwaano taa see deepa. Wa me 'Kuwa menaa
yuwa Ebo Kaisar paagoo kaama too eewegaakee
yoka niipooi' see nasimi kemaata waa Ebo Kaisar
paagoo peeyaapa.
26 Anii kisee peeyaapa kiya wa me pedeo
ukuwata agiyoo kuwa anii ena ma yadiino
taa. Anii Ebo Kaisar paagoo mapea menaa
naa kapoge kaa yaebeamaayaa naadi kaama
ikii me miya mee mée to paagoo daamaa ipi-
ipi apaadeesea naadi ikii paagoo badaa kimaa-
maaga. Ebo Agripa a me wa paagoo mena ipiipi
apaadee semaata anii wa me pedeo ukuwata

yuwa kapoge kaa yaebeapa.
27 Kisee menaa kapoge kaa yaebeano taa kaa
Ebo Kaisar paagoo peeyaano kuwa iyo yoka
mee mée to paagoo ipiipi naapaadee taai naadi
kasega" see asigi.

26

Paulus me Agripa paagoo eewegata menaa

1 Agripa me Paulus asiino, "Eto ko a me menaa
kuwa naawegaai" asigi naaki Paulus waa mena
eewegaano see naadi yagaa yagaataata kaama
waa pedeo ukuwaano taa see nadeesi naadi
wegata menaa da kisee:
2 "Ebo Agripa, wae. Eto kenaagoo kuwa Yahudi
bagee me ani kaa pedeo menaa kuwa uduma
anii ukuwaano taa see kuwa a paagoo ipiipi
kaawegaanaka yoka anii esee ede kega.
3 Aa ko inii Yahudi bagee me ukuwaa-ukuwaa
ma, mena aawega-maawega ma kuwa uduma
aa esee ipi see mée yoka ni me menaa daamaa
nayiitoo taai.
4 Kuwa ko anii peedi kaa kaama ni me bagee
paagoo umiwoo, toowoo segee seta kuwa Yahudi
bagee yuwa uduma naipi, bedaa mee wodoo anii
Yerusalem magaa kaa ukuwata peeta yuwa miya
okoo naipi kegea.
5 Anii peedi kaa kaama Parisi kaa bagee me
topeta menaa yuwa anii natupiwoo seta. Kuwa
topeta menaa kuwa ani me miya dimi-dimi
deewoo, doowoo see mée keta. Kuwa Yahudi
bagee yuwa miya kisee naipi kegea. Okoo miya
kuwa menaa kasiino dimii agoo naaki 'Paulus

me kaawegagi menaa kuwa mikee menaa' see aa
kasiyaa.
6 Idukaa ko Ogatamee me inii Israel bagee
paagoo 'Anii kisee daamaa kiukuwaata, kisee
daamaa kiukuwaaniyaabuu taata' see mée aseta
menaa kuwa me kemaata anii diitoo, dimi ko-
topiwoo siyaa. Anii kisee ukuwawooka kemaata
anii hukuman neesi naadi badaa namaadoota a
paagoo eto kiipaa yiinaagee toomuu taaka.
7 Israel bagee okoo mée apa gaasi ma wiya
kuwa uduma miya kisee diitoo, dimi kotopiwoo
naadi kaama egapi yaato miya, daatooyiba yaato
miya kisee too Ogatamee ebo ekee, yaapaagee
siwookea. Anii miya kisee diitoo, dimi kotopi-
wooka kiya okoo me 'Aa pedeo' see nasegea yoka
Ebo bagee, wae, anii dimi nagimega.
8 Ogatamee me boota bagee aya andoo
peeyaayaa see menaa kuwa ikii kaasee kaa
mikee nao see se gaagea ya?
9 Nazaret magaa kaa Mée Yesus Wa ekaa da
anii miya idukaa wisintagaano gaano pedeo see
gaata.
10 Anii kisee gaata kaama Yerusalem magaa
kaa kiyoo imam ebo yuwa paagoo asiino, 'Kuwa
Yesus mikee gaayaa bagee yuwa digiyoo ee yiba
daba dogeamaasi naadi kapogee naebeai' see
asema. Okoo digiyoo ee yiba dogeamaata kaama
hukuman maniino kaboo anii kuwa Yahudi kaa
ebo-ebo yuwa ma epo enaataa aseta menaa
ko 'Kuwa bagee yuwa patamaano daamaa' see
asegee sema.
11 Kuwa bagee yuwa sembahyang segee see ee

26:9 Kis 22:3-5, Gal 1:13

yuwa kaa kiyoo topea yuwa miya anii wegee-
wegee sema, bedaa okoo paagoo 'Yesus wisineai,
Yesus wisintagaai' kisee menaa omaago ma
asegee sema. Ani me okoo esee kagoo ebo kaa
beesekaa magaa kaa miya wegee-wegee senaa
sema.
12 Kaawaa ena imam ebo yuwa me ani me
kuwa Yesus mikee gaayaa bagee yuwa digiyoo ee
yiba daba dogeamaasi naadi naebeata kapogee
mee doodoota Damsik magaa kaa peetaa.
13 Ebo Agripa, wae. Anii peetaaka too ko
kenoo to mée mumoo to kaa see kaboo epoo
to wodoo kaama wikimedoota magaa da kaa
ni paagoo esee-nabaaga, uduma apanaa agiyoo
wikimegooga, kenoo to wikimiyaa kuwa miya
peedi. Anii ma epo peetaake bagee paagoo miya
inii uduma wikiindaaka.
14 Inii uduma magaa da kaa esee-gapumedaa
siyaa naaki epoo to wodoo kaama mena wuu
ena Ibrani menaa kaa naseeyamaano ko 'Saulus,
Saulus, aa kaasee kaa nawegee-wegee taake?
Kisee aa epoo Mée wegee-wegee siyaa kuwa iyo,
aa ekaato too boodi kiyaayaa yoka' see nasigi.
15 Ani me 'Tuhan, Aa maamee ya?' asiyaa
naaki 'Anii ko a me nawegee-wegee taa see Mée,
Yesus mee.
16 Eto ko aa anoogii. Anii a paagoo awee da kaa
kameemaaga mee ko aa Ni me agiyoo daamaa
naokagee see mée kakiyaano see naadi mega,
bedaa a me eto kenaagoo deepe yuwa miya,
tokoma kaama wodoo kadeeyaata yuwa miya
uduma aa mée paagoo kuwa menaa daamaa

26:12 Kis 9:1-19, 22:6-16

nadoonaa see mée kawigintagaano see naadi mega.

17 Aa Yahudi bagee paagoo miya, mée tomaa-tomaa apanaa yuwa paagoo miya kapeeyaapa. Okoo kabe kiyaa bagee yuwa paagoo kaama Anii daba kapeeyaabuu segee taapa.

18 Ani me aa mée tomaa-tomaa yuwa paagoo kapeeyaapa mee ko okoo dimi mena yawikiiniyaabuu naadi digiyoo yaato ekeata oko maataata awee da yaato yakiyaase naadi kapeeyaapa, bedaa okoo Iblis me pesee da kaa kaama wigintaata Ogatamee yaato too yakiyaase naadi kapeeyaapa. Okoo Anii mikee nao see nagaayaa bagee yuwa kemaata okoo me pedeo yuwa uduma epa yaekeata Ni me daamaa wa too wigintaata bagee yuwa kiyaabuu taapa' see kuwa Yesus me nasimi menaa.

19 Ebo bagee Agripa, wae. Kuwa epoo to wodoo kaama nadeeyaata agiyoo kuwa anii si yayeeta kaama aii wisintagaano kuwa iyo.

20 Anii kuwa menaa yuwa daamaa yeedoota Damsik magaa kaa keta eewegama. Kiyoo eewegamaata kaama Yerusalem magaa kaa ma, Yudea wee kaa magaa kaa ma eeweganaa sema. Kiyoo kaama apanaa tomaa-tomaa kaa bagee paagoo eeweganaa sema. Anii kuwa magaa kaa eeweganaa seta menaa kuwa ko kisee: 'Ikii me pedeo yuwa ekeata Ogatamee ma dimii menaa kaa too umiwoo, toowoo taai. Ikii kisee bagee yuwa ii see kuwa kigaasi yoka daamaa agiyoo too yaukuwawoo taai' see menaa kuwa.

26:18 Kol 1:13-14 **26:20** Luk 3:8

21 Anii kuwa menaa eeweganaa segee naadi
kaama Yahudi bagee yuwa me nabe kegea. Anii
Ogatamee me ee kaa toomuu taaka too ko okoo
me napeneata napatamaano see koo semea.
22 Okoo me kisee too nakoo segeekea kiya
Ogatamee Wa me daamaa nadeewoo taaki.
Kisee kemaata anii eto kiipaa yiinaageeta
ikii paagoo, ebo miya, peedi miya, Ogatamee
me idukaa kaama 'Kisee ukuwaaniita, kisee
ukuwaaniyaabuu taata' see wegawoo seta
menaa kuwa too kiiwegaga. Kuwa menaa yuwa
idukaa nabi bagee miya wegawoo seta, Musa
miya wegawoo seta, kuwa ko kisee:
23 'Ogatamee me daamaa wigintaata Mée Ebo
Kristus mee boodi ma bogaatagi. Mée tomaa
okoo boota kaama petamanii Wa keta aya andoo
peeta kaama toowoo see Mée kaatagi. Aya andoo
peeta kaama Yahudi bagee paagoo ma, mée
tomaa-tomaa apanaa yuwa paagoo miya okoo
uduma paagoo ago peeyaata kaama wikiindaa
siyaa menaa eeweganaa taatagi' see menaa kuwa
okoo me wegawoo seta. Eto anii miya kuwa
menaa eeweganaaka" see kuwa Paulus me asigi
menaa.

Paulus me Agripa paagoo Yesus mikee gaasi naadi aseta menaa

24 Paulus me kuwa menaa yuwa eewegataagi
naaki Pestus me ebo menaa kaa asiino, "Yaai,
Paulus, aa taki-takii meanege ye? Aa mena eebaa
tupiwooke naadi kaama taki-takii yago mée kege
yoka" see asigi.

26:23 Luk 24:44-47

25 Paulus me asiino, "Ebo bagee damaa to
Pestus, wae. Anii taki-takii meanta kaama we-
gataaka menaa yuwa se kiya mikee menaa, dimi
awee da kaa see menaa kuwa too kiiwegaga.
26 Kuwa ukuwaandaa seta agiyoo uduma mée
taa see yoo koogo ukuwaanta se kiya awee da
kaa, mée maamaa eebaa miya deemea. Magaa
da kaa tookee eboo Agripa waa miya kuwa
menaa yuwa uduma nekeenigi ii see gaaga yoka
anii weda taa ma kuwa menaa wa paagoo daba
wegataaka.
27 Ebo bagee Agripa aa kuwa nabi bagee me
menaa yuwa mikee gaage ye? Aa kuwa menaa
mikee see menaa yoka see gaataa see mée ii see
kagaaga" see asigi.
28 Agripa me Paulus asiino, "Anii mena peenaa
too kayeeta kaama Kristen bagee see kiyaa see
nagaage ye?" see asigi.
29 Paulus me asiino, "A too se kiya ni me menaa
nayiitookea bagee uduma Kristus mee mikee
nao see gaayaa see kuwa anii ede. Ikii moga
mikee gaayaa bagee kiyaa miya, epee mikee
gaayaa bagee kiyaa miya uduma anii see see ikii
miya Kristus mikee nao see gaasea naadi anii
Ogatamee paagoo kiasegeeka. Anii see see ikii
miya kisee kaano ko daamaa, ikii miya anii pose
onee me nagadimetaagea see see mee too pedeo"
see asigi.
30 Paulus me menaa yeemaata kaama Agripa
ma, Gubernur Pestus ma, Bernike ma, okoo
paagoo animaagea bagee yuwa ma uduma
31 yiinaageeta yoo da kaa eseanta kaama okoo
too menaa aawegaa taano, "Mee mée mee waa

booyaayaa agiyoo ena ma ukuwaano taa, digiyoo
ee yiba dogeamaayaa agiyoo miya ukuwaano
taa" see aaseekea.
32 Kiyoo kaama Agripa me Pestus asiino, "Mee
mée to wa me 'Anii Kaisar paagoo badaa nama-
gaai' see asiino taa naaki kuwa waa ma menaa
yuwa yawisintaata digiyoo ee yiba kaama daba
peeyaayaa" see asigi.

27

Paulus mee Roma magaa kaa kapal komaa taa badaa maata menaa

1 Paulus mee "Italia magaa kaa Kaisar paagoo
badaa magaai" see menaa kuwa yadaakomeegea
yoka Paulus ma, apanaa digiyoo ee yiba do-
geamoo seta bagee yuwa ma uduma badaa
maadoota mée waa ena paagoo ekeasegea, ekaa
da ko Yulius. Waa ko Kaisar me okaa yago bagee
me eboo.
2 Kuwa kaboo da kapal komaa ena Adramitium
magaa kaa kaama meemaaga. Mee komaa
Asia wee kaa taa kitaa mée me-dogeamoo, pe-
dogeamoo taano see naadi poono see koo taaka
yoka inii paaya uduma mee komaa kaa pakaan-
taa. Makedonia wee kaa Tesalonika magaa
kaa mée ena ekaa da ko Aristarkus waa miya
pakaanigi.
3 Inii pakaanta kaama peedoota tokoma mee
da Sidon magaa kaa peemaayu. Paulus epa see
bagee noonaa kiyoo topea yoka Yulius me Paulus
epa kaa kiyoo waa epa see bagee paagoo wa
me gaano pedeo agiyoo masegeesi naadi daba
peeyaagi. 4 Bedaa kapal komaa kaa pakaanta

kaama muguu naadi Siprus okogoo to kaa
peemaayaa naaki maga naato yaato kaama ebo
boo mega naadi kaama kotowageeta naayaato
gebo kitaa peetaa.
5 Muguu naadi Kilikia magaa kaa taa amoo-
sege, bedaa muguu Pampilia magaa kaa miya
amoo-sege, muguu Likia wee kaa Mira magaa
kaa peemaata kaama maga kaa eseantaa.
6 Kiyoo kapal komaa ena Aleksandria magaa
kaa kaama meemaata bedaa Italia magaa kaa
poono see koo taaka yoka mee okaa yago bagee
me eboo me mee komaa da kaa inii badaa mée
maagi.
7 Koma kaa pakaanta kaama unu wiya, wedo
waa naa koma kaa omepegee, bo ebo inii poono
yaato taa kaama mega naadi epee-epee see
Kenidus magaa deetaa see yoo peemaayu. Bo
esee ebo kega naadi ebo maga okogoo to kaa
Kreta kiyoo bo taa yaato Salmone magaa geboo
da peetaa.
8 Kisee bo ebo naadi Lasea magaa gebo kaa
magaa ena, kapal komaa tooii taa see yoo ekaa
da ko Diino Yago see Magaa kaa kiyoo epee-epee
see peemaayu.
9 Kuwa kaboo da ebo naagoo, Naano Agiyoo
Tapoo Totaa see Naagoo esegekomeeyu, bedaa
inii epee-epee see peetaa see kemaata ebo boo
metaa see kenoo kaa kega. Kisee kemaata Paulus
me okoo gaamaasi naadi menaa ena asiino,
10 "Mée yuwao, ni me menaa nayeeweei. Inii
bedaa koma kaa pakaanta kisee too peeyu ko
ikii me dootaakea agiyoo pedeo kaapa, komaa
da miya pedeo kaapa, inii noonaa booyaa, kisee

kiyaa naadi nakaayoo magaa kaa niitoogee taai"
see asigi.

11 Kisee asigi kiya mee okaa yago bagee me
eboo me Paulus me gaamaasi naadi menaa kuwa
wisintaata mee komaa doonaa see mée to ma,
koma epoo mée ma ekea me menaa too yayeegi.
12 Yabi see kenoo kaa kaano see yoka mee
magaa kaa kiyoo uwo biku-biku, deka bo kuwa
ebo kaapa naadi koma kaa bagee okoo eebaa
yaato me wegaano, "Nakaayoo maamaa omegee,
toogee see kuwa pedeo. Kreta maga okogoo to
kaa amuyaato koma tooii taa see yoo, Peniks ma-
gaa kaa kiyoo daba peemagaapea yoka niipooi"
see dimii daagea. Okoo me gaano ko 'Peniks
magaa kaa kiyoo uwo biku-biku, deka bo kuwa
naayaato kaama miya peedi, naayaato kaama
miya peedi, kisee kaapa yoka inii peemaata
kaama yabi see kenoo mee kiyoo kaama epegea-
kee' see gaagea.

Maakaa pikuu da kaa uwo biku-biku, bo ebo keta menaa

13 Kuwa kaboo da keno peanigi yaato kaama
peedi boo ena mega yoka okoo me Peniks magaa
kaa peemagaapea yoka naadi kaama mee komaa
da uwo dagii da taa se peesi naadi ebo pose
ma yuwa goekeasegea. Goekeata kaama Kreta
magaa gebo-gebo peetaa.
14 Beesekaa poono taa kaa kisee ki ebo boo ena
keno metaaki yaato kaama peenaa miyoo yaato
magaa doodoo mega.

15 Inii poono yaato taa kaama mega yoka kitaa
poono naka, inii kisee ekeata kaama komaa da
bo me too dooga.

16 Komaa da bo me dooga naadi kaama maga
okogo peedi ena ekaa da ko Kauda taa kitaa
bo peedi yaato doo-peega. Mee kapal komaa
da kaa peedi see komaa ena, one gadimemaata
goepegeeka komaa mee uwo yiba seemaapa
yoka naadi mee ebo kapal komaa yibaa taa kana
ma goekeata kaama dogeataagea.
17 Dogeataata kaama mee kapal komaa da
kapaaniipa yaai naadi yupigapii da taa one
gadimetaagea. One gadimetaata kaama bo me
doopegee naadi kaama Sirtis magaa doodoo uwo
katu yoka kitaa pe-tagaaniipa yaai naadi mee
komaa da moga peesi naadi dokaa da mee pakaa-
gokamaata kaama ekeasegea, komaa da mee aii
bo me doopegeeka.

18 Tokoma mee da uwo biku-biku koma kaa
wogeepou taaka yoka komaa da etaa kisi naadi
koma kaa doopea agiyoo-pagiyoo yuwa uwo kaa
tamekomeekea.
19 Kisee too unu wedo omemaata kaama kapal
komaa doonaa see bagee yuwa me kapal kaa
onee yuwa ma, komaa da moga peesi naadi
dokaa noonaa ma, koma kaa doonaa see agiyoo-
pagiyoo noonaa ma uwo kaa dookomeegea.
20 Bo ebo meegee naadi kaama uwo biku-
biku kuwa ebo, kisee too maamaa omegee naadi
kenoo to ma, okadee yuwa miya peenaa ma diino
naka. Mee kaama too inii daba daagimaa poopea
see dimii mee taa.

21 Koma kaa bagee yuwa naano agiyoo
naanaka dimii miya taa kegea, kisee too unu
eebaa toogeekea. Kuwa kaboo da Paulus yi-
inaageeta kaama asiino, "Mée yuwao, ani me
petamanii kaama 'Apanaa magaa kaa se niipooi,
nakaayoo Kreta magaa kaa kiyoo niitoogee taai'
see kisema menaa kuwa ikii me nayeemea naaki
komaa da mee ma, ikii me agiyoo-pagiyoo miya
uduma se pedeo keta daamaa tuyaa.
22 Kiya dimi se nagimaai, inii daba daagima-
gaano taa bagee ena ma taa kaapa, komaa da
mee too pedeo kaapa.
23 Kuwa ko yumakaa daatooyiba Ogatamee
mee, ni epoo Mée, anii ebo ekee, yaapaagee
segee see Mée Wa me menaa da malaikat bagee
ena me doodoota ni paagoo
24 esee-naawegapi, kuwa ko kisee: 'Paulus, aa
se wedaai, aa Kaisar ikigii to kaa yiinaagiino
gaano pedeo yoka daba daagimaa poope, bedaa
Ogatamee me kaepa kaa aa ma epo peetaakea
bagee yuwa uduma miya daba daagimaa poopea'
see naawegapi.
25 Kuwa me kemaata ikii ede kaai. Ogatamee
me nasigi-nasigi kuwa uduma mikee mée
yaukuwaaniyaapi ii see gaaga yoka ikii miya
dimi wikii-wikii taai.
26 Kiya kapal komaa mee maga okogoo to naa
kaa pe-tagaaniino gaano pedeo" see asigi.
27 Ebo boo meta kaama unu gaasi ma wui
ompea see naagoo ko bo, uwo biku-biku kuwa
me komaa da doopegeeka, kisee too maakaa
pikuu da amuyaato ekaa da ko Adria see piku
yaato uwoo kaa. Komaa da kisee amoo pege-

pege sepegeeka kaboo da daatooyiba yupigapi
koma doonaa see bagee yuwa uwo katu kedaaka
keenda see gaagea.
28 Uwo mee maadee togoo katu naadi oma
ena one gadeata kaama uwo yiba dookomeeta
ebeadeeyaa naaki uwo togoo katu meter mée
wiya mokoo. Bedaa komaa da dooga, peega
naadi wiyaagoo onee da dookomeegea naaki
meter amaamo mokoo. Uwo katu kega, katu
kega naadi kaama
29 komaa da oma kaa nakumaapa yoka naadi
koma nakuu to kaa koma se peesi naadi ebo pose
ma wui uwo yiba tamekomeegea. Okoo moga
awega naaki ou dimii mee too gaagea.
30 Koma doonaa see bagee okoo too mee peedi
komaa da taa okoo ekaato daba daagimaa poono
see naadi koogo koma mumoo to kaa apanaa ebo
pose ma noonaa kitaa dookumiino see poga-poga
naadi peegea. Mee peedi komaa da uwo dagii da
kaa koogo dookomeegea.
31 Okoo me deebaakea yuwa Paulus me ne-
keenta kaama mee okaa yago bagee me eboo ma,
apanaa okaa yago bagee yuwa ma asiino, "Kuwa
bagee yuwa okoo nakaayoo kapal komaa da kaa
koogo topea gaayu too ikii daba daagimaayaa"
see asigi.
32 Kisee asigi naadi kuwa okaa yago bagee me
mee peedi komaa da one daakomeegea, gaayaa
naaki uwo dagii da kaa doodoo peega.
33 Awiino see kaboo Paulus me kuwa komaa
taa peetaakea bagee yuwa asiino, "Eto kenaagoo
ko ebo boo meta kaama unu gaasi ma wui ompea
see naagoo. Kuwa uduma ikii dimi gaagaa ebo

kaa naano agiyoo ena ma noodiino taa.
34 Ikii daba daagimaa peesea yoka naano
agiyoo naai. Ikii edooyuu ena miya se egaapa
yoka dimi se gaagaa taai" see asigi.
35 Kuwa asemaata kaama waa okoo uduma gii
da kaa roti magu masegeeta kaama "Ogatamee
paamee, magiyaage" asigi. Roti magu kabataata
notaa.
36 Kuwa diitookea bagee yuwa miya okoo
peenaa dimi mena daamaa pesee kedaa naadi
kaama naano agiyoo nogea.
37 Inii mee komaa da taa peetaakea bagee
yuwa mée eebaa, uduma dua ratus tujuh puluh
enam.
38 Kuwa bagee yuwa naano agiyoo sikii
noomaata kaama komaa da mee etaa kisi naadi
kuwa gandum poo doota yuwa maakaa piku yiba
tamekomeegea.

Kapal komaa gakumedaa seta menaa

39 Aweepeasega kaboo koma doonaa see bagee
yuwa maayoo kaa yaato deegea naaki okoo
ewo see magaa kiya wa too wogeamaata pikuu
keenda, ea agoo see magaa ena agoo. Komaa da
mee kitaa pe-dogaano daamaa yoka naadi
40 ebo pose ma yuwa one daakomee naadi
maakaa piku yiba ekeasegea. Kiyoo kaama
komaa da mee doodoo topepegee taano see naadi
tupitagaa see piyaa yuwa one ekegataagea. Bo
metaaka yoka komaa da moga peesi naadi dokaa
ena pakaa-opeetaagea. Kuwa uduma ukuwa-
maata kaama komaa da maayoo kaa doodoo
topepegeekea.

41 Koma kitaa dootaaka too ko yupii da kaa ea
kutu ebo yoka komaa da mumo yaato kitaa pe-
tagaanega, poono naka. Koma babu yaato uwo
biku-biku wogeepou taaka naaki komaa da kisee
gakumedaaka.
42 Kuwa kaboo da okaa yago bagee yuwa me
kuwa badaa maadoo mpea bagee yuwa oogaa-
pea yoka naadi kuwa bagee uduma patamaano
see dimii agoo.*
43 Kiya okoo me Paulus patamaano dimii kuwa
mee okaa yago bagee me eboo me be kigi, okoo
kisee dimii wisintaasi naadi menaa asigi. Bedaa
wa me asiino, "Ikii uwo dagii da taa taba-taba see
poono ipi see bagee yuwa ikii keta maayoo kaa
pooi,
44 ikii ewo see bagee yuwa komaa da kaa
kaama piya gakee waa, koma gakumedaa sepa
piyaa waa masegeeta kuwa agiyoo taa okoo
poopea taa pooi" asigi naaki kisee ukuwagea.
Uwo peeta bagee mée ena ma taa, kuwa uduma
maayoo kaa daba peemaagea.

28

Paulus me Malta magaa kaa koo seta menaa

1 Inii uduma maayoo kaa daamaa peemaayaa
naaki mee magaa kaa bagee me mee maga

* **27:42** Kuwa okaa yago bagee me gaano, 'Inii me eboo me kuwa digiyoo ee yiba totaa see bagee yuwa nadiitoosi naadi inii paagoo ekeasemea yoka okoo oodaa sepea kepa ko ebo bagee yuwa me inii mée patamaapea' see dimii gaata kaama kuwa bagee yuwa patamaano see dimii agoo.

okogoo to ekaa da ko Malta okogoo to see mée asegea.
2 Malta bagee okoo me inii esee epa kaa badaa mée maagea. Deka wega, yabi ebo. Inii yabi kiisi naadi okoo biyaa mée yayuwigea.
3 Paulus waa biyaa piya ebo pugi meeii semaata biyaa kaa ekeasigi naaki otoogiyoo ena, mée daakee otoogiyoo biyaa tani kaa kuwa meeii sipi piyaa yuwa yibaa taa kaama Paulus yagaa da kaa ego daaga.
4 Wa me yagaa da kaa kisee ego takoata totaaka, ego se badeenega. Kuwa Malta bagee me kisee deeta kaama mena aawegaa taano, "Mee mée mee mikee mée wugitaa see mée ii. Uwo kaa daba daagimaagi kiya eto ko epoo to wodoo mena ena too too mée yadaakomee taa see apii mee kisee waa boosi naadi menaa yadaakomeega" see aawegaakea.
5 Paulus wa me yagaa da pasi asigi naaki otoogiyoo da biyaa kaa eseanega. Waa kiseekisee ma taa.
6 Kiyoo bagee me waa kisee ebo agiinaki yee, kisee ki boomagaanaki yee, see gaagea. Kisee maamaa diitoo segee naadi kaama waa peenaa ma se agigi, ikiyoo peenaa ma se meanigi, ketaaketaa. Dimi nagimeamoo naadi kaama yumakaa Paulus waa pedeo see mée to kemaata koo sipi see dimii gaapea yuwa ekeata kaama "Sooi, waa epoo to wodoo mée yoka" see asegea.

7 Mee magaa kaa ebo tookee mée mee ekaa da ko Publius. Waa kuwa gebo kaa magaa kuwa uduma epoo mée. Wa me inii daamaa badaa mée maadoota wa me ee kaa unu wedo naano

agiyoo mée eenoogeeki.
8 Kuwa kaboo da Publius ataagi mee tani see
ikiyoo ma, baa koo-koo, kisee agiyoo meanee
naadi komoo da kaa ometaaki. Paulus peedoota
wa paagoo sembahyang yasemaata kaama yagaa
wa kaa pe-peneasigi naaki kuwa meanigi agiyoo
yuwa taa keepeasigi.
9 Mee magaa kaa ikiyoo meanegea bagee
apanaa yuwa miya Paulus paagoo peegea. Okoo
miya ikiyoo taa keepeasegea.
10 Mee magaa kaa bagee yuwa me inii ebo mée
ekeasiino see agiyoo mée manegea, bedaa inii
poono see kaboo okoo me inii komaa taa peetaa
siyaa kaboo gaano pedeo agiyoo-pagiyoo eebaa
miya mée manegea.

Paulus mee Roma magaa kaa peemaata menaa

11 Mee magaa kaa kapal komaa ena agoo.
Aleksandria magaa kaa kaama meemaata kaama
uwo biku-biku ebo, yabi, kisee ukuwagee see
kenoo kaa kemaata komaa da se doonaa seta
kiyoo too toogee sepa. Mee komaa da kaa mumo
yaato mée me dimi magaakee eboo wiya, epoo
to wodoo kaama wiya yogaa ebea-ebea da ipiipii
semaata kiyoo ekeata. Inii mee magaa kaa too
keno wedo ompea naagoo inii uduma mee kapal
komaa da kaa pakaantaa.
12 Peedoota Sirakusa magaa kaa peemaata
kaama kiyoo ometaa. Unu wedo omemaata
13 bedaa komaa taa peedoota Regium magaa
kaa peemaata kaama kiyoo ometaa. Tokoma
mee da bo ena okaato yaato kaama inii poono
yaato peega naadi kaama inii bedaa komaa da

kaa pakaanta kaama peedoota Putioli magaa kaa peemaayu.
14 Mee magaa kaa kiyoo eseanta kaama peenaa naadi Yesus yiba ena kenaa bagee yuwa ma aadoo. Okoo me "Meei, inii me ee kaa niiomegee taai" see mée asegea yoka okoo me ee kaa peeometaa. Unu petoo omemaata kaama bado me Roma magaa kaa peetaa.
15 Etaawee peetaaka too ko Roma magaa kaa kiyoo Yesus yiba ena kenaa bagee yuwa me "Paulus nakaayoo metaaki" see menaa yeegea. Yeeta kaama okoo mani peedoota eta mana kaa magaa ena ekaa da ko Apius, kiyoo agiyoo pedoogee, edaagee taa see magaa. Kiyoo peemaata kaama inii kuwa bagee noonaa ma aadoo. Muguu naadi maga ena ekaa da ko Meekee Bagee Me Ee Wedo see magaa kaa peemaata kaama bedaa okoo noonaa ma aadoo. Paulus kuwa bagee ma aadoo naadi kaama waa Ogatamee paamee see dimii mee ebo, dimi esee wikimigi.

Paulus mee Roma magaa kaa Yahudi bagee paagoo eewegata menaa

16 Inii Roma magaa kaa peemaayaa naaki Paulus mee digiyoo ee yiba dogeamaano taa kiya waa aii ee ena kaa koogo omegee, toogee siyaagea. Waa diitoo segeesi naadi okaa yago bagee ena miya ekeasegea.
17 Unu wedo omemaata Paulus me kiyoo Yahudi kaa ebo-ebo yuwa ma mena eewegaano see naadi mena ugigi. Okoo meemaagea kaboo wa me wegaano, "Inii ena tomaa bagee yuwa yoka nayiitoo siweei. Ani me Yahudi bagee pedeo agiyoo ena ma yaukuwaano taa kiya,

inii me bagee idukaa kaama ukuwaa-ukuwaa
siwoo seta yuwa miya yawisintagaano taa kiya
Yerusalem magaa kaa kiyoo Yahudi bagee yuwa
me anii napeneata kaama Roma kaa bagee
paagoo naekegataamea.
18 Roma kaa bagee okoo me mena eebaa naa-
paadee semaata kaama anii nabooyaayaa menaa
ena ma ni kaa taa naadi daba napeeyaano see
nakoo sepea
19 kiya kuwa Yahudi bagee yuwa me kisee be.
Anii boosi naadi dimii mee too agoo yoka anii
Roma magaa kaa Kaisar paagoo mena ena too
too nadaakomeesi naadi 'Kaisar paagoo badaa
namagaai' see asema. Anii kisee asema mee ko
kuwa Yahudi bagee yuwa, anii ma tomaa kaa
bagee kuwa Kaisar me okoo hukuman namanisi
yoka naadi asema se.
20 See kemaata anii nakaayoo badaa namaagea
mee ko anii pedeo agiyoo ena ukuwapa mee kaa
se kiya idukaa kaama inii Israel bagee paagoo
meetagi see wegawoo seta Mée anii Wa kaa too
dimi kotopiwooka mee kaa anii kisee pose onee
me nagadimetaamea. Kuwa menaa yuwa anii
daamaa kisi-manee taano see naadi meei see
kisega" see asigi.
21 Kuwa Yahudi bagee me asiino, "Yudea wee
kaa bagee me a kaa menaa kisee-kisee see mée
yaebeamaata kapogee inii ena ma taa, a kaa
pedeo menaa ena ma inii paagoo doomeeno taa,
ewo.
22 Kiya mee Yesus see Mée to Wa yaato bagee
yuwa okoo be kaa wisinegeekea bagee yuwa

28:19 Kis 25:11 **28:20** Kis 26:6-7

mée eebaa kiyoo-kiyoo agoo see kuwa too inii ipi. Kuwa menaa uduma aa kaasee gaage, inii kayiinake yoka kaawaa ena waa naa aa mée eewegaai" see asegea.

23 Mona daataata kaama omegee naadi kaama mona naagoo okoo mée maamaa eebaa Paulus me ee kaa yigimemaagea. Paulus me Ogatamee Wa too ebo mée eetoowoo taatagi menaa yuwa ipiipi eewegataa, bedaa Musa me wegawoo seta menaa ma, nabi bagee me wegawoo seta menaa miya kuwa uduma Yesus kaa too uwa daaga yoka see menaa miya daamaa eewegataa. Pedeo koma yaato kaama daatooyiba yaato kuwa uduma okoo kuwa mikee menaa yoka see gaasi naadi ipiipi eewegataa.

24 Wa me menaa kuwa mée noonaa mikee nao see gaagea, mée noonaa mikee nao see se gaagea.

25 Okoo ena dimii taa, aawisi-maawisi naadi ee kaa peedaakea kaboo Paulus me asiino, "Idukaa Roh Kudus me menaa ena, nabi Yesaya me ikii me bagee yuwa pe-eewegasi naadi menaa ena mee eto miya mikee menaa da, mee ko kisee:

26 'Aa peedoota kuwa bagee yuwa paagoo kisee naasii:
"Ikii kisee too yeewoo taapea kiya se nekeeni-ipea,
kisee too deewoo taapea kiya se gaamagaa-pea."

27 Mee ko okoo dimi eboo kegea,
apa miya takiinegea,
emaa miya sibuunegea kuwa me okoo dimi ewo kedaa seta.
Kuwa ko emaa me se deesi naadi,

apa me si yeesi naadi,
dimi me se nekeensi naadi dimi ewo kedaa seta.
Kisee taa naaki okoo Ni paagoo namiyaa,
okoo pedeo kiyaabuu see agiyoo yuwa kuwa Ani me yataa kiyaayaa' see menaa ebea-maata. *Yes 6:9-10*
28 Eto miya kisee koo taakea kemaata kuwa Ogatamee me daba mée daagimaa peeyaano menaa kuwa mée tomaa-tomaa apanaa yuwa paagoo yaweganaa siyaagi, okoo me daamaa yayiipea see kuwa ikii daamaa nekeenii" see asigi.
29 [Kuwa menaa wegamaata kaama kuwa bagee yuwa aawisi-maawisi naadi peedaakea.]
30 Paulus wa me ometaa see ee mee ee epoo mée paagoo kepe edaagee naadi kiyoo tahun wiya omegee, toogee seta. Wa me tahun wiya omegee seta yiba wa paagoo meekee bagee eebaa. Wa me okoo uduma daamaa badaa maata kaama
31 Ogatamee Wa too ebo mée eetuyaa menaa eewegagee seta, bedaa Tuhan Yesus Kristus mee kaa menaa miya okoo daamaa topegee seta. Wasee-wasee see bagee ena ma taa naadi wa me kuwa menaa pesee ma, weda taa ma eewegagee seta. Kiyoo too.

Ogatamee Me Etokaa Gipii See Menaa

Auye: Ogatamee Me Etokaa Gipii See Menaa (Bible)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Auye

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
84d2a441-7b56-5242-9b46-aed631255f9c